

IZTINE VERE

V U

RAZLÀGANYIH Y RÀZGOVORIH

POLEG

VU CZESZARZKO-KRALYEVZKIH DERSAVAH

PREPISZANOGA

KATEKISMUSHA

V U

Cheterdeszetih Nàvukih y Chetireh
Ponavlyanyih iztoga Nàvuka razdélene,

za podvuchanye Kerztehantzva, z-pridanemi
na krépoztno dersànye zpadajùchemi Nàvuki
szlòsene,

y poleg nemskoga popisane

P O

FERENCZU KAR. SCHLOISSNIGG,

ztolne Czirkve Zagrebechke Pràbendaru.

ZTRAN I.

OD VÈRE.

Vu ZAGREBU,
stampano vu Szlovarniczi Franje Suppan.
1840.

1848

7

RAJANAGATI Y RAZGOVORIN

• POLSKA

ZU GEBRAUCHE-KRÄFTIGER DRUCKER

FRANKFURT

KATERSMUSHA

Chelendzsch (in Zuzeln y Chelendzsch)

Polnische...
ne hochschon...
ne hochschon...
ne hochschon...

Polnische...
ne hochschon...

FRANZOSISCHER KUNST-UND-INDUSTRIE-EXPOSITIONS-GENOSSENSCHAFT

Stolne Centre Napoleonic Exhibition

1848

OD VENE

FRANZOSISCHER KUNST-UND-INDUSTRIE-EXPOSITIONS-GENOSSENSCHAFT
Stolne Centre Napoleonic Exhibition
1848

PREDGOVOR.

Ako sze réch Bosja prizpodablya dobromu szémenu, koje, kada na dobru zemlyu opáda, ztoverztnoga száda donasha; — ako sze prizpodablya szvétlosti, koja ztezu nashega vremenitoga putivanya razszvétchuje, y nam pokasuje, odkud doshli, y kam iti imamo; — ako sze prizpodablya vráchtvu, koje nashu dúshu, ako ova tak neszrechna je bila, da vu gréh opala je, nazad zvrachi; ako sze prizpodablya hráni, koja nash na pútu sivlenya jáchi, da dúsnosti nashega zránya y ztalisha zversheno izpuniti moremo; — tak je ochitno, kulika dusnozt duhovnéh Pastirov je, da ovo széme, ovu szvétlost, ovo vráchtvo, ovu hránu izruchenem szebi ovezam prilichno, y neprilichno vu vszoy terplyivnosti podeliju. — 69

PREDGOVOR

Merzlocha proti vszemu, kaj
 szvéto je, je obchinzka falinga, koja
 pri vezdashnih kerztchenikih vidi sze,
 koja anda tulike vu zkvarjenye pori-
 nuti mora — y jeli szluga Jesusha
 Kriztusha, koj od nyega poszlan je,
 da poszla nyegvoga na zemlyi zver-
 shava, y nyegvo Kralyestvo povek-
 shava, mirno gledel bude, kak kra-
 lyestvo duha peklenzkoga vu szre-
 dini nyemu izruchene chréde razshi-
 ravasze? Jeli ovakov bi bil poszlan,
 da nyén Pastir y Otec, ali salo-
 ztni szvedok nyéne vekivechne szmerti
 bude? — Zaizto pomiluvanya vreden
 je duhovni Pastir on, koj tak ne-
 szrechen je, da takvoj Obchini pred-
 pozstavlyen je, vu koji poménkanye
 dobrih dersany ochitno y obchinzko
 postalo je; ali ovakov naj sze spo-

mene, da ravno zato od Boga iz-
bran, y k-nyoj poslan je, da ovu
popravi y na dobri put oberne: za-
kaj je duhovni Pastir szól zemlye y
szvetlost szvéta, nego da onomu, kaj
od gnyiloché popadneno je, pomore,
y one, koji vu tmiczi szediju, razszvé-
ti? Néje potrebno vrachitelya zdra-
vem, nego betèsnem. Czeli szvét lesal
je vu bludnostih, kada pervi szlusbe-
niki Evangeliuma vu nyega poslani
bili jeszu; y ravno po tom szpoznali szú
oni szvetost y potrebochu poshilanja
szvôga; oni dersali szú szami szebe
za szlúge, y za orudelje szveliche-
nya, koje miloszerdnozt bosanska
czelomu pokvarjenomu chlovechan-
skomu pokolenyu ponudya. Jeli né-
szmo y mi nyim vu nyihovem poshi-
lanyu, y vu nyihovi chásti szlédeli?

Jeli miszlimo mi, da Bog vsze hmanye kerztcheniki, k-kojem on nasz poshilya, zbog nasz skonchal bude? Jeli miszlimo mi, da nyegova miloszerdnozt, kada nasz poszlala, y nam onu iztu cházst, koju pervi vucheniki obnashali jeszu, izruchila je, volyu imala néje, vu nami nyim orudelja y szlúge zvelichenya poszlati? —

Izpunimo anda volyu ovu najvekshega y najszvéteshega Paxtira nashega Jesusha Kriztusha, ar zxpunavanyem ove, czilya nashega poshilanya, y czilya oneh, k-kojem poszlani jeszmo, zadobili budemo; — da sze dobra y krepoztna dersanya med kerztcheniki nazad vpe-lyaju, tak prez dvojimbe potrebno je, da vu oneh, koja na véru nyihovu

zpadaju, temeljito podvuchiju sze,
 ar prava véra je jedina, koja szerd-
 cza lyudih popravlya; iz szerdcza
 pako izhadyaju, veli szam pochetnik
 vére Jesush Kriztush, vszi chini
 chloveka — najbolje pako bude, da
 pri detczy, vu mladozti pochmemo,
 ar prigiblivessa je shiba, kak staro
 drévo; iz toga czilya takaj ne zda-
 vna od Goxpodina Biskupa, kakti
 za izruchene szebi ovcze skerblyi-
 voga velikoga dühovnoga Pastira,
 napravlyeno je, da zvun pri raneh
 Meshah navadnoga kerztchanzkoga
 podvuchanya, y popoldashno po
 czeli Biskupü dersati sze ima, da
 ovak stem predi pri kerztchenikih
 chednozt dersanyih vpelya sze y vte-
 melyi sze, ter iz nyih hasznoviti ko-

trigi domovine, y dopadni szlusbeniki vishnyega Goxpodina Boga postati moreju.

Da poszla ovoga navùchanya dùhornem Pastirom leseshega vchinim, tak ja, pokehdob iz kola skerbitelyov dush tak rekùch izishel jeszem, da vendar za dobro oveh nekaj vchiniti hoteti vidim sze, szledecha podvùchanya vu Vére kerztchanzke istinah, iz nemskegova vu drage domovine ove jezik, najmre horvatzki, preneszel jeszem; — naj primeju poszla ovoga z-szerdczem onakvem, z-kakvem ja nyega zapochel jeszem, y ja za vesz moj trud obilno naplatchen budem.

Czeli poszel razdelen je na chetiri strani. Perva stran je od vére vu deszetéh Navukih. — Druga je

od úfanya y lyúbavi vu dvanáistéh Návukih. — Trejta je od szvéteh Shakramentov vu dvanáistéh Návukih. — Chetertaje od dúsnoxti kerstchanzke vu shestih Návukih, y jednem pridavku od obchínzkéh y najpotrebneshéh Návukih vére kerstchanzke vu chetiréh ponovlenih Návukih. Czeli ov poszel szlosen je iz cheterdeszetéh Návukih y chetiréh ponavlanyih. Vszaki Návuk szlosen je iz dvéh, tréh ali najvishe chetiréh pitanyih, koja detchínzki razlosena, zopet poleg szebe razgovore imaju, po kojéh detcza zverhu chujenéh zpitavaju sze. — Najzadnich, kajti ovakva kerstchanzka podvúchanya návadno z-nagovorom dokánchaju sze, tak pridani szú vszigdé tri Návuki, jeden iz staroga, drugi iz no-

voga zakona, y trejti iz chednih dersany Nāvukih; zmed kojéh jeden vszakiput po dokonchanom Nāvuku potrebuвати sze more. Navuchajuchemu szlobodno je kojega goder zmed oveh pervo, drugo ali trejto leto potrebuвати; y kajti vnogi Nāvuki malo vekshi bi bili, tak mudrozt Navuchitelya dūhornoga y ovde pomochi szí bude znála.

*Piszal szém vu Zagrebu mesze-
cza Lixtopada 1839.*

S.

Zàvjetek perve Ztrani.

P o g l a v j e I.

OD VÉRE.

Nàvuk 1.

Kaj je véra, y kak je potrebna.

Ztran

- Pitanye* 1. Kaj je kerztchanzko-katolichanzki véruvati? . . . 1
— 2. Jeli je véra vszakomu chloveku, koj zvelichiti
sze hoche, potrebna? 9
- I. *Dokànchanye Nàvuka.* Abraham pokasuje szvoju véru
z-chinmi 15
- II. — — Apostoli odperto valuju Bosan-
ztvo Jesusha. 17
- III. — — Obchinzka dùsnozt kerztcheni-
kov véru szvoju temelyito
navchiti sze 18

Nàvuk 2.

Od temelynéh Nàvukov vére Kerztchanzko-katolichanzke.

- Pitanye* 1. Kaj vszaki chlovek, poklamkam k-vsivanyu
ràzuma dojde, potrebno znati y véruvati mora,
da zvelichenye zadobi? 20
- 2. Kaj vszaki kerztchenik katolik zvàn gorire-
cheneh temelyiteh kerztchanzko-katolichan-
zkeh vére Nàvukov josche znati, y véruvati
mora? 30
- 3. Kaj je vszakomu kerztcheniku katoliku zapo-
vedano znati? 39

I. Dokànchanye Návuka.	Tobiash podvùcha szvoga szina vu ztràhu Bosjem.	41
II. — —	Jesush poziva détczu k-szebi.	42
III. — —	Dùsnozt Roditelyih, da szvoju détczu za ran vu pervih teme- lyitih návukih vére podvuchiju	44

Návuk 3.

Od pervoga kotriga Vére.

Pitanye 1.	Kaj je Bog?	46
— 2.	Koje zvershenozti iliti laztovitozti Bosje imamo oszebjuno vpamet vzeti?	53
I. Dokànchanye Návuka.	Bog ochituje szebe Mojseshu .	63
II. — —	Pavel nazveztcha vu Athèni pravoga Boga.	65
III. — —	Boga poznati, je perva vszeh znanoztih.	67

Návuk 4.

Od preszvetoga Trojztva.

Pitanye 1.	Jeli je vech Bosanzkih Pershon?	68
— 2.	Kak, ý po chem valuje kerztchenik katolik preszвето Trojztvo?	72
I. Dokànchanye Návuka.	Pogled brunchene kàche oszlo- badya od ognenih kàch vgris- nyene Izraelcze	76
II. — —	Pri kerztu Jesusha ochituju sze tri bosanzke Oszobe.	78
III. — —	Napravlanye krisa je jedna zta- rinzka y hasznovita návada .	80

Návuk 5.

Od Ztvàrjánya.

Pitanye 1.	Gdo je vsza ztvoril?	81
— 2.	Zakaj je Bog Angele ztvoril?	88
— 3.	Zakaj je Bog lyúdi ztvoril?	92

- I. Dokànchanye Návuka.** Dva Angeli oszlobadyaju Lotha y nyegove iz Szodome . . . 99
- II.** — — — — — Lazar vu naruchaju Abrahama, y bogatush vu peklu naj nasz zbudyavaju, da czilyu nashega ztvàrjanya primerno sivemo . . . 101
- III.** — — — — — Zroki, iz kojeh Bogu véro szlusiti moramo . . . 103

Návuk 6.

Od drugoga y trejtloga kotriga vére.

- Pitanye 1.** Kak sze izgovarja drugi kotrig vére? . . . 105
- **2.** Kaj zadersava vu szebi trejti kotrig vére? . . 113

- I. Dokànchanye Návuka.** Mojsesh oszlobadya lyudztvo Izraelzko iz szusanztva . . . 118
- II.** — — — — — Chúda, koja pri narodyenyu Jesusha vchinyena jeszu, szvedochiju, da Narodyeni pravi Mesziash biti mora . . . 120
- III.** — — — — — Velikocha lyubavi Bosanzke vu zkrovnozti vtelovlenya. . . 122

Návuk 7.

Od chetertloga, petloga y sheztloga kotriga vére.

- Pitanye 1.** Kaj zadersava vu szebi cheterti kotrig vére? . . . 124
- **2.** Kaj zadersava vu szebi peti kotrig vére? . . 129
- **3.** Kaj zadersava vu szebi shezti kotrig vére? . . 134
- I. Dokànchanye Návuka.** Izaak pokoren je otczu szvômu do szmerti . . . 136
- II.** — — — — — Jesush pokasuje po szvojoj szmerti, y goreztajanyu, da on pravi szin Bosji je . . 138
- III.** — — — — — Put traplyenih je najszegurneshi put vu Nèbo . . . 140

Nàvuk 8.

Ztran

Od szèdmoga y oszmoga kotriga vére.

- Pitanye* 1. Kaj zadersava vu szebi szèdmi kotrig vére? 142
— 2. Kaj zadersava vu szebi oszmi kotrig vére? 146
- I. Dokànchanye Navuka.* Bog szam pokasuje Izraelczem pri odhotku iz Aegyptusha po danu po oblaku, po nochi po ognenom ztúpupúta vu Kanaan 153
- II.* — — Apostoli dobivaju Dúha szvetoga y chiniju Chúda . . . 155
- III.* — — Zádnyi szúdnyi dan, je dan ztraha za greshnika . . . 157

Nàvuk 9.

Od Czirkve, y od Obchinzstva Szvèteh.

- Pitanye* 1. Kaj zadersava vu szebi deveti kotrig vére? . 159
— 2. Kaj zadersava vu szebi deveti kotrig vére od Obchinzstva szvèteh? 166
- I. Dokànchanye Navuka.* Barka Noema je kip Czirkve kerztchanzke . . , . . 170
- II.* — — Kriztush poztavlya Petra za Glavu Czirkve 171
- III.* — — Obchinzstvo Szvèteh nasz pritaravati mora, da dobro chinimo 173

Nàvuk 10.

Od deszetoga, jedenàistoga y dvanàistoga kotriga vére.

- Pitanye* 1. Kaj zadersava vu szebi deszeti kotrig vére? 175
— 2. Kaj zadersava vu szebi jedenàizti kotrig vére? 178
— 3. Kaj zadersava vu szebi dvanàizti kotrig vére? 183
- I. Dokànchanye Navuka.* Makabæanzka mati nagovarja szvoje szedem szine po pogledu neba na ztalno podnashanye múk 188
- II.* — — Jesush razglashenoi gréshniczi opraztcha gréhe 190
- III.* — — Véra vu jedno buduचे goreztajanye je moguchi nachin szuprot ztràhu szmertí 192

POGLAVJE I.

Od Vére.

NÀVUK 1.

Kaj je Véra, y kak je potrebna?

PITANJE 1.

Kaj je kerstchansko-katholichanski véruvati?

Razlåganye.

Kajti véra kerstchanzka katholichanzka vu Bosanzkih nazveztchenyih temeli sze, tak potrebno je najpervich znati, jeli, y kak Bog nazveztchenya vchinil je.

Szamo ono je moguče nazveztiti, kaj josče neznano, otajno y zkrito je. Ako komu kaj povedamo, kaj predi vre znal je, tak nyemu nikaj ne nazveztchamo. Nazveztiti znamenuje anda tuliko, kak nekaj neznanoga povedati, ali kaj zkrovnoga ochituvati. Ako nam chlovek kaj nazveztcha, tak je ovo jedno chlovechanzko nazveztchénye — nazveztcha nam pako Bog kaj, tak je to jedno Bosanzko nazveztchenye.

Bosanzko nazveztchenye nam na vszaki nachin je potrebno; ar mi moramo Boga na onakov nachin postuvati, kak on od nasz postuvan biti hoče; metemtoga, kak malo mi znamo, kaj chlovek koj hoče, ako on

1.
*Nazveztiti
znamenuje
kaj nezna-
noga zna-
no vchiniti.*

2.
*Bosanzko
nazveztche-
nye je po-
trébno.*

ovo nam nepové, ravno tak malo moremo mî znati, na koj nachin Bog postuvati sze hoche, ako on nam ovo ne nazvezti.

3.
*Bog zaizto
nazveztche-
nya je vchi-
nil.*

Bog y zaizto nazveztchenya je vchinil. On, iztina je, y z-vsakem zmed nasz poszebe né govoril; ovo nite né potrebno. Kada kraly vszem szvojem podlosnikom kaj obznaniti hoche, tak ne govori on szam vszakomu poszebe, nego on dozove szamo nekoje k-szebi, ovi poszlushaju rech Kralya, zapisheju ovu, y obznanuju ovu oztalem podlosnikom, ter potverdyuju ovu z-pechatom y z-podpizkom Kralya. Ravno ovak y Bog vchinil je rech szvoju k-nam dojtî. On vu razluchnih vreme- nih izkazal sze je nekojem szvétem lyudem ochituval nyim, kaj drugem lyudem naj po- veju ali pisheju, y podtverdil je rech szvoju z-znamenym chudochinov. Ovakvi szveti lyu- di navlaztito bili szû Mojsesh y Proroki, Je- sush Kriztush, y Apostoli.

4.
*Kaj szveto
pismo je,
y kak sze
ovo razae-
lyiva.*

One knige, ali pizma, koja po nadehne- nyu Bosjem pizana jeszu, zovu sze knige Bosje, ali szveto pismo. Pred dosheztkom Jesusha Kriztusha, iliti vu ztarinzkih vréme- nih pizali szû Mojsesh y Proroki po nadeh- nenyu Bosjem: zato sze zoveju nyihove kni- ge, *knige Bosanzke, ali szveto pismo ztaro- ga zákona*. Po dosheztku Jesusha Kriztusha, iliti vu novih vrémenih pizali szû Apostoli po nadehnenyu Bosjem, y zato sze zoveju nyi- hove knige, *knige Bosje, ali szveto pismo novoga Zakona*. Ove Zkorom vszigde marlyi- vo prepiszavalé sze y chuvale sze jeszu. Zato, imamo ove josche vu rukah, ne, iztina je vu pervom rukopiszu, nego vu prèpiszu.

Kulikoputi szveti lyudi kaj po nadeh-
 nenyu Bosanzkem nazveztili ali pizali jeszu,
 tak vszigdar pridali jeszu: *Ovo Bog veli, ovo*
Gozpon veli; y da pokaseju, da ovo ne nyi-
 hova laztovita, nego rech Bosja je, tak vchi-
 nili szû velika chuda. Mojsesh prepelyal je
 lyudztvo Izraelzko po suhom chez cherleno
 morje. Proroki nazveztchali szû buducha, ko-
 ja chlovek znati nemre, y koja vendar potlam
 zpunila sze jeszu. Kriztush y Apostoli zvrach-
 chili szû v-hipu betesne, y zbudili mertve:
 ovo zaizto chlovek z-lasztovitum mochjum
 vchiniti nemrê. Bog anda po nyimi vchinil
 je chuda, za pokazati, da oni iztinito govo-
 rili y pizali jeszu.

5.
Bog takaj po
szvêtek lyu-
dih potver-
dil je vchi-
nyena Na-
zveztchenya
z-chudochi-
ni.

Mi niti dvojiti neszmemo; da chûda ova
 nebi bila vchinyena; ar vnogi nazochni szve-
 doki potverdili szû to, vu navuk oveh szve-
 teh lyudih verovali, y za ovoga kerv szvoju
 prelejali. Jeli pako gdo zbog laslyivêh y zmi-
 shlenih chûdochinih tak ztarno navuku veru-
 val bude, da za ovoga vûmre? Ne zaizto!
 nigdo rad nevûmre zbog iztine, vnogo meaye
 za ochiveztu làs.

6.
Chûda ova
zaizto szû
vchinyena.

Ja malo predi povedal jeszem; da pred
 dosheztkom Jesusha Kriztusha Mojsesh y Pro-
 roki, po dosheztku Jesusha Kriztusha pako
 Apostoli po nadehnenyu Bosjem pizali jeszu;
 ar Jesush Kriztush szam nikaj né pizal, on
 szamo nazveztil je jednoga novoga Zákona,
 vu kojega vszi lyudi verovali jeszu, koje zato
 kerztchenike, y nyihovu zkupchinu, kerzt-
 chanzku Czírkvu imenujemo.

7.
Jesush Kri-
ztush nazve-
ztil je novo-
ga Zakona,
y podigel
Czírkvu
kerztchan-
zku.

Jesush Kriztush zebralszi je dvanàizt lyu-
 dih, koje on Apostole iliti poszlenike imenu-
 val je; kajti oni navuka nyegvoga po czelem

8.
Nahadya sze
takaj rech
Bosja nepi-

szana, iliti svetu zazshirili y nazveztchali jeszu. Ovi po vuztno pre- szmerti Jesusha Kritzúsha popiszali szú nyé-
daranye. gve návuke y chine, ali ne vsze, nego óni
vnoga navuztno nazveztchali jeszu, koja nig-
dar popiszali nészu, kak szam sz. Pavel vu
liztu na Theszalonitancze valuje, kada nye
opominya, da ne szamo naredbe pizsane,
nego y navuztno dane naj obdersavaju. (2.
Thess. 2.) Od ovud vidisze, da rech Bosja
nepiszana nahadya sza, y da nam Bog, kakti
lyubljeni Otecz szvojoj detczy nekoja pizsme-
no, nekoja pako navuztno dal je. Metemtoga
jeden Otecz pizsmeno ali navuztno naj kaj
réche, tak ova vszigdar rech Otcza oztane;
ravno ovak je pizsana kak y nepiszana rech
Bosja jedna prava rech Bosja, kajti obodvo-
ja od Boga dohadya. Mi zovemo nepiszanu
rech Bosju takaj *vuztno predavanye, navuk
predyih*, kajti ova szamo vuztno nazveztche-
na je, y od vuzt do vuzt prehadyala je tak,
kak vi szami, moja Detcza! morebiti tulika
pripovedati chuli, y zopet dalye prîpovedali
jezte.

9.
*Czirkva mo-
re rech Bos-
ju za verü-
vati naper-
voztavlyati.*

Ako anda jeden navuk vszigdar y vszig-
de, ter od vszeh vu kerztchankoj Czirkvi
zpoznan je, tak ima on od Apostolov szvojega
pochetka, y mora sze za Bosanzkoga dersati,
akoprem on vu sz. pizmu nenahadya sze.
Vendar nijeden kerztchenik vu tom szvoje
lazitovito mishlenye, nego izrechka Czirkve
najszleduje y poszluhne; ar jeden kerztchenik
more faleti, ali czela Czirkva faleti nemre.
Czirkva od Apostolov dobila je rech Bosju,
ona zna, kaj vszako yreme, vszigde, y od
vszeh zpoznano bilo je, ona anda more na-

pervoztavlyati, kaj kakti rech Bosja veru-
vatisze ima.

Nahadyaju sze vendar vnogi kerztcheni-
ki, koji na navuk Czirkve nepaziju, y nepi-
szanu rech Bosju za iztinitu nedersiju, ali
ovo neszu kerztcheniki katoliki. Kerztehe-
niki katoliki dersiju vsza za iztinita, kaj Bog
nazveztzil je, y Czirkva za veruvati naper-
voztavlya ali piszano je, ali né. Zato ve-
lisze: *kerztchanzko katholichanzki verivati
je vsza za iztinito dersati, kaj Bog je nazve-
ztzil, y Czirkva za veruvati napervoztavlya,
ali je piszano, ali né.*

10.
*Kerztcheni-
ki katoliki
veruju tak
dobro kaj
piszano, kak
kaj nepisza-
no je.*

R a z g o v o r i.

1.

Kaj znamenuje nazveztiti? — Jeli je mo-
chi ono nazveztiti, kaj predi vre znano bilo
je? — Kada anda ti komu kaj znanoga po-
vesh, jeli ti nyemu kaj nazveztchash? kaj
znamenuje anda nazveztiti? — Kada tebi
chlovek koj kaj nazveztcha, kakvo je to na-
zveztchenye? — Kada pako Bog? —

*Kaj zname-
nuje nazve-
ztiti, y kuli-
koverzti je
Nazveztche-
nye?*

2.

Szmemoli mi Boga na drugi nachin po-
stuvati, nego on hoche? — Moremoli ali
znati, kak Bog postuvati sze hoche, ako on
ovo ne nazveztiti? — Je anda Bosanzko Na-
zveztchenye nam potrebno? Zakaj?

*Je bosanzko
nazveztche-
nye potreb-
no?*

3.

Je Bog nazveztchenya vchinil? Je Bog
z-tobum sze zpominyal? Ali z-kojem zmed

*Je Bog kaj
nazveztzil?*

nasz? — Odkud znash, da Nazveztchenya Bosanzka nahadyaju sze? Kada kraly zapovedi dava, jeli on szam z-vsza-kem podlosnikom zpominyati sze mora? — Kada anda Bog kaj nazveztchuje, morali sze on szam z-vsza-kem chlovekom zpominyati? Koga zove kraly k-szebi, kada on zapovedi daje? — Y po chem pokasuju szlusbeniki, da ovo zapoved kralya je? — Je sze Bog kojem sz. lyudem ochituval? Po chem je Bog szvoju rech za zpoznati vchinil? Zakaj anda velish, da Bosanzko Nazveztchenye nahadya sze? — Po kójuh szvétèh lyudih pako nam je Bog kaj nazveztzil? — Jeszi kaj chul od kakvoga Mojsesha etc.? —

4.

*Kaj je sz.
pismo ru
obchinzkom?
Ztaroga y
novoga za-
koná? — kak
je k-nam
doshlo?*

Kak sze zoveju one knige koje iz nadeh-nenya Bosanzkoga pizane jeszu? — chlovechanzke? — Koji szvéti lyudi szû pred dosheztkom Jesusha Kriztusha pizali? — Kada szû Mojsesh y Proroki sivali? — K-kojemu zakonu anda zpadaju knige oveh? Zakaj k-ztaromu? — Koji szveti lyudi szû pako po dosheztku pizali? K-kojemu zakonu zpadaju anda knige Apostolov? — Zakaj k-novomu? Imamo mi josche ove knige? Kak szû ove knige do nasz doshle? — Jeszu one visheputi prepizane? —

5.

*Kak szû sz.
lyudi rech
Bosju pod-
tverdili?*

Kada sz. lyudi rech Bosju nazveztchali jeszu, kaj szû pridali? Jeszu oni rekli, ovo velimo mi? — Po chem szû pako sz. lyudi rech Bosju podtverdili? Po kakvih chinih? —

Kak je Mojsesh Izraelcze chez cherleno morje prepelyal? — Kakva dugovanya nazveztchali szû Proroki? koja vre vchinyena jeszu? — Kakva chuda vchinil je Kriztush y Apostoli? Kak szû oni betesne zvrachili? kaj szû oni z-mertvemi vchinili? —

6.

Moreli chlovek z-laztovitum moxjum chûda chiniti? — Gdo je Gozpon narave? Gdo more zverhu naravzkeh jakoztih chiniti? Gdo je anda po szvetih lyudih chûda chinil? Moreli Bog lás podtverditi? — Po chem je Bog rechi oveh sz. lyudih podtverdil? Jeszu ovi sz. lyudi iztinu govorili? Zakaj? —

Gdo je po szvêtech lyudih chûda chinil, y nyihove rechi objachil?

7.

Morebiti szû ovi chudochini zmishlyeni? Zakaj ne? — Jeszu ove szamo retki nazochni szvedoki z-szvojum kervjum podtverdili? —

Jeszu, sze ovi chudochini ov i-ztini dogodili?

8.

Je Jesush Kriztush szam takaj koja pi-szâl? Kojega Zakona je vuchil Jesush K.? — Ztaroga? — Kak zovemo one lyudi, koji vu Jesusha Kriztusha veruvali jeszu? — Y kak sze zove nyihova zkupchina? —

Kojega Zakona je Jesush nazveztîl, y koju Czirkvu je on podigel?

9.

Kuliko lyudih zebrał szî je Kriztush za Apostole? — Kaj to znamenuje: Apostol? — morebiti tuliko kak poszlenik? — Gde szû morali ovi dvanaizt lyudi navûka Jesusha K. prodekuvati? — Zakaj je anda Kriztush ove lyudi imenuval Apostole? — Jeszu ovi Apostoli vsze popiszali, kaj nyim Bog nazveztîl

Jeti sze nahadya takaj rech Gosja nepiszana?

je? Jeli sz. Pavel zapoveda szamo pisanomu navuku veruvati? — Nahadya sze anda y rech Bosja nepiszana? Zakaj? — Kak sze zove rech Bosja nepiszana? — Zakaj zove sze ona *vuztno predavanye*? — Jeli otecz szinu szvojemu vszigdar pishe, ali nyemu vuztmeno kaj poruchi? Jeli vuztmena rech ne ovde rech Otcza? — Jeli nechini y Bog z-nami kak y Otecz z-detczum? Jeli je Bog szamo pizati dal, jeli nê takaj vuztmeno nam prepizke daval? — Jeli navuztna rech Bosja né takaj jedna prava rech Bosja? — Moramoli mi na vuztnu rech Bosju kak y pisanu za iztinu dersati? Zakaj?

10.

Gdo more rech Bosju razluchavati, y za veruvati napervoztavlyati?

Kak moremo poznati jeli nepiszani navuk od Apostolov dohadya? Ako on vszako vreme y vszigde za takvoga zpoznan nébil? — Y gdo vishe razme, jeden kerztchenik szam, ali czela kerztchanzka Czirkva? — Moramoli nashu laztovitu miszel, ali obchinzku Czirkvu szleduvati y-ovu poszlubnuti? Zakaj obchinzku Czirkvu? — Jeli je obchinzka Czirkva rech Bosju prijela y zachovala? — Gdo more anda napervoztaviti, kaj veruvati moramo? — Zakaj obchinzka Czirkva? —

11.

Kaj je kerztchanzko-katholichanzki veruvati?

Jeli vszi kerztcheniki obchinzku Czirkvu prestimavaju? Dersiju vszi takaj nepisanu rech Bosju za iztinitu? Koji kerztcheniki dersiju za iztinito, kaj Czirkva za veruvati napervoztavlya? Nekatholiki? — Y koji kerztcheniki dersiju rech Bosju nepisanu za iztinitu? Kaj je kerztchanzko - katholichanzki veruvati?

PITANYE 2.

Jeli je Véra vszakomu chloveku, koj svelichiti sze hoche, potrebna?

Razlúganye.

Predi, nego vam, Dragi! potrebochu Vére pokasem, morate znati, kaj ova rech *véruvati* znamenuje. *Véruvati* neznamenuje za iztinito dersati, kaj szami vidimo y pochutimo, nego za iztinito dersati ono, kaj koj Prestimani nam veli, ako taki ovo szami nevidimo y nepochutimo. Ovak v. p. za iztinzko dersite, da mi vezda vu Czírkví jeszmo, alí ovo neznamenuje *véruvati*: ar vi ovo szami vidite, y pochutite. Metemtoga ako vam od korunenya nashega Kralya, y od oneh, koja pri ovem pripetila sze jeszu, bi pripovedal, kaj niti ja, niti vi videli nézte, kaj meni szamo veliki lyudi, koji poleg bili jeszu, bi bili povedali, tak to za iztinzko dersati bi morali, y to znamenuje *véruvati*.

Chlovek szam najmenye videti y zezvedeti more; vú vnogeh mora sze on zapuztchati na zpoznanye y pripovedanye drugeh lyúdi, oszebito vi Detcza! koja josche mlada jezte. Vi metemtoga vendar tuliko vre previdite, da vszakomu *véruvati* né mochi, ar drugách visheputi bi sze vkanili; szamo prestimanem lyudem moremo *véruvati*, y z-chem vekshe je prestimanye onóga, koj nam kaj pripoveda, ztem veksha je nasha véra. Prestimanye anda onoga, koj kaj poveda, je temely vére.

1.
Véruvati
znamenuje
za iztinito
dersati kaj
ne vidimo.

2.
Vera temelyi
sze na pre-
stimanye o-
noga, koj
kaj veli.

3. Gdo pako ima pri nami prestimanye? —
Koj múder, y iztinit je, on ima prestimanye. morebiti on, koj nikaj nezna, ali rád láse? Zaizto ne; ar perveshi lehko od drugoga vkaniti sze more, drugi pako rad vkaniti hoche. Szam on anda pri nami prestimanye ima, koj múder, y iztinit je; kajti mudri tak lehko vkanití sze nemre, iztiniti vkaniti neche.

4. Kaj miszlite, Dragi! je gdo tak múder y iztinit, y ima gdo tuliko prestimanye, kak Bog? On je szam vekivechna iztinitozt, y nepreszesna mudrozt koja niti vkaniti, niti vkanyen biti more. Kada anda visheputi jednomu chloveku verujemo, kajti on múder y iztinit je, za kuliko vnogo bolye nebúdemo verurali vsza, kaj nam Bog poveda, kada on izta nepreszesna mudrozt y iztinitozt je.

5. Y ova véra Deteza moja! je nam tak potrebna, da prez ove niti Bogu sze dopazti, niti zvelichití sze moremo; ar sz. Pavel pishe vu listú na sidove odperto: *Prez vére né mogúche Bogu dopazti sze.* (Hèbr. 11) Je pako nemoguche Bogu dopazti sze, tak je takaj nemoguche zvelichiti sze; ar Bog niko-ga nezvelichi, koj sze nyemu nedopada: vre pako nyemu sze nijeden chlovek ne dopada, koj na nyegvu rech nikaj ne dersí, y nyega kakti nemudroga y laslyivoga zametava, kak goder y nam sze nedopada, àko gdo nashoj rechi neveruje, ter nasz kakti nezpametne y laslyive lyudi zametava.

6. Metemtoga na zvelichenye josche né zadozta, da szamo vu szerdczu véujemo, kaj Bog je nazveztil, kerztchenik katholik mora takaj véru szvoju *pervich z-chinmi po-*

kazati. Véru z-chinmi pokazati znamenuje, ono vchiniti, kaj verujemo v. p. mi verujemo, da pokora, molitva, pokornost potrebna je, y mi vchinimo pokoru, mi molimo, mi szmô pokorni, tak pokasujemo véru z-chinom, y ovo je potrebno, ako zvelichiti sze hochemo; ar vera prez chinov je mertva, kakti télo prez dûha. Zato veli sz. Jakob: *Kak telo prez dushe mertvo je, jednakem nachinom véra prez dobréh del mertva je.* (Jac. 2.) K-chemu je mertvo telo? ono vszigdar oztaje jedno telo, koje chloveka szrechnoga vchiniti nemre, kajti ono mertvo je; ravno ovak, kaj haszni véra prez chinov? ona izitna je, je jedna véra, ali zvelichiti ona nemre chloveka, kajti mertva je. *Kaj haszni, Bratja moja!* pita gori recheni Apostol Jakob vu szvojem liztu: *ako gdo veli, da Véru ima, chinov pako néma? moreli gá takaj Véra zvelichenoga vchiniti?* (Jac. 2.)

Kerztchenik̄ katolik mora takaj *drugoch* ona, kaj vu szerdczu véruje, kada je potrebno, z-vuztmi ochivezto valuvati. Dobro pazite, Dragi! *kada je potrebno*: ar néje vszigdar potrebno véru valuvati, y vszem lyudem prez razluke povedati, da kerztchenik̄ katoliki jeszmo. Ovo szamo onda je potrebno, kada ovo dika Bosja, y dobro blisnyega nashega potrebuje. Dika Bosja ovo potrebuje, vu peldi: ako pred pravdenom szudczem iz Vére bi sze zpítavali. Dobro blisnyega nashega ovo od nasz potrebuje, ako blisnyi nash zbog nashega muchanya vu véri szlab y dvojen bi postal. Vu obodvójih lokoliczah dusnozt je vszakoga kerztchenika katolika,

chinmi pokazati.

7.

On moravéru szvoju drugoch z-vuztmi ochivezto valuvati.

da on szvoju véru odperto z-vuztmi valuje, y kak najbolye brani.

Razgovori.

1.

Kaj znamenuje véruvati?

Jeli ti za iztinito dersish, da vezda vu Czírkví jeszmo? — Jeli pako to znamenuje: veruvati? Zakaj ne? — Ako tebi od korunénya nashega Kralya kaj bi povedal, jeli to za iztinito dersal budesh? — Jeszi ti korunénye videl? Zakaj bi ti vendar korunénye za iztinito dersal? Jeli nészu ovo prestimani lyudi povedali? — Y kada kaj za izitnito dersimo, kaj prestimani lyudi povedali jeszu, kak to zovemo? — Kaj znamenuje anda véruvati? —

2.

Vu chem sze temelji véra vu obchínzkom?

Morali jeden chlovek vsze videti y zpoznati? Moramoli anda visheputi takaj rechjam drugeh véruvati? — Jeli taki vszakomu véruvati moramo? Jeli sze nebudemó visheputi vkanili? — Kojem lyudem anda véruvati moramo? Neprestimanem? Vu chem sze temelji anda Véra? Vu prestimanyu drugoga?

3.

Gdo ima pri nami prestimanye?

Gdo ima pri nami prestimanye? koj nikaj nezna, ali koj láse? Zakaj nema on prestimanye, koj nikaj nezna? — Jeli ovašov lehko vkaniti sze more? — Y zakaj nema on prestimanye, koj rad láse? — Jeli jeden laslyivecz rad vkanyuje? Jeli mudri y iztiniti

takaj tak lahko vkanyuje, ali vkaniti sze more? — Zakaj ima anda mudri y iztinzki chlovek prestimanye? —

4.

Je gdo tak muder kak Bog? — Jeli né on izta nepreszesna mudrozt? — Moreli sze anda Bog kada vkaniti? Zakaj ne? — Y jeli Bog vszigdar iztinu govori? Jeli né on vékivechna iztina szam? Jeli anda bude Bog kada vkanil? Zakaj ne? — Verujeshli kaj jeden mudri y iztinzki chlovek povéda? Zakaj verujesh? — Gdo je anda nepreszesna múdrozt y iztina szam? Zakaj moremo anda vérúvati, kaj Bog nazveztil je?

Gdo je mudrozt y iztinitozt izta?

5.

Moremoli prez vére Bogu dopazti sze? Y ako sze Bogu nedopadamo, moremoli sze zvelichiti? Komu moramo anda dopadati tersziti sze? Zakaj Bogu? — Jeli sze nam dopada chlovek, koj nikaj neveruje? Jeli nasz ovakov chlovek dersi za zpametne y iztinite? Nego za kakve nasz dersi? Y moremo sze mi Bogu dopazti, ako mi neverujemo, koja on nam poveda? Za kakvoga budemo mi nyega dersi? Za Neizmierno mudroga y iztinitoga? Nego za kakovoga? — Je anda véra vszakomu chloveka potrebna, koj zvelichiti sze hoche? — Kaj veli Pavel sidovom? — Zakaj je anda véra vszakomu chloveku, koj zvelichiti sze hoche, potrebna? —

Jeli je moguche prez Vére Bogu dopaztisze?

6.

Jeli je na zvelichenye zadozta, da kerzchenik katholik szamo vu szerdczu veruje,

Morali kerzchenik katholik vé-

*ru szvoju z-
chinmi po-
kazati?* kaj Bog je nazveztil? Po chem mora anda kerztchenik véru szvoju *pervich* pokazati? Kaj to znamenuje, véru z-chinmi pokazati? V. p. mi vérujemo da molitva potrebna je, ter vendar nemolimo, je to véru z-chinmi pokazati? Jeli mi pokasujemo véru vu chinu, ako ono nevchinimo, kaj vérujemo? — Je télo prez dùha sivo? — Moreli mertvo télo chloveka zvelichíti? Y kakva je Véra prez chinov? Moreli anda véra prez chinov chloveka zvelichiti? Zakaj ne? Kaj veli sz. Apostol Jakob? Zakaj mora anda kerztchenik véru z-chinmi pokazati?

7.

*Morali
kerztchenik
szvoju véru
takaj odper-
to z-vuztmi
valuvati?*

Zchem mora kerztchenik katolik szvoju véru *drugoch* pokazati? — Kada mora on to vchiniti? y kada ne? — Jeli je pako vszigdar potrebno véru szvoju z-vuztmi valuvati? Moremoli vszem lyudem povedati: *ja szém kerztchenik katolik*? — Jeli ali nepotrebuje dika Bosja visheputi, da véru z-vuztmi valujemo? — Vu peldi, ti sze ođ tvojeh poglavarov zbog vére pitash, kaj bi moral vchiniti? Zakaj valuvati? Jeli ovo ovde potrebuje dika Bosja? — Jeli kada y dobro blisnyega nashega potrebuje, da véru z-vuztmi valujemo? V. p. Ako gdo zbog tvojega muchanya vu véri bi dvožil, kaj bi ti moral vchiniti? — Zakaj bi valoval? Jeli ovo ovde dobro blisnyega tvojega potrebuje? —

I. Dokànchanye Nàvuka.

Abraham pokasùje szvoju Vèru z-chinmi.

Abraham, Dragi! bil je jeden bogabojechi chlovek, on bil je vre ztár zkupa z-szvojum senum Szarum, ter nészu imali deteta, kaj nye jako saloztilo je. Jednoch izkazal sze je Bog Abrahamu, y obechal nyemu, da on nyemu jednoga szina, y od ovoga vnosinu Odvetkov dal bude. Abraham véruval je, kaj nyemu Bog obechal; y ako taki czeli szvét bibil rekel, da tak ztari zakonзки lyudi nikakvu detczu vishe imati nemreju, tak vendar Abraham Bogu bi bil véruval. Zato y veli Pavel vu liztu na Rimlyane: *Abraham véruval je Bogu, y ovo pripiszano je nyegvoj pravichnozti.*

Ali kak? jeli véra Abrahamá nikaj drugo nebila, kak jedna nedvojna dopadnozt zverhu obechanya y rechi Bosanzke? Kaj je on drugach vchinil, da véru szvoju takaj z-chinóm pokase? chujmo! Bog zapovedal mú je, da vu szvojih ztarih dnevih iz hise szvoga Otcza, od szvojih priatelyov y radyakov naj odide, y vu dalechni ország putuje. Abraham pripravlya sze na put, zprichava sze vszem, y podajesze vu szedemdeszet y petom letu dobe szvoje z-Szarum szvojum senum, y z-Lothom szvojem szinom na put, ter dohadya vu Kanaan jeden plodni ország. Ovde jednoch zbog bolshe pashe med paztiri Abrahamovi y Lothovemi naztala je szvadya; Abrahamá saloztilo je to, y dopuztil je ztrichichu szvojemu zbog mira szlobodno zebrati szi, y oditi vu koje goder okolicze Orszaga nyemu sze dopadalo bude. Jednoch szedel je on okolo poldneva nedalko od szvoje kolibe, y zapazil je tri putnike iz dalka dohadyajuche; on ztal sze je, ishel nyim naproti, pozdravil nye poleg navade, y proszil, da k-nyemu sze naj naverneju, da nye nahranil bude; ovi tri putnikí prijeli szû pozivanye ovo, y bili szû od Abrahamá

kak najbolye podvorjeni. Putniki ovi bili szû Angeli; jeden zmed nyih ochituval je nyemu, da vu Szodomu y Gomorhu idu, da tam ove greshne varaske z-ognyem y z-sveplom zkonchaju. Abraham pun szmiluvanya proszil je za ove varashe, da Gozpon zbg pravich-neh ovem hmanyem bi oproztil. — Kaj zadnich rekel budem od one prevelike podlosnozi nyegve, z-kojum on szam szvojega najdragshega jedinoga szina Izaaka, Bogu alduvati je hotel, y zaizto alduval bi bil, ako Bog po Angelu od szmertnoga vudarcza nyemu odztupiti nehibil zapovedal?

Szami pokazi, da Abraham ne szamo tverdno vu Boga verúval, nego takaj szvoju véru z-szvetemi chini pokazal je. Kaj morem anda onem na pol kerztchenikom, koji stimaju, da vre vsze vchinili jeszu, ako szamo vsze tverdno véruju, kaj Bog rekel y nazveztil je, vu oztalem pako sze malo za dobre chine Vére zkerbiju, na konczu rechi, kak, kaj vre jednoch Jesush Kriztush Sidovom, koji sze ravno zato, kajti iz pokolenya Abrahamovoga izhadyaju, za szvete y zebrane dersali jeszu, odgovoril je: *Ako vi szini Abrahamovi jezte, tak poztavite takaj Chine Abrahamove.* (Ioan. 8.) Dersite Zapovedi vashega Boga, kak Abraham ove dersal je; budite mirni z-blisnyem vashem, kak y Abraham z-ztrichichem szvojem Lothom bil je. Szmiluj-
te sze gladnem y sedynem, okrepite ove kak y Abraham pútnike nahranil y okrepil je. Molite za vashe, y vszeh greshnikov pobolshanye, kak Abraham za Szodomitancze proszil je. Aldujte najzadnich Bogu, vash szame, vashu detczu, y vsza, koja vam draga jeszu, z-veszelyem, kak Abraham szvojega Szina Izaaka alduval je. Ako vi szini Abrahamovi jezte, tak vchinite takaj, kaj Abraham vchinil je. Amen.

III. Dokànchanye Nàvuka.

Apostoli odperto valuju Bosanztvo Jesusha.

Jesush Kriztush pochetnik vére bil je vre trideszét lét ztâr, kada on navuchati pochel je. Shimon, koj y Peter ozíva sze, y Andrash, bili szû dva pervi koje on poleg morja Galaleanzkoga za szvoje naszlednike pozval, y za ribiche lyudih vchinil je. Jakob y Janush, dva szini Zebedeushevi ovem szledeli jeszu; zvuun oveh pozval je josche oszem drugéh, zvekshinum ribiche, ove ozval je on Apostole, iliti poszlenike. Ovem ochituval sze je Jesush tak po szvojeh navukih, kak y po chudochinih. Po tom vchinyeno je, da nyega vszikam szledúvali, tverdno vu nyega véruvali, y takaj szvoju véru odperto valuvali jeszu. Ar kada nye Jesush jednoch bibil pital, kaj lyudi od nyega veliju, za koga nyega dersiju, tak odgovorili szû, y rekli: Mester! nekoji zmed lyudih dersiju tebe za Ivana kerztitelya, drugi za Eliasha, nekoji za Jeremiasha Proroka, veksha ztran pako dersi tebe za jednoga ztaroga proroka, koj sze od mertveh ztal je. Vezda premenil je Jesush szvoje pitanye, y rekel: *kaj velite pako vi, gdo szém ja?* (Matth. 16) Y taki odgovoril je Peter vu imenu vszeh drugéh: *Ti jeszi Kriztush, szin Boga sivoga:* pravi Mesziash, chekani odkupitely szvétà.

Ztanimó ovde, y vidimo, kakov navuk od ovud za nasz izpelyati sze more. Kak, Dragil ako Peter, ako vszi oztali Apostoli ztem zadovolyni bili nészu, da vu szerdczu vu Jesusha véruvali jeszu, nego dapache ovu véru odperto valuvali jeszu, nebudemoli mi takaj ovo za jednu nashih najperveshih dusnoztih dersali, da nashu véru, kada potrebno je, vszigdar nepreztrasheno valujemo? Jeli znate, koja vre Jesush Kriztush od onoga plashlyivcza rekel je, koj sze szramoval bude, odperto za kerztchenika, tojezt za Vuchenika, koj vu

Jesusha veruje, izdati sže? Koj zbog mene y rechi mo-
je pred lyudmi szramuje sže, z-onem sže takaj szin
chlovechji szramoval bude, kada on vu szvoje y Otcza
szvojega y szveteš Angelov Velichanztvo dojde. (Luc.
9.) Kakva ovo ztrahovitš grosnya za one, koji iz ztra-
ha praznoga zespotavanya, odperte dusnoztì vére za-
puztchaju! koji sže szramuju vezdashno yreme vu kolu
razvuzdaneš mudriashev za kerztchenika izdatisze, vé-
ru, czirkvu, nenye szlusbenike y obichaje braniš y za-
govorjati! Ovakvi zaišto temelyito bojati sže imaju,
da y Jesush naszudnyem dnevu z-nyimi sže szramoval,
y za szvoje vuchenike zpoznal nebude.

III. Dokànehanye Nàvuka.

*Obchinzka dùsnozt Kerztchenikov je, Véru
szvoju temelyito navchiti sže.*

Véra, Dragi! koju mi valujemo, vszakomu kerzt-
cheniku tú dusnozt nalase, da sže nyu temelyito na-
vchi. Tergovecz vu tergovini, pravdoznaneč vu zna-
noztì pravicz, vojnik vu potrebnih nyemu, y vszaki
chlovek vu dusnoztìh ztalisha szvojega podvuchiti sže
y temelyito vputiti sže terszi. Vszaki, koj szrechu po
kakví znanozti, mestriji ali rukotvorztvu vchiniti, y
vu ovoj napreduvati hoche ove temelyito navchiti ter-
szil sže bude. Med vszemi znanozti pako né nijedna,
koja tak jako na nasz zpada, y nam tak oszebujna biti
inora, kak Véra! Ova takaj ima szvoje naredbe y du-
snoztì, koje, ako dobri kerztchenikì poztati selimo, te-
melyito poznati, y znati moramo; dusnozt anda je
vszakoga, ovu z-vszum marlyivoztjum navchiti sže.
Nigdo ovoj dusnoztì odrechi sže praviczu néma: ar
kakgoder kerztchenik vu Boga véruvati, vu nyega sže

ufati, y nyega lyubiti dusen je, ovak takajshe vszaki ovoga Boga zpoznati, nyegva obechanya znati, y nyegve zapovedi navchiti sze dusen je.

K-tomu pitam ja: Gdo szmô mi kakti kerztcheniki? Jeli nészmo vucheniki Jesusha Kriztusha? On, on je nash, y to nash jedini Navuchitely. *Vash Mester je jeden jedini, Kriztush, vi pako vszi jezte Bratja med vami, y vucheniki ovoga Mestra.* (Matth. 23.)

Jeli anda né jedna zmed najperveshih dusnoztih ova, da mi nyegva podvuchanya poszlushamo, navuku nyegvomu sze aldujemo, y ovoga nam znanoga y lastovitoga vchínimo? Mi szmô kerztcheniki predi, nego varaschani, vojniki, pravdoznanczi, rukotvorczii jeszmo, anda je perva zmed vszeh dusnoztih nashih, da sze vu oneh podvuchimo, koja na Véru nashu zpadaju.

O terszite sze anda ovu pervu dusnozt verno izpuniti, Kerztcheniki dragi! Terszite sze Boga, y Jesusha Kriztusha prav zpoznati, y vu ovoj znanozti, koja k-vekivechnomu, sivlenyu pelya, bolye y bolye napréduvati. Terszite sze vashu véru, k-kojoj po miloszerdnoztii najdobrotivneshega Boga pred tulikemi milioni lyudi pozvani jezte, zkrovnoztii, koje ona vuchí; dobra, koja ona obechuje; dusnoztii, koje ona prepiszava pravo y temelyito poznati navchiti sze. Poprimite na ov czily vam szlusechega nachina, koj pred vszemi drugemi vu jednom marlyivom pohadyanyu kerztchanzkih Navuchányih poztavlyen je. Vu oveh vam razlosno y temelyito iztine vére y dusnoztii kerztchanzke napervoztavlyaju sze, vu oveh zopet vam vu pamet donashala sze budeju, koja morebiti vre pozabili jezte, vu oveh pamet vasha razbiztrila sze, volya vasha genula sze, y kerztchanztvo vashe objachilo sze bude. Amen.

NÀVUK 2.

Od temeljnéh navukov Vére kerztchanzko - katholichanzke.

PITANYE I.

Kaj vszaki chlovek, poklam kam k-vsivanyu razuma dojde, potrebno znati y véruvati mora, da zvelichenye zadobi?

Razláganye.

1. Chlovek dohadya k-vsivanyu razuma, kak berse zna, kaj dobro, ali kaj zlo je. V. p. Vi moja Detcza! vre znate, da sheptati, szmejati sze, zgledavati sze vu Czírkví kaj zlocheztoga je; szuprotivno pako, da molitva, pobosnozt y chednozt kaj dobroga je. Vi anda vre znate dobro od zla razluchiti, vi imate vsivanye razuma.

2. Vszaki chlovek, mora najpérvich temeljite navuke znati, y véruvati. Véra, kak zadnich rekel jeszem, k-zvelichenyu je potrebna. Metemtoga chlovek ztoprav onda pocheti more kaj znati y véruvati, koja Bog nazveztil je, kada k-sivanyu razuma dojde. Poleg toga, néje zadozta, da chlovek szamo vu obchinzkom véruje, y miszli: *ja Bogu vsza vérujem*. Né zaizto! ar Bog k-nam odperto y vu oszebnom govóril je, mi anda nyemu odperto, y vu oszebnom takaj veruvati moramo. Nahadyaju'sze nekoji návuki Vére, prez kojeh mi druge véruvati nemrémo, y zoveju sze zato te

melyni navuki Vere kerztchanzko-katholichanzke. Mi vszigdar poztavlyamo predi temelya, nego zidamo, anda takaj predi temelyne návuke Vére kerztchanzko-katholichanzke znati y véruvati moramo. Ove temelyne návuke vam dauasz raztolnachiti hochu

Pervi temelyni návuk Vére kerztchankokatholichanzke je, *da jeden Bog je.* Neje Boga, tak néje niti Bosanzkih nazveztchenyih iliti ochituvanyih, anda niti vére. Néje Boga, tak néje niti postuvanya Boga, anda niti vére, koja vu nachinu Boga postuvati poztavlyena je. Czela Véra temelyi sze vu Bogu. Návuk od jednoga Boga je jeden temelyni navuk. Mi znamo ali takaj iz razuma, y iz Bosanzkih ochituvanyih, da je jeden Bog.

3.
Navuk, da jeden Bog je, je jeden temelyni navuk.

Y zaizto dragi! oglejte sze pravo po szvétu. Szvét ov szlosen je iz neba y zemlye. Na nebu szvetiju szuncze, meszcz y neizbrojene zvezde. Na zemlyi nahadya sze vnosina zaszada, drevja, kamenya, sivine. Ove ztvari nészu szame sze napravile: ar jeden chlovek dohadya od drugoga, jedno svinche od drugoga. Drevja takajshe nészu szama sze napravila, nego ona iz zemlye dohadyaju. Josche menye napravila szú szama sze kamenye, zemlya, szuncze, meszcz y zvezde; ar ova szú szama mertva téla.

4.
Ztvari ovo-ga szvéta nészu szé szame napravile.

Ztvari ovoga szvéta nészu takaj pripetcze poztale, ar szuncze, meszcz y zvezde imaju szvojega narednoga techaja: chetiri ztranke lèta, protuletje, leto, jeszen, zima szlediju naredno jedna za drugum. Zemlya naredno donasha szàda. Tela lyudih y nèmeh ztvarih jeszu naredno szlosena, vsze je onak, kak,

5.
Ztvari ovo-ga szvéta nészu pripetcze poztale.

kada, y gde biti mora. Vu szvetu anda je najlepshi red. Ako anda nijedna hisa prez mestra, nijeden vert prez vertlara, naztati nemre, kak bibil mogel ov tak lepi szvet pripeteze, y prez pochetnika poztati?

6.
*Pochetnik
ovoga szve-
ta né chlo-
vek, nego
Bog.*

Ztvari ovoga szveta imaju anda Pochetnika, koj ove napravil, y tak naredno y lepo vredil je. Gdo pako bi mogel biti ov pochetnik? Morebiti jeden chlovek? o zaizto ne! vszi lyudi zkupa nebibili mogli jednoga jedinoga sivoga cherva, jedno jedino polyzko czvetje, vnogo menye jednoga czeloga szveta napraviti. Pochetnik ovoga szveta mora vishe nego chlovek ali szvét izti biti. Mi zovemo nyega *Bog*. Je anda jeden Bog, kajti ztvari ovoga szveta niti od szebe szameh, niti pripeteze, niti od lyudih poztati nészu mogle.

7.
*Vszaki chlo-
vek mora
potrebno
nati y vé-
ruvati: per-
vich, da je
jeden Bog.*

Bog odperto je ochituval y veruvati zapovedal, da je jeden Bog; ar sz. Pavel odperto pishe vu szvojem liztu na sidove: *koj k-Bogu dojtí hoche, on mora veruvati, da on je.* (Hebr. 11.) Hoche rechi: koj jednoch zvelichiti sze hoche, on za tverdno dersati mora, da je jeden Bog. Chlovek, kada k-vsi-vanyu razuma dojde, mora potrebno znati y veruvati, pervich: *da je jeden Bog.*

8.
*Naplachy-
vanye y ka-
stiya jeszu
za ohchin-
zko dobro
potrebna.*

Drugi temelyni navuk vére kerztchanzko-katholichanzke je: *Da Bog pravichni szudecz je, koj dobro naplachuje, zlo pako kastiguje.* Ovo poveda nam nash laztoviti razum; ar premislíte szami, moja detcza! kakov izgled bi bil vu jednom Orszagu, ako lyudem vsze vchiniti bi bilo dopuztcheno. Poztavimo, da sze detczy vu skoli sheptanye y igra dopuzti, tak nikaj drugo nebudu vchi-

nila, kak sheptala y igrala sze. Ali poztavimo, da sze, lyudem robiti y krazti dopuzti, tak onì josche bolye budu robili y krali. Oni, iztina je znaju prepoved chizto dobro, y mi nye visheputi opominyamo; ali rechi szame nészu zadozta nye od zla zdersati, y k-dobromu pritirati. Glavni nachin, nye od zla zdersati jeszu josche kastige, y glavni nachin, nye na dobro zbudíti, je josche naplachùvanye.

Vi znate, draga detcza! da jeden zpametni y dobri Otecz dobru detczu, y jeden zpametni y dobri Gozpona dobre podlosnike lyubi. Bog je nash najvekshi Gozpon y Otecz, on je zevszema muder y dobrotiven, on hoche lyudi szrechne imati, on nye anda takaj od zla zdersati mora. Bog anda kastiguje zlo. Po naplachuvanyu zbudyavaju sze lyudi na dobro, Bog anda dobro naplacha.

Bog dobro zna, kaj vszaki zaszlusi, kajti on vszaznajuchi je, nyega niti chazt pershone, níti prikazi zaszlepíti nemreju, kajti zevszema szvét je. Bog naplachuje y kastiguje peleg zaszlusbe, on je anda pravichni szudecz.

Bog takaj odperto je ochituval, y veruvati zapovedal, da on pravichni szudecz je; ar sz. Pavel ne veli szamo: *koj k-Bogu dojtí hoche, on veruvati mora, da on je, nego on josche pridaje: y da on oneh, koji nyega iztchu, naplatitely je.* (Hebr. 11.) Vsza chlovek mora anda *drugóch* potrebno znati y veruvati, da Bog pravichni szudecz je, koj dobro naplachuje, zlo pako kastiguje. Lyudi retko puti naplachuju poleg zaszlusbe, kajti

9.

Bog kastiguje y naplacha. On je pravichen szudecz.

10.

Vszaki chlovek mora znati y veruvati da Bog pravichni szudecz je.

szlabi, bludni y hmanyi jeszu. Ako anda Bog pravichni szudecz nebibil, tak hotenye y selya k-dobrem chinom frisko bi preztala. Nut! kakov temelyni nàvuk je, nàvuk od jednoga szudcza Bosanzkoga!

11.
Vszaki chlo-
vek mora
znati y ve-
ruvati, da
tri bosanzke
pershone je-
szu.

Trejtì temelyni nàvuk Vére kerztchanzko-katholichanzke je: *Da szù tri pershone Bosanzke vu jednom bitju, y naravi Otecz, szin y Dùh szveti.* Ovo, iztina je, nepoveda nam razum nash, ali Bog nam je to ochituval, ar sz. Janush Apostol pishe: *Tri jeszu, koji szvedochanztvo davaju vu nebu, Otecz, Szin y Dùh szveti; y ovi tri jedno jeszu.* (1 Joann. 5.) Vszaki chlovek mora anda véruvati, da tri Bosanzke pershone jeszu, y da vsze tri jedno bitje, y jednu naravu imaju. Bogu Otczu pripishuje sze ztvorjenye, szinu odkuplenye, Dùhu szvetomu poszvetchenye. Vsza dobrochinztva, koja mi vérujemo, temelyiju sze vu tréh Bosanzkih pershon: nàvuk od treh Bosanzkeh pershon je anda jeden temelyni nàvuk.

12.
Vszaki chlo-
vek mora
Vtelovlenye
y szmert
szina Bo-
sanzkoga
veruvati.

Cheterti temelyni navuk Vére kerztchanzko-katholichanzke je: *Da druga pershona Bosanzka je chlovek poztala, da nash po szvojoj szmertì na krisu odkupi, y na veke zvelichenje vchini.* Ovo takaj nam razum nash nepoveda, ali Kritztush nam je to ochituval, y za veruvati potrebnò nàpervoztavil, kada Nikodemushu rekel je: *tak lyubil je Bog szvèta, da szina szvojege jedinorodyenoga dal je, da vszi, koji vu nyega véruju, ne zkvariju sze, nego sivlenye vekivechno imaju.* (Joann. 3.) Po gréhu najmre vszi lyudi dozveli szù vu szusanztvo dùha peklenzkoga. Jeden chlovek drugoga nebibil mogel odkupiti,

kajti vszi vu szusanztvu ovem bili jeszu; tak poszlal je Bog szina szvojega, koj chlovekom poztalje, da nasz po szmertí na krisu odkupi. Vu ovo vtelovlenye szina Bosanzkoga temelyi sze vsze oproztchenye y vsza miloztcha. Navuk od vtelovlenya szina Bosanzkoga je anda temelyni navuk Vére kerztchanzko-katholichanzke.

Razgovori.

1.

Kada dohadya chlovek k-vsivanyu razuma? — Dersishli ti sheptanye vu Czirki za zlo? Dersishli pako moliti vu Czirki za dobro? znashli anda dobro od zla razluchavati? — Imash anda vre vsivanye razuma? Zakaj? Kada dohadya chlovek k-vsivanyu razuma? —

Kada dohadya chlovek k-vsivanyu razuma?

2.

Je véra vszakomu chloveku k-zvelichényu potrebna? Mora chlovek predi véruvati, nego k-vsivanyu razuma dojde? Kada mora anda vszaki chlovek znati y véruvati, kaj Bog nazveztíl je? — Jeli je zadozta, miszliti szija Bogu vsza vérujem? — Jeli Bog né odperto y vu oszebnom govoril? Moramoli anda y mi Bogu odperto y vu oszebnom véruvati? Zakaj? — Kak sze zoveju oni navuki Vére, vu kojeh sze vszi drugi temelyiju? Kada hisu delamo, kaj najpervich poztavlyamo? Koje návuke Vére kerztchanzko-katholichanzke moramo najpervich znati?

Koje návuke Vére kerztchanzko-katholichanzke moramo najpervich znati, y véruvati?

3.

Je návuk, da jeden Bog je, jeden temeljni návuk?

Koj je prvi temeljni návuk vére kerzchanzko - katholichanzke? Ako nebi bilo Boga, bili onda Bosanzka ochituvanya bila? Ako pako Bosanzkih ochituvanyih nebi bilo, bili véra nahadyati sze mogla? Znashli, kaj véra je? Kak sze zove nachin Boga postuvati? Ako Boga nebi bilo, bili onda postuvanye Boga iliti véra nahadyati sze mogla? Vu chem temelji sze anda czela véra? Je návuk, da jeden Bog je, jeden temeljni návuk? Znamoli mi, da jeden Bog je? Odkud? Szamo iz Bosanzkih ochituvanyih? —

4.

Kaj je szvét? y koje ztvary nahadyaju sze vu szvétu?

Jeszi sze ti vre kada ogedel vu szvétu? Iz chesza je szvét? Vidishli nèbo y zemlyu? Kakve ztvary zpasujesh na nèbu? Kaj szvétu po dnevu? V-nochi? — Y kakve ztvary jeszu na zemlyi? Vidishli drevja, kamenye, nème ztvary? —

5.

Jeszu sze ove ztvary szveta szame napravile?

Jeszu sze lyudi y nème ztvary szame napravile? Moreli kaj szebe szamo napraviti? Jeli nedohadya chlovek od chloveka, jedno svinche od drugoga? — Morebiti sze je y prvi chlovek szam napravil? Zakaj ne? — Jeli je prvi chlovek kaj drugo bil, nego chlovek? Jeli je imal on vech Jakoztih, kak drugi lyudi? — Jeszuli y drevja szebe szama napravila? Odkud ova izhadyaju? Jeli sze je pako zemlya szama napravila? Zakaj ne? Je ona kaj sivoga? — Jeszu sze szuncze y zvezde szame napravile? Zakaj ne? Kakva szû to téla? siva? —

6.

Morebiti szû pako ztvári ovoga szvéta *Jeszu ztvári ovoga szvéta pripetcze naztale? Jeli szuncze vszako leto jednako izhadya? — Jeszu ruke y noge pričlovekû na krivem meztu? Jeszu anda vsza na szvetu tak vredeyna, kak biti mora? — Je anda red vu szvétu? Zakaj? Moreli lepa hisa pripetcze naztati? Gdo' jé k-podignenyu hise potreben? Y jeli né szvet naredno y lepo napravlyen? — Jeli je mogel anda szvét pripetcze naztati? Zakaj ne? —*

7.

Ali morebiti szû lyudi pochetnik szvéta? *Jeli je chlovek pochetnik szvéta?*
Morejuli vszi lyudi zkupa jednoga sivoga cherva nachiniti? Zakaj anda nemre chlovek pochetnik, szvéta biti? —

8.

Kak imenujemo pochetnika Szvéta? *Je- Je vu iztini jeden Bog?*
szu ztvári szvéta szame od szebe naztale? Ali szû ztvári szvéta pripetcze, ali od lyudih vchinyene? Je anda vu iztini jeden Bog? Zakaj?

9.

Jeli je Bog takaj ochituval, da je jeden *Je véra vu jednoga Boga k-zvelichenyu potrebná?*
Bog? Kaj veli sz. Pavel, koj k-Bogu dojtí hoche, kaj mora véruvati? Je anda potrebno k-zvelichenyu, da vu jednoga Boga vérujemo? Zakaj?

10.

Koj je drugi temelyni navuk vére kerzchanzko - katholichanzke? — Kak bi izgledalo vu skoli, ako det czi vsze bi bilo dopuztcheno? *V. p. Ako detczi sheptanye bi bilo dopuztcheno, kaj bi oni vchinili? Ali kak bi*
Jeli je potrebno zlo kastigovati dobro pako naplachatí?

zgedalo vu jednem Orszagu, ako lyudem vsze vchiniti bibilo dopuztcheno? V. p. Ako lyudem tatbine bi bile dopuztchane, kaj bi oni vchinili? — Jeli lyudi nikakve zapovedi neznađu? Jeli sze oni visheputi opominyaju? Jeli szû rechi zadozta, da sze od zla odvra- chaju? koj je zglavni nachin lyudi od zla zdersati? — Kaj chini navuchitely, kada detcza za rêchi vishe nikaj nemaraju? — Koj je zglavni nachin lyudi na dobro zbuditi? Kaj obechuje navuchitely na konczu léta, ako marlyivi jezte? —

11.

*Jeli Bog ka-
stiguje zlo,
y naplacha,
dobro?*

Kakvu detczu lyubi jeden mudri v do- bri Otecz? zlocheztu? — Y kakve podlosni- ke lyubi jede mudri y dobr. Gozpon? Gdo je nash najvekshi Gozpon y Otecz? — Gdo je zevszema muder y dobrotiven? Ho- cheli Bog lyudi szrechne imati? Zakaj? — Kaj chini lyude szrechne? Na kaj mora Bog lyude zbuditi? — Kaj chini lyude neszre- chne? Od chesza mora Bog lyudi odvrahati? Po chem sze lyudi od zla odvra chaju? — Jeli Bog zlo kastiguje? Zakaj? Po chem sze pako lyudi na dobro zbudyavaju? Jeli Bog naplacha dobro? Zakaj?

12.

*Je Bog pra-
vichen szu-
decz?*

Znali Bog zversheno, kaj gdo zaszlusi? Zakaj? — Ali morèbiti pazi Bog na chazt pershone, ali na prikaze? Zakaj ne? — Gdo je zevszema szvet? — Kak zovemo mi onoga szudcza, koj poleg zaszlusbe naplachu- je ali kastiguje? — Poleg chesza Bog anda naplachuje ali kastiguje? — Kakov Szudecz je Bog? — Zakaj pravichen szudecz? —

13.

Je Bog takaj véruvati zapovedal, da on pravichni szudecz je? — Jeli sz. Pavel szamovel: koj k-Bogu doйти hoche, on mora véruvati, da on je? Kaj on josche pridaje? — Moramoli véruvati, da Bog pravichen szudecz je? Zakaj? Y bili mi vnogo dobro vchinili, ako naplachuvanye nebi véruvali? — Bili pako naplachuvanye véruvali, ako pravichnoga szudcza nebi véruvali? — Je návuk, da Bog pravichen szudecz je, jeden temelyni návuk? Zakaj?

Morali vszaki chlovek potrebno znati, y véruvati, da Bog pravichni szudecz je?

14.

Koj je trejti temelyni návuk Vére kerztchanzko - katholichanzke — Jeli ovo nam razum nash poveda? — Gdo je ovo nam ochituval? Kaj pishe sz. Janush: kuliko nyih je, koji szvedochantzvo davaju vu nèbu? Y kaj szû ovi tri zkupa? — Zakaj moramo mi véruvati, da trí Bosanzke pershone jeszu vu jednom bitju y naravi? — Gdo nasz je ztvoril? — Gdo nasz je odkupil? — Gdo nasz je poszvetil? Vu chem sze temelyiju anda vsza dobrochinzstva koja vérujemo? Szamo vu Otczu Bosanzkem? Je návuk od treh Bosanzkih pershon jeden temelyni návuk? Zakaj? —

Morali chlovek znati y véruvati, da trí Bosanzke pershone jeszu?

15.

Koj je cheterti temelyni návuk Vére kerztchanzko - katholichanzke? — Jeli nam to nash laztoviti razum poveda? — Gdo je ovo ochituval? — Kaj je rekel Kriztush Nikodemushu? — Kak je Bog szvéta lyubil? Y koji sze nebudu zkvarili? — Jeli je k-

Morali vszaki chlovek znati y véruvati, da druga pershona Bosanzka chlo-

vekom poztala je? zvelichenyu potrebno véruvati, da druga pershona Bosanzka chlovekom poztala je? Zakaj? — Vu kakvo szusanztvo dozpeli szû vszi lyudi po gréhu? Jeli je mogel chlovek chloveka odkupiti? Moreli szûsni szûsnoga odkupiti? Jeli nészu vszi lyudi bili szûsni dûha peklenzkoga? — Koga je anda Bog poszlal? Y gdo je szin Bosji poztal? Y ako szin Bosji nebi bil chlovek poztal, y nebi bil na krisu vmerl, hili mi bili odkupleni? Vu chem sze temelyi anda nashe odkuplenye? Vu chijem vtelovlenyu y szmertí? Je návuk od vtelovlenya y szmertí Szina Bosanzkoga jeden témelyni návuk? Zakaj? —

PITANJE 2.

Kaj vszaki kerztchenik katolik zvàn gorirechenek temetyilek kerztchanzko-katholichanzkek Vére návukov josche znâti y véruvati mora?

Razláganye.

- 1. Kerztchenik katolik mora takaj znati y véruvati pervich da dusha chlovechanzka nevmertelna je.* Vi do vezda chuli jezte, moja Detcza! koje iztine vszaki kerztchenik, poklamkam k-ysivanyu razuma dojde, potrebno znati y véruvati mora, da zvelichenye zadobi. Ali josche né zadozta, da kerztchenik szamo ove pervé temelyne návuke Vére kerztchanzko-katholichanzke znâ, nego on zvun oveh takaj znati y véruvati mora: *pervich, da dusha chlovechanzku nevmertelna je.*
- 2. Chlovek dushu ima.* Chlovek szlosen je iz téla y iz dushe. Morebiti ztê vre videli mertvo telo; mertvo te-

lo takaj ima ochi, vuha, ruke, noge, y ozta-
le kotrige, ali ono nikaj nechuti, y ako ni-
kaj ne chùti, tak josche menye kaj miszliyi
more; kada anda szamo telo nikaj chutiti y
miszliti nemre, tak mora josche nekaj dru-
goga vu télu biti, kaj chùti y miszli, y ovo
Bitje imenujemo mi *dushu*. Vszaki sivi chlo-
vek ima anda dushu.

Vendar dushu chloveka videti nemremo. ^{3.}
Zchem vekshe kakve dugovanye je, z-tem *Dusha chlo-*
lese ovo videti moremo, kajti ovo vishe ztra- *veka je je-*
nih vu szebi ima. Vi lese vidite jednoga tur- *den dùh.*
na, kak jednoga dimnyaka, kajti jeden tu-
ren vishe kamenya vu szebi ima, kak dim-
nyak. Telovne ztvari moremo razdeliti, po-
treti; one szlosene szû iz ztrankih, y zato
nye videti ali chutiti moremo. Kaj nikakve
ztranke nema, ono niti videti nemremo, y
kaj chizto nikak videti nemremo, ono niti ni-
kakve ztranke néma. Mi imenujemo takvo du-
govanye, jedno *jednoverztno* dugovanye. A-
koprem tuliki lyudi vre vmerli jeszu, tak ven-
dar pri nijednem dushu izhadyati videli nez-
szmo; mi dushu chloveka videti y chutiti ne-
mremo, ona nema ztranke, ona je jedno je-
dnoverztno bitje. Ona vendar ima pamet y vo-
lyu. Jedno jednoverztno bitje, koje pamet y
volju ima, imenujemo mi *dùha*: dusha chlo-
veka je anda dùh.

Telo chloveka vumira, y gnije vu grobu. ^{4.}
Metemtoga ovo néje chùdo; ar telo sive zpo- *Dushu chlo-*
mochjum dushe, ono anda vumira, ako sze *veka nerá-*
dusha od tela razluchava. Telo ima meszo, *zpuda sze,*
kerv, kozti y druge ztranke, tak ono anda *grobu, nego*
gniti y razszipati sze more. Vnogo drugach *ona sive.*

pripetcha sze pako z-dushum. Dusha néma nikakve ztranke, ona anda nemre gnyiti y razszipati sze. Dusha ne sive z-pomochjim téla, ona y prez téla siveti more.

5.
*Dusha chlo-
veka je ne-
vmertelna..*

Bog, iztina je, z-jakoztjum szvoje vszomoguchnozti dushu chlóveka zkonchati bi mogel, tak kak on nyu iz nistara ztvoril je, metemtoga nyegva mudrozt y dobrotivnozt ovo nedopuztcha; ar vszi lyudi seliju za naveke zvelicheni poztati, y k-ovi selyi nészu sze dogovorili: ova lesi vu naravi, Bog je ovu zaszadil. Kaj metemtoga hasznila bi ova selya, ako mi za naveke zvelicheni poztati nebi mogli. Jeli ne ovo vnogo bolye jedna muka za nasz, ako szî vsze zmirom kaj selimo, ter ono imati nemremo kaj selimo? — Mudri Bog ali nikaj ne vchini zapztuny, y dobrotivni Bog nedusnomu chloveku nezrokuje nikakvu muku, on selyu za vekivechnem zvelichenyem néje zapztuny, y za muku vu chloveka zaszadil. Dusha chloveka more anda vekoma zvelichiti sze. Ako Bog pako dushu chloveka zkonchati bi hotel, tak ona vekoma zvelichiti sze nebi mogla. Bog anda dushu chloveka nebude zkonchal, nego ovu nepretancze vu sivlenyu zdersal; dusha chloveka je anda nevmertelna.

6.
*Bog szam
takaj ochi-
tuval je nam
nvmertel-
nozt dushe.*

Bog takaj nam je ochituval, da dusha chlovechanzke nevmertelna je; ar rekel je vuchenikom szvojem: *Nebojte sze oneh, koji telo vmarjaju. dushu pako vmoriti nemreju.* (Matth. 10.) Kaj vmoriti sze nemre, ono je nevmertelno; kada anda Kriztush veli, da dusha chlovechanzka vmoriti sze nemre, tak vuchil je on, da ona nevmertelna je. Vszaki

kerztchenik katolik anda josche znati y véruvati mora, da dusha chlovechanska nevmertelna je.

Drugoch vszaki kerztchenik katolik takaj josche znati y véruvati mora, da miloztcha Bosja na zvelichenye potrebna je, y da chlovek prez miloztche Bosje nikaj najemnoga za zvelichenye vchiniti nemore.

Vi za ztanovito moja Detcza! vre vishe puti rech ovu: *miloztcha*, chuli jezte: kada vam gdo kaj pouudi, kaj vi radi imate, tak navadni ztê rechi: *to mi je jedna miloztcha*. Ali izplachuvanye jednoga drusinчета nebudete dersali za miloztchu, ar ovo neizplachasz zaslusiti. Dár, kojega zaszlusimo, je jedna placha, ali dár, kojega nezaszlusimo, je jedna miloztcha.

Mi imamo telo y dushu, chutenya y korige, y vsze nashe jakozti od Boga. Bog vsza je ztvoril. Mi ali pred ztvarjanyem za ztanovito josche nikaj zaszlusili nészmo, vsza anda koja imamo, jeszu szamo miloztcha Bosja. Kada pako od miloztche na zvelichenye potrebne zpomenek je, tak nerazmevajusze ovi naravzki dári: nego jedna nuterna, zverhunaravzka pomoch, da nekaj dobroga za zvelichenye vchinimo. Mi ovakvu pomoch zaizto zaszlusili nészmo, pokedob greshniki bili jeszmo; ova zverhunaravzka pomoch je anda jedna miloztcha Bosja.

Bog, kakti pochetnik narave, je zverhuczele narave, on je jedno zverhunaravzko Bitje, on je zviralsche vszega blasenztva, vunyim temelyi sze vekivechnó sívlenye; vekivechnó

7.

Kerztchenik katolik takaj drugoch znati y veruvati mora, da miloztcha Bosja za zvelichenye potrebna je.

8.

Miloztchavu obchinzkom je dár, kojega nezaszlusimo.

9.

Miloztcha Bosja raztoínachuje sze.

10.

Miloztcha Bosja je za zvelichenye potrebna.

vechno sivlenye je anda takaj jedno zverhunaravzko sivlenye. Vi dobro znate, moja detca! da zaslužba vszigdar plachni primerna biti mora. Jedna velika placha potrebuje velike, jedna mala placha male zaslužbe. Ve-kivechno sivlenye je jedna zverhunaravzka placha, mi moramo anda takaj zverhunaravzke zaslužbe za ovu imati. Ali mi nészmo zverhu narave, jakozti nashe nészu zverhunaravzke, mi iz nashe mochi nemremo zverhunaravzki chiniti, miloztcha Bosja anda nam je potrebna.

11.
*Miloztcha
ova ztem
bolye nam
je potrebna,
kajti dusha
nasha po
grehu po-
kvarjena je.*

Ako nam miloztcha Bosja pako! poleg zdravih naravzkih jakoztih potrebna je, da kaj dobroga za zvelichenye vchinimo, tak ona nam poleg oszlableneli jakoztih ztem bolye potrebna bude. Szlepecz zaizto nevidi bolye, y szlabi k-delu ztem neprikladneshi bude. Nut po grehu je nasha dusha szlepa y szlaba poztala, nam anda potlam greha miloztcha Bosja ztem potrebneshi je.

12.
*Mi moramo
véruvati, da
miloztcha
Bosja za
zvelichenye
potrebna je.*

Bog odperto je ochituval, da miloztcha Bósja na zvelichenye potrebna je. *Prez men^e nikaj nemrete vchiniti*, veli Kriztush. (Joann. 15.) Dobro pazite! on ne veli: *malo*, nego nikaj, chízto nikaj po nami szamemi, poleg izrechka Jesusha Kriztusha, za zvelichenye vchiniti nemremo.

Vszaki kerztchenik katolik anda takaj znati y véruvati mora, da miloztcha Bosja na zvelichenye potrebna je, y da chlovek prez miloztche Bosje nikaj najemnoga za zvelichenye vchiniti nemore.

Razgovori.

1.

Znashli anda vre temeljne návuke, ko-
je vszaki kerztchenik katolik, kada k-vsiva-
nyu razuma dojde, znati y véruvati mora?
Koji szû ovi? — Jeli je ali zadozta da kerzt-
chenik katolik szamo ova chetvera znà? —
Kaj mora vszaki kerztchenik katolik zvan
gori recheneh temeljiteh kerztchanzko-katho-
lichanzkeh Vére návukov josche znati y vé-
ruvati?

*Kaj vszaki
kerztchenik
katolik jo-
sche znati y
véruvati mo-
ra, per-
vich?*

2.

Iz chesza je chlovek? szamo iz téla? Je-
szi vre videl mertvecza? Imali ochi, vuha,
kotrige? Chuti y miszli mertvi kaj? — Mo-
reli szamo télo chutíti y miszliti? Zakaj ne?
Kak sze zove ono Bitje, koje vu télu chuti y
miszli? — Ima vszaki sívi chlovek dushu?
Odkuda to szudish? Jeli on chuti y miszli?

*Imali Chlo-
vek dushu?*

3.

Moremoli dushu chlovechanzku videti?
Kaj vidish ti lese jednoga turna ali jednoga
dimnyaka? Zakaj jednoga turna? — Zakaj
je jeden turen vekshi nego dimnyak? — Kaj
ima vishe kamenya, turen ali dimnyak? —
Moremoli telovne ztvári razdeliti ali potreti?
Drevo razrezati? kamenye treti? Sitek raz-
mleti? Imajuli telovne ztvári ztranke? —
moremoli telovne ztvári videti ali chutiti? Za-
kaj? — Kaj pako nikakve ztranke néma,
moremoli to videti? ali chutiti? Je vre gdo
dushu iz chloveka izhadyajuchu videl? More-
moli dushu chloveka videti ali popipati? Je
dusha chloveka jedno jednovertzno, (sim-

*Je dusha
chlovechan-
zka jeden
duh?*

plex) Bitje? Zakaj? — Kakve jakozi ima pako dusha? — Kak sze zove jedno jedno-verztno Bitje, koje razum y volyu ima? — Telo? — Je dusha chloveka jeden düh? Zakaj?

4.

Jeli sze dusha z-telom zkoncha?

Jeli chlovek naveke sive na zemlyi? Kam sze noszi mertvo telo? — Y kaj sze pripetcha z-telom vu grobu? — Zakaj more pako telo chloveka zegnyiti? Iz chesza je telo chlovechanzko? Jeli nema ono mesza, kerv y druge ztranke? — Po chem sive telo? Moreli anda telo prez dushe siveti? Zakaj ne? Ima dusha takaj ztranke? — Moreli dusha takaj zegnyiti y razpazti? Siveli dusha po telu? Kada telo vumre jeli onda y dusha siveti preztaje? Zakaj ne? —

5.

Je dusha chlovechanzka nevmeretna?

Ali Bog more dushu chlovechanzku zkonchati? Jeli pako ovo nyegva mudrozt y dobrotu dopuztcha? Kaj seliju szî vszi lyudi? Szamo za jedno vreme szrechni poztati? — Jeszu sze lyudi k-ovi selyi dogovorili? Gdo je vu chloveka selyu za vekivechnem blasentvom zaszadil? Gdo je pochetnik narave? — Kaj haszni pako selya y hotenye, ako kakvo dugovanje nigdar imati nemremo? — Jeszi ti zadovolyen, ako ti imati nemresh, kaj szî selish? — Jeli je Bog selyu za vekivechnem blasentvom zapztuny vu chloveka zaszadil? Moreli dobri Bog nedusnomu chloveku kaj za muku nyemu vchiniti. — Moreli anda dusha chloveka vekoma zvelichiti sze? Zakaj? — Ako pako Bog dushu chloveka zkonchal bi, jeli bi mogla ónda ona vekoma zve-

lichiti sze? — Kaj bude anda Bog vchinil? Je dusha chloveka vmertelna? Zakaj nevmertelna?

6.

Jeli je Bog takaj ochituval, da dusha chlovechanzka nevmertelna je? — Jeli je ono nevmertelno, kaj vmoriti sze nemre? — Kaj veli pako Kriztush, morejuliyudi dushu vmoriti? — Moramoli veruvati, da dusha chlovechanzka nevmertelna je? Zakaj? —

Moramoli takaj veruvati, da dusha chlovechanzka nevmertelna je?

7.

Kaj mora vszaki kerztchenik katolik josche drugoch znati y veruvati? Jeli szî ti rechovu: miloztcha chul? Kada tebi gdo kaj ponudi, kaj ti potrebuješ, kaj na to odgovorish? Dersish ti izplachuvanye drusinчета takaj za miloztchu? Zakaj ne? — Jeli sze drusinचे zapztuny zplacha? Kak sze zove on dar, kojega zaszlusimo. Miloztcha ali placha? Kak sze zove dar, kojega ne zaszlusimo?

Kaj mora vszaki kerztchenik katolik josche drugoch znati y veruvati?

8.

Od koga imamo mi telo y dushu? Od koga imamo chutenya y kotrige tela? — Od koga imamo jakozti dushe? Gdo je vsza ztvoril? Jeszmo mi pred ztvarjanyem vre kaj zaszlusili? Je vsze kaj imamo jedna miloztcha Bosja? Zakaj? — Ako pako od miloztche na zvelichenye govorenye je, jeli sze onda naravzki dari razmevaju? — Kaj je miloztcha na zvelichenye? Ako Bog dushi pomore, moremoli za zvelichenye dobro vchiniti? Je ova pomoch zvunzka y naravzka? — Jeli zaszlusi greshnik od Boga pomoch? Ako te gdo zbantuje jeli on zaszlusi tvoju pomoch?

Kaj je miloztcha Bosja?

Jeszmo mî pravichni ali greshnikî bili? Jeszmo od Boga pomoch na zvelichenye zaszlusili? Je nuterna zverhunaravzka pomoch k-zvelichenyu, jedna placha? Zakaj jedna miloztcha? —

9.

*Jemiloztcha
Bosja na
zvelichenye
potrebna?*

Gdo je zverhu czele narave? — Gdo je pochetnik narave? Je Bog jedno naravzko Bitje? Zakaj jedno zverhunaravzko? — Gdo je zviralische vszega blasentva? — Vu chem temelyi sze anda vekivechno sivlenye? Vu vremeniteh Dobrêh? Je vekivechno sivlenye jedno naravzko sivlenye? Zakaj jedno zverhunaravzko? — Jedna velika placha, kakve potrebuje zaszlusbe? — Kakve zaszlusbe potrebuje pako jedna mala placha? — Morali zaszlusba plachi primerna biti? Je vekivechno sivlenye jedna naravzka placha? Nego kakva? Moramoli takaj zverhunaravzke zaszlusbe imati? Zakaj? Jeszu pako nashe jakozti zverhunaravzke? Moremo mi iz nashih jakoztih zverhunaravzke chine poztaviti? — Je nam miloztcha Bosja potrebna? — Zakaj?

10.

*Moramoli
takaj veru-
vati, da mi-
loztcha Bos-
ja na Zveli-
chenye po-
trebna je?*

Jeli szlepecz bolye vidi? Jeli szlabi lese poszluje? Kakva je pako dusha nasha po grêhah poztala? Jeli je ona vida, ali jakozt po nyih dobila? Kaj nam je anda potlam grêha ztem bolye potrebno? Moramoli takaj veruvati, da miloztcha Bosja na zvelichenye potrebna je? Jeli veli Kriztush, prez mene morete malo vchiniti? Zakaj moramo veruvati, da miloztcha Bosja na zvelichenye potrebna je?

PITANYE 3.

Kaj je vszakomu kerztcheniku katolikú zapovedano znáti?

Razláganye.

Zvàn gori zpomenuteh iztin josche nahadyaju sze vnoge druge, koje mi iz jedne ztrani véruvati y iz druge ztrani obvershavati moramo, da zvelichenye zadobimo. Mi moramo sze anda tersziti, da y ove znamo, drugach nye véruvati y obvershavati nebi mogli. Ove josche oztale iztine zadersavaju sze tak vu rechi pizane, kak y nepiszane. Kajti pako vszi kerztcheniki szveto pizmó, y oztale prèdane navuke Czirkve na pamet navchiti sze nemreju, tak napravlyeni szú kratki izvodi iz oveh, koje vszaki lehko na pamet navchiti sze more, y ravno zato znati zapovedaju sze.

1.
Koja vszaki kerztcheniki katolik pod zapoved znati mora?

Ovi szú szledechi: 1. Veruvanye Apostolzko. 2. Molitva gozponova iliti Otecz nash. 3. Deszet zapovedi Bosje, y petere zapovedi Czirkvene. 4. Szedem szveti Shakramenti. 5. Kerztchanzka dùsnozt.

Koja kerztchenik katolik véruvati mora, ova oszebito vu véruvanyu Apostolzkom zadersavaju sze. Véruvanye Apostolzko je jeden izvod iliti zkupzpravlenye Vére návukov; y zove sze zato Apostolzko, kajti najztareshe, y od vremen Apostolov je, y ovo vszaki kerztchenik katolik na pamet znati mora.

2.
Veruvanye Apostolzko je izvod vere návukov.

Ovo szloseno je iz dvanaizteh kotrigov iliti delih, koje vam vu szledechéh podvuchanyih vre odperteje raztolnachil budem.

Razgovori.

1.

Jeli sze nahadyaju josche druge iztine koje kerztchenik katolik znati mora?

Jeli je Bog zvun gori rechenih iztin josche druge ochituval? Je Bog nye zapztuny ochituval? — Moramoli anda y druge iztine znati? Zakaj? — Vu koji rechi Bosji zadersavajú sze josche oztali navuki? Je szveto pizmo, jedna mala kníga? — Morejuli vszi kerztcheniki szveto pizmo na pamet znati? Zakaj ne? — Moreli sze pako vszaki kerztchenik kratke izvode lehko navchiti? — Morali anda vszaki kerztchenik ove kratke izvode Bosanzkih iztin znati? — Zakaj? Bili on nye drugach mogel veruvati, y obdersavati?

2.

Koja szú ova vszakomu kerztcheniku katoliku za znati potrebná?

Gde sze zadersavaju vu izvodu návuki vere? Zakaj sze ovo zove véruvanye Apostol-zko? Od kojeh vremen je ovo? Gde sze zadersavaju vsza, za koja mi moliti moramo? Vu kakvi molitvi? — Gde sze zadersavaju vsza, koja obvershavati ali besati moramo? Vu kojeh zapovedih? — Koji szú nam od Jesusha prepiszani zvelichenya nachini? — Jeli nészu to szedem szveti Shakramenti? — Vu chem podvucha nasz kerztchanzka dusnozt? — Jeli mi nemoramo znati, kaj dobro ali zlo je? — Kaj je anda vszakomu kerztcheniku katoliku zapovedano znati?

I. Dokànchanye Nàvuka.

*Tobiash podvucha szvôga Szina vu strahu
Bosjem.*

Poklamkam jednoch ztaracz Tobiash szebe vre szmertí blizu bi bil miszlil, tak dozval je szína, ter ponavlyal josche jedenput navuke, na koje vu mladozti nyega tulikoputi nagovarjal je. Szinko! rekel je on, poszluhni josche jedenput, kaj tî rekel budem, y zaszádi rechi moje gluboko vu szerdcze tvoje. Kada Bog dushu moju k-szebi vzeme, tak zakopaj telo moje. Postuj tvoju mater kak dugo ona sivela bude. — Boga vszevdily pred ochmi ímaj, y chuvaj sze, da nikakvomú gréhu neprivolish. — Budi miloszerden proti szíromaskem. — Zdersavaj sze od vszake hmanyoché. — Nedaj od oholnozti niti vu tvojem mishlenu, niti vu govorenyu ladati sze, ar ona je zviralische vszega zkvarjenja. — Kaj nechesh, da sze tebi vchini, to y ti drugem naj vchiniti. Hvali vu vszem Boga, y proszi gâ, da on vsze tvoje chine ravna. (Tob. 6.)

Kak sze, Dragi! vam dopadaju ovi temelyiti navuki, koje jeden vmirajuchi Otecz szvojemu szinu vu szerdcze zaszaditi terszi sze? Jeli neszu ovi temely vsze Bogabojazlyivozti y pravichnozti? Y kaj bi moglo íz ovakvoga szina, koj ovakve lepe navuke íz vuzt szvojega Otcza chul je, drugo poztati, kak jedno zerczalo vsze pobosnozti y krepozti? — Otecz, najlyubleneshi Otecz, odgovoril je z-zdihavajuchem y derhtajuchem glaszom mladi Tobiash, Otecz, vsza budem vchinil, koja meni zapovedal jeszi. Kada ti vre vu grobu lesal budesh, kada kozti tvoje vre prah y pepel budú, tak ja zmishlavajuchi sze íz tvojuh rechih, nikaj od vszega onoga nezpunyeno prepuztil nebudem, kaj ti meni izruchil jeszi. Y nut, kaj szin Otczu szvomú tak szveto obechal je, to on y szveto izpunil je. — O! kak bla-

goszlavlyal je on Otcza vre na drugom szvétu poztavlye-noga! Vu kulikem postenyu dersal je on szvoju ztari Mater! kak miloszerden bil je on proti szziromakom! Kak chizt y nedusen vu szvojem sívlenyu! Kak ponizen proti vszakomu! Kak lyubezlyiv proti szvojemu blisnyemu, y kak povdan volyi Bosji takaj vu naj szupro-tivneshih dogodyajih! — Z-rechjum, mladi Tobiash bil je sivi kip szvoga Otcza, najpravichneshi chlovek, najverneshi szluga Bosji.

Nut, Dragi! kaj szveti návuki, y dobra temelyita nakanenya moreju; jeli ova tak lepa pelda nebi morala y vasz kerztchanzke rodítelye zbuditi, da y vi dragoj detczy vashoj od vremena do vremena zpodobne návuke podelyite; jeli nebi morali y vi od perve mladozti nyu podvuchati, da sze Boga bojiju, blisnyega lyubi-ju, y pravichno siveju; jeli nebi morali nyu konchemar k-tomu pridersati, da oni k-kerztchanzkomu návuku, vu kojem iztine y dusnozti vere nashe razlase-mo, vszako vréme marlyivo dohadyaju. O kak obilno bi vasz Bog po vashi laztoziti detczy naplachuval? Ova zaizto na vashu batrivozt, veszelye, radozt, zadovoly-nozt, postenye y nevmertelnu diku bi odraszla, ter szami mladi, pokorni, bogabojechi, y pravichni To-biashi poztala. Amen.

II. Dokànchanye Návuka.

Jesush poziva malahne (Detczu) k-szebi.

Jednoch dopelyana bila szû k-Zvelichitelyu nashe-mu Jesushu mala detcza, da on na nyu ruke poztavi, y ovu blagoszlovi. Vucheniki, koji pri Jesushu bili jeszu, dersali szû za nevredno, da sze mester nyihov z-detczum bi zabavlyal, y zato odtiravali szû vsze one, koji ovu depelyali jeszu. Ali kaj sze je pripetilo?

Poklamkam ovo Jesush bi bil zpazil, tak saloztilo je to nyega, da Vucheniki nyegvi tak nepriatelzki z-lyudmi vchinili jeszu; ter dáje nyim szvoju pravichnu szerditozt zatem za zpoznati, kada nyim rekel je: Kaj chinite vi? vi odpravlyate malahne od mene, *puztite ove k-meni dojti, y najte nyim prechiti, ar nyihovo je kralyeztvo Bosje.* (Marc. 10.) Oni szú najprikladneshi, da navuke mojega Evangeliuma primeju, y zkrovnoztí kralyeztva Bosanzkoga, koje vam tak teske za razmeti vidijusze, z-poniznoztjum véruju, y moju zapoved z-podlosnoztjum izpuniju. Dapache ja vam velim, koj kralyeztvo Bosje, tojezt moju véru, mojega Evangeliuma kakti dete neprime, on nedojde vu ovo, on néje pravovernik, on néje kerztchenik. Na to objel je Jesush malahnu detczu, poztavil na nye ruke, y dal nyim szvóga blagoszlova.

Dragi! kakvi lepi navuki zadersavaju sze za nasz vu ovem pripetchenyu! Návuki za Roditelye! Návuki za vsze lyudi. Návuki za Roditelye? Ali jeli morebiti vi kerztchanki Roditelyi poleg lyubezlyivoga zvanya vashega Odkupitelya, po kojem on malahnem k-szebi dojti zapoveda, dusnozt nevidite, da y vi vashu detczu zaran k-Jesushu pelyati, hochu rechi, ovu k-marlyivomu y pazlyivomu dohadyanyu k-nashemu kerztchankomu návuku pridersati morate? Ar vezda vu prvi dobi szvoje mladozti szú ona najprikladnesha, szeme Bosanzkih návukih vu pamet pobrati, zkrovnoztí Kralyeztva Bosjega navchiti sze, y z-dusnoztjami Vére zpoznati sze. *Puztite malahne k-meni dojti, y ne prechite nyim, ar nyihovo je kralyeztvo Bosje.* Ali y vi, mojì Poszlushitelyi! koji goder jezte, jeli nevidite vu iztem ovem zvanyu Malahneh y vashu dusnozt, da navuke vére ponizno primete? Premislite jedenput priproztochu szerdcz malahneh, oni vsze veruju, kaj sze nyim veli, oni nemudruju zverhu oveh, oni dersiju

vsza, koja chuju, za iztinita y nedvojna, oni podla-
seju vu vszem szvojeja razuma prestimanyu onoga,
koj nye vu dugovanyih podvucha. akoprem pamet
nyihovu prekorachuju. Y ravno ovakva mora biti vé-
ra kerztchenika katholika. O dabi y vi vszigdar zkrov-
nozti kralyeytva Bosjega z-priproztochum szerdcza veru-
vali! o dabi y vi prez vszakoga mudrùvanya vszigdar
nàvuke Zvelichenya, y vére nashe poszlushali! o dabi
y vi vashega razuma vu vszeh véri podlosili, koja zver-
hu vashe pameti jészu; — *ar ja vam velim, koj kra-
lyeytvo Bosje kakti dete neprime, on nedojde vu ovo.
Amen.*

III. Dokànychanye Nàvuka,

*Dùsnozt Roditelyih, da szvoju detczu za-
ran vu pervih temelyitih navukih vére
podvuchiju.*

Roditelyi, Dragi! vu perveshih vremenih bili szù
jedini navuchitelyi detcze szvoje, y nészu sze nahadya-
le druge skole, kak hise Roditelyih. Kulika bila je ra-
dozt, jednoga ztaroga Otcza, jednu pobosnu Mater
ztanovite vure vu szredini detcze szedeche videti, y
ove poszlushati, kak oni od vklananya Bogu, od do-
brochinztvih ovoga, od Jesusha razpetoga, od molitve,
od zapovedih Bosjeh, od szvéteh Shakramentov, ovu
podvuchali jészu! Ztoprav potlam pochele szù sze ob-
chinzke skole podigavati, y vu oveh navuchitelyi po-
ztavlyati sze, kojem podvuchanye mladozti izrucheno
bilo je. Metemtoga jeli vasz morebiti, o Roditelyi! od
ove dùsnozti, da detczu vashu vu pervih temelyih na-
vuka Kerztchanskoga podvuchite, oszlobodyene imati
hoteli jészmo? Ne zaizto; po tom szamo opraviti sze

je hotelo to, da sže ov oszebujni poszel razdeli, y da sže morebiti ono nadomezti, kaj vi szami vchiniti nēz-
zte mogli. Vi jezte y oztanete josche vszigdar prvi na-
vuchiteli y Apostoli detcze vashe, kojeh dusnozt je,
da vu hisali vasheh navuchate, kak Biskupi ali Plebanu-
shi vu Czirki navuchati moraju. Zato vasz y opomi-
nya sz. Pavel Apostol, kada vu liztu na Efeziancze o-
vak pishe: *Otczi! odhranite detczu vashu vu navuku
y ztrahu Bosjem* (Ephes. 6.) Vuchite nyu vu prvi
dobi mladozti Boga ztvoritelya poznati, y preporachaj-
te nyoj, da sže iz nyega guzto puti naj zmiszliju. Vu-
chite nyu krisati sže, y z-pobosnoztjum ime trojjedno-
ga Boga zgovarjati; povechte nyoj, da Jesush Kriztush
druga Bosanzka pershona, iz lyubavi proti lyudem,
chlovek poztal, y na krisu vumerl je. Pripovedajte
nyoj ona velika veszelja, koja nyu vu nebu chakaju,
ako pobosno y krepoztno sivala budŭ; y grozite sže
nyoj z-vekivechnemi kastigami, z-kojemi Bog hmanye
y razvuzdane lyudi kastiguje. Zaszadite nyoj na ov
nachin ztraha Bosjega, lyubav k-krepozti, y merzenye
na grehe vu vremenu vu szerdca, ter vuchite nyu
zadnich ztanovite molitve, k-kojeh zvershavanyu nyu
rano y vecher oshtro priderte; *Otczi odhranite detczu
vashu vu navuku y ztrahu gozponovem.*

Szudite vezda szami, Dragi! kaj od oneh Rodi-
telyih dersati moramo, koji ōvu tak oszebujnu dusnozt
zapuztchaju, ter szvoju detczu kakti nerazumne ztvary,
prez navuka nahrazti puztchaju? Ovakvi Roditelyi
nēszi Otczi, oni szŭ vnogobolye vmoritelyi szvoje det-
cze, pokehdob oni zrok jeszu, da po prepuztchenyu
pervih temelyih Vére, hmanyoche predi nego krepozti
vu szerdczu detcze zbudijusze, y vu oveh razteju. O
kak tesko bude jednoch ovakvem Roditelyom! ar Bog
iz nyihoveh ruk potrebuval bude dushe nyihove. O! do-
puztite anda, kerztchanzki Roditelyi! da vam opomen-

ka Apostola josche jedenput ponavlyam, odhranite det-
czu vashu od mladozti vu navuku y vu ztrahu Bosjem.
Ne budite ztem zadovolyni, da nyu szamo pred Czirk-
vu donezti, ovde nyu z-vodum kerzta poszvetiti, y vu
naruchaj Czirkve prijeti dali jezte, nego budite taki pri
pervom odpiranyu nyihovoga razuma nyihovi prvi
navuchitelyi, podvuchite nyu vu pervih temelyiteh iz-
tinah vere kerztchankke, budite velim nyihovi prvi
navuchitelyi, kak poleg narave nyihovi Otczi poztali
jezte. *Otczi! odhranite vashu detczu vu navuku y vu
ztrahu Gozponovem. Amen.*

NÀVUK 3.

Od pervoga kotriga Vére. Od Boga.

PITANYE 1.

Kaj je Bog?

Razláganye.

1.
*Bog je naj-
vekshi Go-
zpon, vreden
da nyega
poznati sze
navchimo.*

Pervi kotrig vére zgovarja sze ovak:
*Ja vérujem vu Boga Otcza vszamojúchega
ztvoritelya néba y zemlye. Vi vre znate,
Detcza moja! da jeden Pochetnik vszeh ztva-
rih nahadya sze, koga mi Boga ozívamo.
Tak je, dragi! Bog napravil je vsze ztvári
na nebu y na zemlyi, vsza vu nebu y na
zemlyi od nyega dohadyaju, on je najvek-
shi Gozpon. Nasha dusnozt je anda, da nye-
ga poznati sze navchimo. Ja josche danasz*

nyega poznati vasz vuchil budem, y vam povedal, kaj Bog je.

Ali vi hochete morebiti Boga z-vashemi telovnimi ochmi videti, kak kojega drugoga gozpona videti morete, onda zaizto vam ovoga pckazati ne bi mogel, ar nigdo josche né je Boga z-telovnimi ochmi videl, ali z-telovnimi chutenyi pochutil, kajti on tela néma. Ali akoprem Bog te a néma, tak on je vendar nekaj, ar drugach on szveta nebi bil mogel napraviti: y nut! kak mudro, kak lepo, kak naredno je on ovoga vredil, on mora anda jako velikoga, dopache najzversheneshega razuma ali takaj najzversheneshu volyu imati, kajti on nyega tak lépo, tak dobro vrediti je hotel. Vre pako Bitje, koje razum y volyu ima, téla pako néma, imenujemo *Dúha*. Kajti pako Bog najzversheneshega razuma y volyu ima, téla pako néma, tak je on chizti Dùh.

2.
Bog je chizti Dùh.

Prez dvojmbé budete vi takaj hoteli znati, od koga Bog je, pokedob nijedna ztvar na szvétu od szebe szama néje, nego jedna od druge dohadya. Ali chujte: Bog od nikakve ztvári nedohadya, kajti on vsze ztvári napravil je. Neli, Dragi! Malar nedohadya od kipa, y mester od rukotvora; pokedob malar kipa, y mester rukotvora napravil je; ravno ovak nemre niti Bog od nijednoga ztvorenja izhadyati, kajti on vsza napravil je; on je anda szam od szebe.

3.
Bog je szam od szebe.

Ali kak dugo je vre Bog? Morebiti tak dugo kak czeli szvét, kak nebo y zemlya? Jeli ne Dervodelavec zvszigdar predi tú, kak hisa? Bog ztvoril je szvéta, on anda takaj

4.
Bog je bil vszako vreme.

pred szvetom moral je biti. Ter kak dugo je Bog pred szvetom bil? Nigdo nyemu né dal pochetka, kajti od nikoga vchinyen néje, on takaj pripetcze naztati né mogel, ar ako szvét pripetcze naztati né mogel, tak zaizto y Bog, koj vnogo prestimaneshi je od czeloga szvéta, pripetcze naztati né mogel; ako pako Bog pripetcze naztal néje, ako on od drugoga vchinyen nije, y vendar pred szvetom vre bil je, tak moral je vszigdar biti.

5.
Bog takaj vszigdar bude.

Bog takaj buduch vszigdar bude, ar Bog sive za szê, y nepotrebuje za zdersavanye szvoje nikakve ztvari; ar on sivel je predi, nego y kaj bilo je. Nyemu takaj nikaj naskodeti nemre, ar on je Gozpon jakoztih. Kaj pako vszigdar bilo je, y vszigdar bude, to zovemo *vekivechno*, Bog je anda vekivechen.

6.
Bog je Bitje najzversheneshe.

Vszako dugovanye med ztvorjenemi ztvarami ima oszebita znamenya na szebi, po kojeh ovo poznamo, y od drugeh razluchavati moremo. Jedno je prestimaneshi, lepshe, zversheneshe kak drugo. Ovak vu peldi: drevo je zversheneshe od kamena, ar kamen né tak napravlyen, da on szóka íz zemlye bi vlekel, ter tak raszel, kak drevo, trava. Zopet zvéri szu zversheneshe od trave, ar zvéri imaju jakozt genuti sze, hoditi, leteti, chutiti, trave ova némajú. Zopet lyudi szú zversheneshi kak zvéri, ar lyudi imaju pamet, razum, koja zverjam faliju. Nut! ovak razluchne jeszu ztvari szvéta; vszaka ima ztanovita znamenya y zvershenozti. Ali gdo je pako vszem ztvorjam szvéta ovakve zvershenozti podelyil? neli Bog?

Nemorali anda Bog vnogo lepshi y zversheneshi biti, kak vsze ztvari szvéta? Y kak

zvershen mora Bog biti, pokedob on vsza ima, y nyemu nikaj pomenkatì ali pofaleti nemre, kajti on od nikoga, nego od szebe szamoga je, anda od szebe szamoga vsze takaj ima! — Bitje anda, koje vsze naredne y moguče zvershenozti ima, imenujemo *najzversheneshe*, Bog je anda Bitje najzversheneshe.

Bog vu vszeh szvojeh zvershenoztih néma megye ali graju. Mi, Dragi! jeszmo ztëshnyeni zpreneni, mi nemremo vsza videti, razmeti ali vchiviti. Nashe ochi nevidiju dalako, nashe ruke y noge frisko zatrudiju sze, nash razum nemre vsza preszechi y razmeti. Ali Bog nema vu szvojih zvershenoztih nikakve megye: pokedob od nikoga, kak szam od szebe je. Ono Bitje pako, koje nikakve megye néma, imenujemo *prez koncza*; Bog je anda vu szvojih zvershenoztih *prez koncza*.

7.
Bog je prez koncza.

Bog nigdar premeniti sze nemre; on niti bolshi, niti gorshi poztati nemre. Bog anda néje kak lyudi, koji danasz ovak, zutra pako vre drugach jeszu; on je szam od szebe najzversheneshe Bitje, koje prez koncza vu szvojih zvershenoztih je, iz nyega niti kaj bolshega, niti kaj gorshega poztati more; anda je nepremenyiv.

8.
Bog je nepremenyiv.

Ravno iz ovoga zroka, kajti Bog najzversheneshe, y vu szvojih zvershenoztih jedno Bitje prez koncza je, tak szledi, da szamo jeden Bog je. Vuchenik, koj vishe szebi jednake ima, najbolshi ozvati sze nemre, y ako anda Bog jednoga szebi jednakoga bi imal, ako vishe kak jeden Bog bisze nahadyal, tak

9.
Szamo jeden je Bog.

nebi bil on najzversheneshe Bitje: ali Bog szebi jednakoga imati nemre, anda szamojeden Bog biti more.

R a z g o v o r i .

1.

Gdo je najvekshi Gozpon vszeh ztvarih?

Kak sze zgovorja pervi kotrig Vére? Jeli je Bog? Morajuli ztvari ovoga szveta pochetnika imati? Zakaj velish anda, da jeden Bog je? — Ako Boga nebi bilo, bili ztvari szvéta bile? — Gdo je ztvari szvéta napravil? Jeszuli anda ztvari szvétâ poszel Bosanzki? Zakaj? — Kaj miszlish ti, jeli poszel dohadya od mestra, ali mester od poszla? Bili bil poszel, ako mestra nebi bilo? Gdo je poszla napravil? — Zakaj anda poszel od mestra dohadya? — Od koga dohadya-ju anda vsze ztvari szveta? — Zakaj od Boga? Je dusnozt nasha Boga poznati?

2.

Je Bog Duk?

Moremoli mi Boga takaj tak videti, kak drugoga kojega Gozpona? — Gdo je Boga videl kada, ali ovoga sze teknul? — Moremoli Boga videti, ali ovoga sze teknuti? — Ima Bog télo? Zakaj ne? Je Bog zato Nikaj, kaj-ti tela néma? Ako Bog nikaj nebi bil, bili on bil mogel szvéta napraviti? Y kak je Bog szveta napravil? Je on ovoga lepoga y narednoga nachinil? — Imali anda Bog razuma? kakvoga? Zakaj najvekshega, najzversheneshega? — Ako pako Bog ovoga szvéta tak lepoga y narednoga nebi bil hotel nachiniti, bili on bil onda tak lep y nareden? —

Jeli je anda Bog szveta ovoga tak lepoga y narednoga imati hotel? Imali anda Bog volyu? Kakvu? Zakaj najzversheneshu? Kak sze zove jedno Bitje, koje razuma y volyu ima, téla pako néma? — Je Bog anda jeden chizti Duh? Zakaj?

3.

Jeli vu szvétu dohadya koja ztvar *Je Bog szam od szebe?* szama od szebe? Jeli anda jedna od druge dohadya? — Od koga dohadyaju pako vsze ztvari? Jeli y Bog od koga dohadya? — Jeli ti miszlish da malar od kipa dohadya? Zakaj ne? — Gdo je kipa napravil? — Moreli anda Bog od kakve ztvorjene ztvari dohadyati? Zakaj ne? Jeli né Bog vsze ztvari ztvoril? — Y ako Bog od nikakve ztvari nedohadya, od koga je anda on? Zakaj od szebe szamoga?

4.

Gdo pervlye na szvetu biti mora, jeli *Jeli je Bog vszigdar bil?* dervodelavec, ali hisa? Zakaj dervodelavec? Gdo hisu dela? — Gdo je szvéta napravil? Gdo je anda pred szvétom bil? Zakaj Bog? — Jeli je pred szvétom takaj drugi gdo vre bil zvuu Boga? Je Bog od koga napravlyen? Zakaj ne? — Ali morebiti je Bog pripetcze naztal? Je szvét pripetcze naztal? — Gdo je prestimaneshi od szvéta? — Zakaj né Bog pripetcze naztal? Kak dugo je pako bil Bog pred szvétom? Zakaj vszigdar? Je Bog od koga vchinyen, ali je on pripetcze naztal?

5.

Jeli Bog naveke bude? Jeli Bog potre- *Jeli Bog naveke bude?* buje kakvu ztvar za szvoje zdersavanye? —

Jeli Bog né vre predi sivel, nego josche y kaj bilo je? Moreli Bogu kaj naskodeti? Gdo je Gozpon vszeh jakoztih? — Zakaj anda Bogu nikaj naskodeti nemre? Kaj pako vszigdar bilo je, y vszigdar bude, kak to imenujemo? — Je Bog pako vszigdar bil, y jeli on vszigdar bude? — Je anda Bog vekivechni? Zakaj? —

6.

Je Bog zvershen?

Moremoli mi ztvári szvéta jednu od druge razluchavati? — Znash ti kamena od trave, chloveka od neme sivine razluchavati? — Jeli ima vszaka ztvar szvoja znamenya? — Jeszu vsze ztvári jednako lepe, y zvershene? kaj je zversheneshe kamen, ali trava? — Zakaj trava? Jeli je pako trava tak zvershena kak nema ztvar? Zakaj ne? Imajuli trave ali dreva chutenya, morejuli sze ova gibati od mezta do mezta? — Jeszuli pako neme ztvári tak zvershene kak chlovek? Kaj fali nemem ztvarjam? — Gdo je pako vszem ztvarjam ove zvershenozti podelil? — Gdo mora anda vnogo zversheneshi biti, kak vsze ztvári szvéta? Zakaj? — Kada je pako koja ztvar zvershena? V. p. Da bi ti szamo jedno oko, ali jednu ruku imal, bili ti bil zvershen? Kaj bi tebi falelo? — Moreli Bogu od zvershenoztih kaj pomenkati? — Od koga je Bog? Od koga ima anda Bog szvoje zvershenozti? — Kakvo Bitje je anda Bog? Zakaj?

7.

Je Bog prez koncza?

Vidishli ti preko brega? Ali jeli moresh ti vishe Czentov zdignuti? — Jeszi anda vu tvojih jakoztih ztishnyen y zpresen? Zakaj?

Od koga? Od tebe szamoga? Od koga je pako Bog? Moreli y Bog megye imati? Zakaj né? kak sze zove ono Bitje, koje megye ima? Dokonchano? (finitum) Imali Bog vu szvojih zvershenoztih megye? Je anda Bog vu szvojih zvershenoztih prez koncza? Zakaj?

8.

Je Bog premenlyiv? Zakaj ne? — *Mo-Jé Bog ne-
reli Bog bolshi ali gorshi poztati? Zakaj ne? premenlyiv?*
Kaj je Bog? — Jeszu lyudi takaj najzversheneshe Bitje? — Zakaj sze anda lyudi tulikoputi premenyaju? —

9.

Moreli Bog zpodobnoga szebi imati? — *Kuliko je
Bogov?*
Je vishe Bogov? Zakaj je szamo jeden Bog? Zakaj nemre pako Bog szebi zpodobnoga imati? Bili ti bil najbolshi vuchenik, ako ti zpodobnoga szebi bi imal? — Bili Bog bil Bitje najzversheneshe, ako on zpodobnoga szebi bi imal? — Kaj je pako Bog? — Zakaj nemre anda Bog zpodobnoga szebi imati?

PITANYE 2.

Koje zvershenozti iliti lastovitozti Bosje imamo oszebujno vpamet vzeti?

Razláganye.

Vre ztê chuli, m. Dragi! da Bog neizbrojeno vnoge lastovitozti y zvershenozti ima koje vsze iz nyegvoga Bitja izviraju, y zmed oveh szledeche oszebujno vpamet vzeti morate.

1.
*Bog je vsza-
moguchi.*

Bog néje szvéta z telovnimi rukami, niti z-orudeljem, niti z-pomochnum drugeh ztvoril; ar Bog téla néma, y pred szvétom né bilo orudelja niti pomochnika, Bog je anda szvéta po szvoji laztovoli volyi ztvoril. Der vodelavec z koj vre vnoge hise podigel je, zaizto josche vishe podignuti bude mogel. Bog vre vnoge ztvori je vchinil, on anda prez dvojimbe josche neizbrojene vchiniti bi mogel. Onoga, koj vsze z-laztovitum szvojum volyum ztvoriti more imenujemo vszamo-guchega: kada anda Bog vsze z-szvojum laztovitum volyum ztvoriti more, tak je Bog jeden vszamo-guchi ztvoritel.

2.
*Bog je naj-
mudreshi.*

Bog je najmudreshi. Mi imenujemo mudroga onoga, koj dobroga czilya ima, y k tomu naj prikladneshe náchine zbira. Czily je ono, kaj zadobiti selimo; náchin je ono, po chem kaj zadobiti selimo. Betesnik seli zdravje zadobiti, zdravje je anda nyegov czily; da ovo zadobi, tak potrebuje on vrachtvo; vrachtvo anda je nachin. Bog pri ztvaryanju szvéta né imal drugoga czilya, kak szvoje postenye, y nashe zvelichenye; jeli ovo nészu naj bolshi czilji? Premisljimo, moji Dragi! jedno malo ztvorjene ztvori, y budemo zpoznali, da vsze kak naj bolye na zvelichenye lyudih y na diku Bosju czilyaju. Zemlya donasha száda, y da chlovek nigdar nikakvo pomenkanye nepochuti, tak ovoga vszako leto donasha. Szuncze je, da szvetlozt y toplinu daje, y da od szuncza vsza ne zgoriju, tak je desdy, koj móchi y hladi. Neme ztvori neszlusiju chlovekú szamo za hranu, nego y za opravu y oztalu dvorbu, kak za

oranye, vosnyu, y. t. d. Zrak szlusi za od-dihavanye; drévo, kamenye za delanye his y za ogeny; Chutenya chloveku szlusiju, da z-nyimi videti, chuti, dihati, kushati y pi-pati more; kotrigi pako szû za vszakoverztna hasznovita gibanya. Vsze ztvorjene ztvari nazveztchaju Boga, one szlusiju za diku Bos-ju. Bog anda je najmudreshi, kajti on najbol-she Czilye ima, y k-ovem najbolshe nachine potrebuje.

Bog je najbolshi. Mi imenujemo dobroga onoga, koj nam kakvo dobro izkasuje. Lyu-di iztina je, nam vnogo dobro chiniju, oni delaju nashe hise, nashe oprave, oni pri-pravlyaju nashe jeztvine, oni nam pomaseju, y nasz podvuchaju. Metemtoga ako Bog zem-lyu nebi bil ztvoril, gde bi za delanye his potrebna vzeli? Ako Bog na zemlyi nikaj razti nebi puztil, odkud bi jelo, y opravu imali? Ako Bog pervoga chloveka nebi bil podvuchil, gdo bi nasz podvuchal? Ako Bog lyudem jakozti nebi bil dal, kaj bi mogli oni vchiniti? Prez Boga nemreju lyudi ni-kaj dobroga vchiniti, vsze dobro dohadya anda od Boga. Bog szvoje szuncze nepuztcha za jednoga chloveka, nego za vsze izhadyati; on ne puztcha száda zemlye za jednoga, ne-go za vsze razti; on nedaje jednomu, nego vszem potrebne jakozti. Bog anda je najbol-shi, kajti vszem lyudem vsze dobro podelyuje.

3.
*Bog je naj
bolshi.*

Bog vsza zdersava. Dugovanye zkoncha sze, ako ovo ne zdersava sze. Metemtoga, moja Detcza! vi vidite, da nebo y zemlya josche zkonchala sze nészu; dapache, zverhu chesza zadozta chuditi sze nemremo, szuncze,

4.
*Bog vsza
zdersava.*

meszcz, zvezde, zemlya na nichem ne ztoji-ju, niti ne visziju na lanczih ali vusinczih, ter vendar neporushiju sze, vnogo bolye ova vszigdar imaju szvojega narednoga techaja. Jeli ova morebiti szama szebe zdersavaju? Ona nészu szama szebe napravila, ona anda y szebe szama zdersavati nemreju. Jeden dervodelavec more hisu vu dobrem ztlishu zdersavati, kajti on ovu szam napravil je. Bog vchinil je vsza na nebu y na zemlyi, on anda vsza zdersava.

5.
*Bog je vszi-
gde nazo-
chen.*

Bog je vszigde nazochen. Nijeden chlovek nikaj vchiniti nemre, ako on onde néje, gde kaj vchiniti ima. Kak bi mogel dervodelavec krova pokrivati, ako on na krovu nebi bil? Ali kak bi sze vi vu skoli kaj navchiti mogli, ako vu skolu nebi hodili? Nut! Bog vszigde poszljuje, kajti on vsze na nebu y na zemlyi, y najnuternesha szercz nashih zdersava; Bog je anda vszigde, takaj vu najnuterneshem szercz nashih, nazochen.

6.
*Bog je vsza-
znajuchi.*

Nigdo nebude dvojit, da mester koj vure dela, nebi znal, kuliko kotachev vu vuri nahadyaju sze. Nyemu nészu szamo vekshe, nego y najmenshe ztranke vure znane, kajti on vuru napravil je. Bog napravil je szvéta; on ne napravil szamo vekshe ztranke szvéta, kakti szuncze, meszcz, zvezde, lyudi, nego y najmenshe; najmenshe szemenzko zerno, naj menshega cherva je on napravil; on vsza zdersava, takaj najmenshe ztvari szvéta; tak mora on takaj za vsze ztvari znati. On je vszem ztvorenyam vu najnuternesheh nazochen, on zna anda vsza mishlenya y chinenya ztvorenyih. Lyudi némaju neizmerno-

ga razuma, ter vendar vnoga preszèchi moreju. Bog ima neizmernoga razuma, on vidi vsze okolícze y laztovitozti, czeloga zaveza ztvarih, on zna anda ne szamo, kaj pripetcha sze, ali vrejvchiuyeno je, nego takaj, koja pripetila sze budú, Bog more vsza vchiniti, kajti vszamoguchi je, tak mora anda takaj vsze ztvári znati. Nut jednoga, koj vsza zna, imenujemo vsza znajuchega; Bog zna vsza presheztna y buducha, on zna koja sze vu iztini pripetila, y koja sze josche pripetiti moreju, Bog je anda vszaznajuchi.

Bog je naj szveteshi. Mi imenujemo szvetoga onoga, koj pravo dobro lyubi, ter pravo zlo odurjava. Lyudi nészu vszigdar pobosni y szveti, kajti pravo dobro vszigdar nezpoznavaju, nelyubiju. Bog je vsza znajuchi, on zpoznavá pravo dobro y pravo zlo; Bog je neizmerno dober, on lyubi pravo dobro, y odurjava pravo zlo; anda Bog je naj szveteshi.

7.
Bog je naj szveteshi.

Miloszerden y miloztiven je on, koj sze nevolji drugoga szmiluje. Najveksha neszrecha ali nevolya za nasz je gréh, kajti nasz ov nepriatelye Bosje, y krivcze vekivechne szmertichini. Vi znate, kulika jeden dobri Otecz terpi, ako deteza nyegva vu potrebochi y nevolji poztavlyena jeszu; kuliko pomiluvanye on z-nyimi ima, y kak sze terszi, da sziomaskoj detczy szvojoj pomore. Y ako taki dete Otczu nepokorno bilo je, ter ovo zsaloztjum y z-szuzami k-otczu dohadya, tak opraztcha Otecz detetu szvomu, y veszeli sze, da sze ovo pobolshati hoche, ter ovo vu miloztchu szvoju nazad prime. Jeli Bog

8.
Bog je naj miloszerdeneshi.

proti detczy szvoji drugach sze zadersaval bude? Ne zaizto! ar David prorok odperto veli: *Kak sze Otecz detczy szvoji szmiluje, ovak szmiluje sze takaj Gozpon onem, koji sze nyega bojiju.* (Psal. 102.) Bog je anda naj miloszerdneshi.

9.
*Bog je naj
iztiniteshi.*

Koj kakvo dugovanye drugach prípoveda nego ono vu szebi je, on néje iztinit. Szamo onoga moremo iztinitoga ozvati, koj dugovanye kakvo onak prípoveda, kak ono vu iztini je. Mi od narave imamo gibanye na iztinu; ar mi selimo vsza onak znati, kak ona vu iztini jeszu. Bludimo mi, ali zapelya nasz drugi vu bludnozt, tak poztajemo nezadovolyni. Lyudi nemreju vszigdar iztinu povedati, kajti vszigdar iztinu neznaju: oni necheju vszigdar iztinu povedati, kajti szvojjhasznozt lyubiju, y veszeliju sze, ako drugoga vkaniti y napelyati moreju; lyudi nészu anda vszigdar iztiniti. Pri Bogu druga zpasujemo. Bog more iztinu govoriti, ar on je vszaznajuchi. Bog lyubi iztinu, ar on zaszadil je vu nasz nagnenye k-iztini. On takaj ne ische szvoju haszen, ar on od nasz nikaj nepotrebuje. On ne veszelisze, ako mi vkanjujemo sze, ar on je zevszema dober proti nam, on hoche anda vszigdar iztinu govoriti. Kada anda Bog vszigdar iztinu govoriti more, y hoche, tak zaizto nebudete dvojjili, detcza moja! da Bog najiztiniteshi je.

R a z g o v o r i.

1.

*Je Bog
vszamogu-
chi?*

Gdo je szvéta ztvoril? — Je Bog szvéta z-télovnemi rukami napravil? Zakaj ne-

Ima Bog télo? — Je Bog orudelje, ali pomochnike potrebuval, kada je szvéta napravil? — Zakaj ne? Jeli szû sze ova pred szvétom nahadyala? — Z-chem je anda Bog szvéta napravil? Zakaj z szvojum laztovitum volyum? — Moreli jeden dervodelavec (Bimmermann) szamo jednu hisu napraviti? Jeli né Bog vre tulike ztvari napravil? Jeli bude anda on y josche vishe napraviti mogel? — Kak ozivamo onoga, koj vsza z-szvojum laztovitum volyum ztvoriti more? Kak moguchega? Po chem Bog vsza ztvori? Kak moguchen je anda Bog? Zakaj vszamoguchega? —

2.

Koga ozivamo mudroga? V. p. jeden hoche krazti, je ov muder? Zakaj ne? Ima on dobroga czilya? Ali v. p. jeden hoche zkomadom dreva pizati, je ov muder? Zakaj ne? Jeli szî ovakov zebira naj bolshega nachina k-piszanyu? Ako gdo dobroga czilya néma y dobroga nachina neizbira, je ovakov muder? Gdo anda? Kaj to znamenuje: *Czily* Kaj hoche betesnik zadobiti? Koj je anda czily betesnika? — Ako kaj zadobiti hochemo, kak to imenujemo? — Kaj to znamenuje: *nachin*? Kaj potrebuje betesnik, da ozdravi? Je vrachtvo nachin? Zakaj? Kada anda kaj chinimo, da czilya zadobimo, kak sze to zove? — Zakaj je Bog szvéta ztvoril? Na chije postenye y diku? Na chije zvelichenye? — Je imal Bog najbolshega czilya? Zakaj? — Jeli pako szlusiju ztvari szveta na zvelichenye lyudih, y na diku Bosju? K-chemu je zemlya? kaj donasha ona

Kaj je mudrozt, czily nachin?

lyudem? — Ako pako nikaj nebi priraszlo, kak dugo bi mi sivali? K-chemu je anda pri-razt? — K-chemu je szuncze? Kaj nam ovo daje? Nikakvu szetlozt y toplinu? Ako pako vszevdily szuncze bi szvetilo, kaj bi sze onda pripetilo? Bili sze zemlya razhladila, y rodovita poztala? — Po chem sze zemlya razhla- dyuje, y plodna poztaje? — K-chemu je desdy? — K-chemu je zrak? Moreszli ti dihati prez zraka? — K-chemu szû chute- nya? Móreshli prez chuteny videti, chuti? K-chemu szû kotrigi? Moreszli sze prez oveh pregibati? — Vsze ztvorjene ztvary, koga nam davaju za zpoznati? K-chemu szû anda vsze ztvary? — Imali anda Bog szamo naj- bolshega czilya? Jeli on nez bira takaj naj- bolshe nachine k-ovomu? Gdo je anda naj mudreshi? Zakaj, Bog?

3.

*Je Bog naj
bolshi?*

Gdo je dober, jeli on, koj tebi kaj zlo- ga chini? Jeli nam lyudi dobro chiniju? Gdo dela hise? Gdo dela oprave? Gdo nasz pod- vùcha? Ako pako Bog zemlyu nebi bil ztvò- ril, jeli bi mogli onda lyudi hise delati? — Ako Bog na zemlyi nikaj razti nebi puztil, bili sze mi mogli hraniti, opravlyati? — Ako Bog pervoga chloveka nebi bil podvuchal, gdo bibil druge kaj navchil? — Od koga imaju lyudi szvoje jakozi? — Morejuli lyudi prez Boga kaj vzeti, ali napraviti? — Od koga dóhadya vsze dobro? Zakaj od Boga? — Je- li Bog szamo tebi dobra podelyuje? Komu josche? — Gdo je anda zevszema dober? Zakaj, Bog?

4.

Jeli jedno dugovanye dugo terpi, ako ovo ne zdersavamo? — Jeszu sze nebo y zemlya vre kada zkonchala? Jeli szuncze na chem ztoji? ali jeli zemlya morebiti na vusinczu viszi? — Jeli sze nebo y zemlya szama zdersavaju? — Zakaj ne? Jeszu sze szama napravila? — Gdo je vsza napravil? Gdo vsza zdersava? Zakaj, Bog?

Gdo vsza zdersava?

5.

Jeli more dervodelavec na krovu poszluvati, ako on gori nebi bil? — Ako gde kaj delamo, jeli moramo tam nahadyati sze? Gdo vsza zdersava na nebu y na zemlyi? — Gde je, anda Bog nazochen? Zakaj vszidgé? Jeli Bog y najnuternesha szercz nashih zdersava? — Je Bog vu najnuterneshem szercz nashih? Zakaj?

Je Bog vszidgé nazochen?

6.

Kaj miszlish, jeli zna mester koj vure dela, kuliko kotachev vu vuri nahadyaju sze? Jeli on számo za vekshe kotache zna? — Zakaj zna on za vsza, koja vu vuri nahadyaju sze? Jeli moremo ono znati kaj szami napravili jeszmo? Gdo Vure szlase? — Jeli je Bog szamo vekshe ztravi szveta napravil? — Y gdo zdersava takaj najmenshe ztvari szveta? Gdo mora anda za vsze ztvari szveta znati? Zakaj Bog? — Gdo je vszem ztvarjam najnuterneshe nazochen? Gdo zna vsza mishlenya y vsze chine lyudih? Zakaj Bog? — Imajuli lyudi! nepreszesnoga razuma? Morejuli oni zato vnoga prevideti? Gdo ima nepreszesnoga razuma? Gdo previdi vsze okolicze y la-

Je Bog vsza znajuchi?

ztovitozti ztvarih? Znali Bog takaj kaj buduch pripetilo sze bude? Zakaj? — Gdo more vsze moguche ztvari napraviti? Gdo je vszamoguchi? — Gdo mora vsze moguche ztvari znati? Zakaj Bog? — Kak imenujemo onoga, koj vsze zna? — Gdo zna vsze presheztne y buduचे ztvari? — Je Bog vszaznajuchi? Zakaj? —

7.

Je Bog naj szveteshi?

Koga imenujemo szvetoga? Onoga, koj dobro odurjava, zlo pako lyubi? — Jeli lyudi vszigdar pravo dobro zpoznavaju? Jeli oni ovo y vszigdar lyubiju? — Jeszu lyudi vszigdar pobosni y szveti? Zakaj ne? — Gdo je pako vszaznajuchi? — Gdo zna pravo dobro? Zakaj Bog? — Gdo je zevszema dober? — Gdo lyubi anda pravo dobro? — Y gdo je anda najszveteshi? Zakaj Bog? Kaj on lyubi, kaj pako odurjava?

8.

Je Bog naj miloszerdneshi?

Je Bog takaj najmiloszerdneshi? Koga dersimo za miloszerdnoga? Kada sze gdo vu nevolji poztavlyenomu neszmiluje, je ovakov miloszerden? — Koja je najveksha nevolya za nasz lyudih? — Kaj nasz chini nepriatelye Bosje, y krivcze vekivechne szmer-ti? — Jeli dobri Otecz ima pomiluvanye zszvojum nevolynum detczum? Jeli je to nevolya za dete, ako ovo Otcza szvoga zban-tuje? — Kaj chini pako otecz, kada dete falingu szvoju zpoznaje, y zaradi ove posaluje sze? Jeli Otecz ovakvomu detetu rad opraztcha? — Néli y Bog jeden dobri Otecz? Jeli ne on zevszema dober proti nam? Ako

mi zbog nashih vchinyenih grehov posalujemo sze, jeli on nam rad oprozti? — Je ánda Bog naj miloszerdneshi? Zakaj?

9.

Koj dugovanye kakvo drugach pripoveda, nego ono je, je ovakov iztinit? — *Je Bog naj iztiniteshi?* Y jeli mi vszigdar selimo dugovanye kakvo onak znati, kak ono vu iztini je? — Imamo mi od narave nagnenye k-iztini? Zakaj? — Ako mi bludimo, ali ako nasz drugi vkanyuje, je nam to drago? Jeli lyudi vszigdar iztinu znaju? — Morejuli oni vszigdar iztinu povedati? Zakaj ne? Jeli nelyubiju oni szvojasznozt? Jeli ne veszeliju sze, ako koga napelyati moreju? — Hochejuli lyudi vszigdar iztinu govoriti? Zakaj ne? — Moreli pako Bog iztinu povedati? Zakaj? Né on vszaznajuchi? — Jeli Bog od nasz kaj potrebuje? Ali jeli sze Bog veszeli, ako sze vkanyujemo? Zakaj ne? Kak dober je on nam? — Hocheli ánda Bog vszigdar iztinu govoriti? Zakaj? Jeli on iztche szvú haszen? Ali jeli sze on veszeli, ako sze vkanimo? Kak iztinit je ánda Bog?

I. Dokànychanye Nàvuka.

Bog ochituje szebe Mojseshu.

Mojsesh, poklamkam od dvora Aegyptonzkoga odishel, y vu dersavu Madian pobegel bi bil, pazku imal je zverhu chrede jednoga Aldovnika vu onom iztom méztu, koj Jetro zval sze je, y kojega kcher on za senu vzal je. Jednoch paszel je on chredu szvoju pod go-

rum Horeb, y na jedenput zpazil je ognya, ter nyemu videlo sze je, da germ jeden gori. On chudil sze je, kada zpazil je, da plamen germu nikaj ne skodi, y hotel je ravno blise priztupiti, da vidi kaj to bi bilo, kada on na jedenput iz germa glaszta chul je, koj nyemu rekel je, da blise naj ne priztupi, pokedob me-zto ovo szveto bi bilo. — Oszupnen odztupil je on nazad, y chul je: da szam Bog Abrahama, Izaaka y Jakoba nyega opominya, da v-dvor Kralya Faraona josche jedenput naj sze poverne, od nyega oszlobodye-nye vu Aegyptonzkem szusanztvu tugujuche detcze Izraelzke naj potrebuje, y ovu iz Aegyptusha zopet vu obechanu zemlyu Kanaan odpelya, kak Bog nyihovem pobosnem otczem obechal je bil.

Mojsesh iz pouchetka bil je oszupnyen, ar zpoznal je, kak neprikladen, kak mal bi bil, da ovak veliko odredyenyje izpuni, y zato proszil je Boga, da ga od-toga odvese; ali zapztuyn. Mojsesh moral je iti. Szamo josche terszil sze je od Boga zeznati, kaj iztoj det-czi Izraela odgovoriti bi imal, ako ova nyega za ime onoga pitala budú, koj nyega poszlal je. Bog andare- kel je nyemu: *Ja jeszem, koj jeszem, odgovori szamo detczi Izraela: koj je, on mé je k-vami poszlal.* (2 Moj. 3.) Ov izgovor naj bude tebi zadozta y nyim velichan- ztvo mojega imena ochituvati. *Ja jeszem, koj jeszem,* o velike y puno znamenujuche rechi! *Ja jeszem koj je- szem,* on vszamoguchi Bog, koga ztvarjauye szveta szamo jednu jedinu rech ztalo je. *Ja jeszem, koj je- szem,* on mudri Bog, kojega providnozt od jednoga do drugoga koncza szveta pretese sze. *Ja jeszem, koj jeszem,* on najbolshi Bog, koj nebo y zemlyu z-szvo- jum nepreszesnoztjum napunuje. *Ja jeszem, koj je- szem,* on naj szveteshi y naj pravichneshi Bog, koj krepozt lyubi y naplachuje, hmanyochu pako odurjava y kastiguje. *Ja jeszem, koj jeszem.*

O Detcza draga! da bi y mi iz ovoga kratkoga izrechka velikochu nashega Boga zpoznali! da bi zpoznali, da pred Bógom nikaj, kak szam prah y pepel jeszmo! da bi mi vu vszeh premembam podversenih dogodyajih ovoga sivlenya na Boga zmyszlili sze, prez kojega volye niti jeden lasz iz glav nashih neopada! O da bi vu nashih potrebochah vszigdar vu onoga zaufali sze, koj dobrota izta je; da bi pri vszakem zkushavanyu na onoga pomyszlili, koj vsza vidi, vsza чуje, y vszigde nazochen je! O dabi zadnich vu vszeh nashih chinih onomu dopazti sze terszili; kojega volya nashe zvelichenye je, y szuprotivno pred onem derhtali, koj moch ima telo y dushu vu pekel porinuti! Ovo, ovo bi bil szád zpoznanya onoga, koj szam od szebe veli: *Ja jeszem, koj jeszem. Amen.*

II. Dokànchanye Nàvuka.

Pavel nazvestcha vu Atheni pravoga Boga.

Pavel, kada jednoch glaszoviti varash Athenu bi prehadyal, vusgal sze je vu serdczu, da on tulike Bolvane vu nyim zapazil je, zato zapochel je z-vszakoverztnemi ztanovniki navuka pune razgovore voditi. Nekoji zmed mudroznanczev pravdali szû sze z-nyim, y rekli: kaj hoche nam ov rechlyivecz povedati; drugi pako rekli szû, da ov lyudi ztranzke Boge moliti vuchi; kajti nyim Evangeliuma od Jesusha, y goreztajanya mertveh nazvestchal je, zato odpelyali szû nyega na Areopaga, jeden pijacz gde sze odperto govorilo, y szudi dersali jeszu, da ovde nyim od szvojega nàvuka rachuna da. Pavel dersal je ovde szledêche govorenje. Vi lyudi od Athene! ja po vashem varashu hodil jeszem, y videl szêm, da vi prevnoge Bolvane imate, vszemu; szê vklanyate, szamo pravomu Bogu ne. Med

oztalemi nashel szém jednoga Oltara, na kojem napisano ztalo je, *neznanomu Bogu*, (Actor. 17.) Onoga anda, kojemu sze vi vklányate, prez da nyega poznate, ja vam nazveztecham. On je ztvoritely neba y zemlye, pochetnik vszeh ztvarih. On nemre sze vu Czirkvih z-chlovechankemi rukami napravlenih zapreti. On je nepreszesni, on takaj nepotrebuje aldove ruk chlovechankih, ar on szam je, koj vszem sivlenye, y vsza oztala podeluje. Iz jednoga chloveka izpelyal je on czelo chlovechanko pokolenye, y napunil je vszu zemlyu. Ako taki onj nashem ochjam nevidlyív je, tak vendar né on dalko od vszakoga zmed nasz; ar vu nyim imamo mi nashe sivlenye, nashe kretanye, y bitje. Odhitite anda vasha bludna mishlenya y nemiszlite, da Bosantzvo szrebru ali zlatu, ali lepo zrezanomu kamenu zpodobno je. Znajte vnogo bolye, da dan doshel bude, vu kojem on czeloga szvéta, ne kak vashi Bogi poleg nazloba ali nagnenya, nego poleg pravicze szudil bude.

Gdo ne vidi vu ovem govorenyu sz. Pavla one lepe oszebitozi y zvershenozti Bosanzke, zmed kojeh vam nekoje danasz raztolnachil jeszem? O zmishlyavajte sze iz ovoga najmiloszerdneshega Boga, koj dopuztil je, da vu naruchaju prave vére rodili sze jezte, y vasz tak lepo vu vszeh od Boga vputchuje! Ali pazite da ova znanozt, koju ona vam od laztovitoztih Boga daje, jedna prazna znanozt nebude; ova vnogo bolye naj vu vami postuvanye y lyubav proti Bogu zbudi, y povekshava. Zmiszlite sze visheputi, da Bog jeden vszamoguchi nepreszesni, zevszema mudri, dobri, szveti y pravichni Bog je, ter k-ovem mishlenyam naj vam vera, ufanye y lyubav szlusiju. Amen.

III. Dokànchanye Nàvuka.

Boga poznati, je prva vszeh znanostih.

Boga poznati, Dragi! je najveksa znanost. Koj Boga nepozna, on nikaj nezna, ako taki od drugeh ztvarih josche tak vnogo zna. Ter jeli je tesko tebe, o Bose! poznati navchiti sze? Ti ztanujesh vu neizmernoj szvetlozti, ali ova szamo onda bantuje ochi nashe, kada tebe kakti Boga premishlyavati, ne pako, kada tebe kakti ztvoritelya zpoznati hochemo. Kam goder pogledimo, kam goder sze podamo, tak nahadyamo najodpertesha znamenya od Boga: *Nebo, veli David: pripoveda nam nyegvu odichenost, y tverdyina nebezka nazveztcha nam chine ruk nyegovih.* (Psal. 18.) Podignimo ochi nashe, tak vidimo neizmernoga protora neba, koj poszel ruk nyegovih je; mi vidimo ona velika tela szvetlozti, koja zverhu nasz tak naredno y zmosno giblyeju sze; mi vidimo neizbrojene zvezde, koje tverdyinu nebezku z-velikum szvetloztjum kinchiju. Oglejmo sze na zemlyi, tak vidimo potoke y morja, koja ne szamo zemlyu mochiju, nego koja takaj zvnosinum rib napunyena jeszu; mi vidimo jednu ztravami vugodno nakinchenu, z-czvetjem y z-drevjem odevenu, y z-vszevdilynum plodnoztjum nadelenu zemlyu; dopache mi vidimo jezero fel razluchneh ztvarih y sivin; — gdo je vszem ovem bitje dal? gdo je on mudrotvorecz, kojega vszamoguchnost ove ztvare izpalyala je? Jeli szú ova szama po szebi, pripetcze y iz nishtara izhadyati mogla? Ne zaizto! nego ona jeszu poszel jednoga zevszema mudroga y moguchega Bitja, koje mi *Bog* imenujemo.

Naj mùchi anda Boga nebojechi, y naj negovori vishe: *neje Boga*. On zapztuny szê trudi onoga tajiti, kojega nebo y zemlya, y vsza, koja jeszu, z-tak razlosnem glaszom nazveztchaju; ako taki, ti o Bose! vu

tvojem ochituvanyu nam nebì hil povedal, da ti Gozpon jeszi, y da zvun tebe Boga néje, tak vre zadozta je szvetlozt razuma nashega, da nasz od hitja tvojega vputi. Ti jeszi vsza iz nishtara napravil. Predi nego gore ztvorjene, y zemlya pelduvana bila je, jeszi ti, Bog od véka do véka. Ti jeszi izrekel, y vchinyeno je. Nebo jeszi ti z-oblaci nakril, y zemlyi desdya pripravil. Ti davash chloveku hranu, y karvanu zdersavanje. Tvoja providnozt pretese sze na najmenshega cherva. Daj anda, da te zpoznamo, o dobri Bose! ochituj sze Boga nebojchemu szvétu, da sze jedenput oberne, y zpózna, da ti vszomoguchi, vekivechni, chudnoviti y jaki Bog jeszi. Amen.

NÀVUK 4.

Od preszvètoga Trojstva.

PITANYE 1.

Jeli je vech Bosanskéh Pershon?

Razláganye.

1. *Tri jeszu bosanske Pershone.* **Zadnyiput, moja Detcza!** vam od Boga takva raztolnachil jeszem, koja takaj razum nash nam poveda; danasz pako vam takva napervo donashal budem, koja nam razum nash nigdar povedati nebi bil mogel, y kaj nijeden chlovek chez chetiri jezera let znal néje, doklam szam Jesush Kriztush ova lyudem povedal néje. Nash razum nigdar nebi

bil mogel znati, da vishe bosanzkih osobih nahadya sze, ali Jesush Kriztush nam je povedal, da tri bosanzke oszobe jeszu *Kerztite* rekel je Jesush Apostolom, *vu ime Otcza, y Szina, y Duha szvetoga*. Tri szû anda bosanzke oszobe, perva je Otecz, druga Szin, trejta Dùh szveti.

Otecz je szam od szebe od véka, Szín je od Otcza rodyen od véka, Dùh szvéti izhadya od Otcza y Szina takaj od véka. Szin anda néje Otecz, Dùh szvéti néje Szin ali Otecz, nego ove tri bosanzke oszobe med szobum razluchne jeszu.

2.
Ove tri bosanzke oszobe med szobum razluchne jeszu.

Je pako Szín y Duh szveti kak y Otecz pravi Bog, kajti nyim vu szvetom pizmu bosanzka narava, hitje y ime, bosanzke lazto- vitozti, bosanzki chini, y bosanzko postu- vanye daje sze', y lazto- vito je. Tak Szín, kak y Dùh szveti vu szvetom pizmu *Bog* o- ziva sze. Szinu vszamoguchnozt pridaje sze, kajti sz. Janush Evangelista veli: *Da vsza po nyim vchinyena jeszu*. (Joan. 1.) Dùhu szvetomu vszaznanozt pridaje sze, kajti sz. Pavel veli: *Dùh szveti vsza dugovanya pretreszava*. (1 Cor. 2.) Zadnich tak Szinu kak Duhu szvetomu daje sze bosanzko postu- vanye, kajti Kriztush ne szamo vu ime Otcza, nego y szina y Duha szvetoga kerztiti zapo- veda. Vszaka bosanzka Oszoba je anda pravi Bog, nijedna né ztaresha niti moguchnesha, nego vsze tri szû jednake. Y ako taki na ki- pih⁶ Otecz kakti jeden ztari, Szín pako kakti mladi chlovek, Duh szveti vu zpodobi goluba napervoztavlyaju sze; tak vendar nepripetcha sze ovo zbog nejednakoche osobih, nego

3.
Vszaka Oszoba je pravi Bog.

szamo, kajti vu oveh zpodobah izkazale sze jeszu.

4. *Tri bosanzke Oszobe imaju szamo jednu bosanzku naravu y bitje.* Tri chlovechanzke oszobe chiniju iztina je tri lyude, ali tri bosanzke oszobe ne chiniju tri Boge, nego szamo jednoga Boga. Vszaka oszoba je Bog, ali nijeden drugi, nego on izti Bog. Vu oszobah jeszu razluchne, ali vu bitju jeszu jednake y jedine; kajti ne vishe, nego szamo jeden Bog nahadyati sze more. Ovo, iztina je, preszèchi nemremo, ali vendar je iztina, kajti ovo Bog rekel je; y kajti Bog neizmeren je, tak on vishe zkrovnosztih vu szebi zadersavati more, nego mi preszèchi moremo. Tri oszobe bosanzke zkupvzete imenuju sze preszvéto Trojztvo.

R a s g o v o r i .

1.

Jeli je vech bosanzkèh Pershon?

Jeli je vech bosanzkèh oszobih? — Jeszu ovo lyudi pred dosheztkom Jesusha Kriztusha vre znali? — Gáo je najpervich ochituval, da szû tri bosanzke pershone? — Vu chijem imenu zapovedal je Kriztush kerztiti? Zakaj velish anda da szû tri bosanzke oszobe? — Kak sze imenuju ove tri bosanzke Oszobe?

2.

Jeszu ove tri bosanzke oszobe med szobum razluchne?

Je Otecz rodyen? — Ali jeli on od koga izhadya? Od koga je Otecz? — Od koga je Szin rodyen? — Je anda Szin druga pershona nego Otecz? Zakaj? — Od koga izhadya Duh szveti? Szamo od Otcza? — Je Dùh szveti druga Pershona nego Otecz y Szin?

Zakaj? Kaj je anda i vu Bogu razluchnoga? Narava ali Pershona? — Jeli néje druga Pershona Otecz, druga Szin, druga Duh szveti?

3.

Jeli szamo Otczu bosanzko ime y bosanzko postuvanye daje sze? Ali jeli szamo Otczu bosanzke laztovitozti davaju sze? — Jeli Szin y Duh szveti néje pravi Bog? Zakaj je pravi Bog? Kakvo ime, kakvo postuvanye y laztovitozti sze nyim davaju? — Je vszamoguchnozt jedna Bosanzka laztovitozt? Kaj veli sz. Janush, po kem szù vsza vchinyena? — Je vszaznanozt takaj jedna bosanzka laztovitozt? Kaj veli sz. Pavel gdo vsza pretreszava? — Jeli Kriztush zapoveda szamo vu imenu Otcza kerztiti? Kakvo! postuvanye anda ovde Szinu y Duhu szvetomu daje sze? Zakaj jedno bosanzko?

Jeli je Szin y Duh szveti takaj pravi Bog?

Koja bosanzka pershona je ztaresha ali moguchnesha? — Jeli szin néje od Otcza rodyen. Anda je Otecz ztareshi od Szina? Zakaj ne Otecz ztareshi od Szina? — Jeszi ti kada kipa videl preszvetoga Trojztva? Vu kakvi zpodobi malasze Otecz? Szin? — Duh szveti? — Anda ove tri bosanzke Pershone jeszu razluchne, nejednake? — Zakaj sze ovak razluchno malaju? Vu kakvi zpodobi szù sze ove izkazale?

Jeszu ove tri bosanzke pershone jednake?

4.

Tri chlovechanzke Oszobe, kuliko' chiniju lyudih? Y tri bosanzke oszobe, kuliko chiniju Bogov? Zakaj szamo jednoga? Moreli vishe kak jeden Bog biti? — Ali jeli néje vszaka bosanzka pershona pravi Bog? Anda

Jeszu zato tri Bogi, kajti tri Pershone jeszu?

szû tri Bogi? Zakaj ne? — Imajuli ove tri bosanzke Pershone vishe naravih y [bitjih? Moremoli to z-razumom preszèchi? Anda to nebude iztina? Zakaj je vendar iztina? Gdo je to nam povedal? — Moreli Bog vishe zkrovnoztih vu szebi imati, nego mi preszèchi moremo? Zakaj? Jeli je Bog neizmeren? Kak sze imenuju ove tri bosanzke Pershone zkupvzeto?

PITANYE 2.

Kak y po chem valuje kerztchenik katolik preszeto Trojztvo?

Razlåganye.

1. Kerztchenik katolik valuje preszeto Trojztvo po znamenyu szvetoga Krisa. Vi vre znate, draga Detcza! kak sze kris napravil. Ov sze dela z-desznum rukum, kada z-nyum chelo, persza, y ramena od levoga na deszna znamenuje sze, govorech: *vu ime Otcza †, y Szina †, y Duha szvetoga †, Amen.* Kada anda kerztchenik katolik pri napravlanyu krisa vszaku zmed treh bosanzkih Pershon imenuje, tak valuje on preszeto Trojztvo. Poleg toga je Jesush Kriztush na krisu vumerl, y nasz z-szmertjum odkupil. *Kerztchenik katolik valuje anda po znamenyu szvetoga Krisa takaj, da Jesush Kriztush nasz z-szvojum szmertjum je odkupil, kada je na krisu vumerl.*

Nikaj né navadneshega pri kerztchenikih
katholkih, tak napravlanye szvetoga Krisa ,
ali dobra mishlenya pri tom vnogiput po-
mènkaju. Nekoji nikaj nemiszliju, drugi ne-
znaju, kaj bi miszlili, nekoji pako napraviju
krisa pravo, y ovak seel bi, da vszaki bi
vchinil. Nut anda, kaj morate vu szerdczu
miszliti, kada z-rukum krisa napravlyate?
Néli, kris pelduje nashe odkuplenye y po-
mirenye z-Bogom? Da nebi bil Kriztush na
krisu vumerl, tak bi mi bili josche vszigdar
nepriatelyi Bosji, mi Boga nebi szmeli Otcza
nashega ozvati, mi nebi szmeli rechì: *vu ime
Otcza*: kada anda z-rukum kris napravlya-
mo, tak moramo vu szerdczu miszliti, da mi
po krisni szmerti Jesusha Kriztusha odkuple-
ni y vredni poztali jeszmo, Boga kakti na-
shega Otcza zazvati.

2.
Dobra mi-
shlenya pri
napravlanyu
Krisa.

Vu ime Otcza, znamenuje pervich tuli-
ko, kakti na zapoved Otcza. Néli, dobri Bog
je zapovedal, da mi zpimo, jémo, delamo,
molimo y zpodobne chine poztavlyamo? Y
Bog je Otecz, Szin y Duh szvéti. Koj anda
pri napravlanyu szvetoga krisa veli: *Vu ime
Otcza, y Szina, y Duha szvetoga*, on mo-
ra pri tom miszliti: kajti ti dobri Bose Otecz,
Szin, y Duh szvéti zapovedal jeszi, tak ho-
chu vezda moliti, jézi, zpati, delati, y ovo
ali ono vchiniti. Ovde morete pako lehko
zpaziti, moji Dragi! da szamo pri dobréh
ztvaréh, koje Bog lyubi, krisa napravlyati
szmèmo, nigdar pako pri zlochezteh, koje
Bog ne dopuztcha.

3.
Pervo zna-
menwanye
rechih: Vu
ime Otcza.

Vu ime Otcza, znamenuje drugoch tu-
liko, kak z-jakoztjum Otcza. Kada, vu pel-

4.
Drugo zna-
menwanye

*rechih: vu
ime Otcza.*

di, koje smehko dervo zdignuti szami nemremo, ali kojega teskoga poszla szami zvershiti nészmo vu ztalishu, tak zovemo druge lyudi na pomoch, y to po nyihovem imenu, da ovi nam z-szvojum mochjum y jakoztjum pripomoreju. Ovak moremo takaj k-Bogu krichati, kada kaj dobroga vchiniti hochemo. Mi szami z-nashum laztovitum jakoztjum nikaj dobroga vchiniti nemremo, Bog nam more pomochi dobro zapocheti, y dovershiti. Y kajti Bog szlabomu chloveku rad pomase, y szvoju pomoch obechal je, tak velimo taki, vu ime Otcza, y Szina, y Duha szvetoga; tojezt: z-tvojum pomochjum o Bose Otecz, Szin, y Duh szveti hochu ja moliti, poszluvati, ovo ali ono vchiniti, ali terpeti.

5.

*Napravlanye
krisa je
jedna odichena y
hasznovita
navada.*

Od ovud vidite, moja Detcza! kakva odichena y hasznovita navada napravlanye szvetoga krisa je. Mi valujemo po znamenyu szvetoga krisa zglavne otajnozti vére nashe, najmre preszveto Trojztvo, y Jesusha Kriztusha nashega odkupitelya. Mi zvershavamo y valujemo po tom véru nashu. Mi krichimo pri napravlanyu szvetoga Krisa k-Bogu za nyegvu jakozt y miloztchu; mi pokasujemo anda po tom ufanye nashe. Mi pokasujemo po napravlanyu szvetoga Krisa, da na zapoved Bosju chiniti, y nyegve zapovedi obdersavati hochemo; mi ochitujemo anda nashu lyubav.

R a z g o v o r i.

1.

*Kak y pochem
valuje
kerztchenik*

Po chem valuje kerztchenik katholik preszveto Trojztvo? — Kak sze kris napra-

vlya? — Kaj zgovarjamo, kada krisa napravlyamo? — Koje bosanzke pershone imenujemo pri napravlanyu szvetoga krisa? — Zakaj valuje kerztchenik katolik anda preszveto Trojztvo po znamenyu szvetoga krisa? Kaj valuje kerztchenik katolik josche vishe po znamenyu szvetoga krisa? — Gdo je za nasz na krisu vmerl? Po chem nasz je Jesush Kriztush odkupil? — Kaj valuje anda kerztchenik katolik josche vishe po znamenyu szvetoga krisa?

*katolik
preszveto
Trojztvo?*

2.

Jeli vidish ti visheputi lyudi krisa napravlyati? Jeli je pako zadozta szamo krisa napravlyati, y rechi k-tomu izgovarjati? — Kaj moramo anda pri napravlanya krisa vu szerdczu imati? Jeli prez dobrih mishleny poszluvali budemo? — Kaj bi mi bili, ako Jesush Kriztush nasz nebi bil odkupil? Jeli bi mi szmeli onda rechi: vu ime Otcza? Zakaj ne? Po chem je nasz pako Kriztush odkupil? — Po chem je nasz Jesush z-Bogom pomiril? — Kaj moramo anda miszliti, kada krisa napravlyamo? Gdo je nasz z-szmertjum na krisu odkupil, y z-Bogom pomiril?

*Kaj moramo
miszliti, kada
kris napravlyamo?*

3.

Kaj to znamenuje: vu ime Otcza? Vu chijem imenu poszluje jeden kralyevzki poszlenik? Zakaj vu imenu kralyevzkom? — Y kaj to znamenuje vu imenu Bosjem? — Je Bog zapovedal moliti? Jeli hoche szamo Bog Otecz, da molimo? Jeli né Szin y Duhszveti pravi Bog? — Kada anda pred molitvum velimo: *Vu ime Otcza*, kaj moramo pri tom

*Kaj moramo
pervich miszliti, kada
velimo: vu
ime Otcza?*

miszliti? — Moremoli takaj pri zléh chinih rechi: *Vù ime Otcza?* Zakaj né? Je Bog takaj zlochezte chine zapovedal?

4.

Kaj moramo drugoch miszliti, kada velimo: Vu ime Otcza? Ako ti kakvoga teskoga poszla szam zver-shiti nebi mogel, kaj bi ti vchinil? — Y ako koga zmed vnogeh na pomoch bi zval, bili nyega po imenu zazval? — Moremoli mi szami nam kaj dobroga vchiniti? Koga moramo za jakozt y miloztchu prosziti? — Kaj anda to znamenuje drugoch: *Vu ime Otcza?* Jeli da Boga za jakozt y miloztchu proszimo?

5.

Jeli je napravlyanye krisa jedna hasznovita navada? Jeli mi po napravlanyu szvetoga krisa valujemo y zvershavamo véru? Zakaj? Kaj valujemo mi po znamenyu szvetoga Krisa? Jeli zvershavamo takaj ufarye? Zakaj? Chiju pomoch zazavamo? — Y po chem ochitujemo mi lyubav proti Bogu? Na chiju zapoved hochemo mi poszlupati, kada krisa napravlyamo? — Jeli zvershavamo anda lyubav po napravlanyu krisa? Zakaj? Jeli je anda napravlyanye szvetoga krisa jedna hasznovita navada? Zakaj? kaj po tom pokasujemo?

I. Dokànchanye Návuka.

Pogled brúnchene káche osslobadya od ognenih kách vgrisnyene Izraelcxe.

Akoprem dobrochinztvo veliko bilo je, koje Bog jednoch lyudzstvu izraelckomu po tom ízkazal je, da

nye na chudnoviti nachin iz szusanztva Aegyptonzkoga oszlobodil, y chez puztchinu vu obechanu zemlyu Kanaan szam zapelyati hotel je, tak vendar nezahvalna bila je veksha ztran zmed nyih; vezda tusili szû sze oni zverhu pomenkanya dobreh jeztvín, vezda zverhu pomenkanya vode, vezda morgávali szû oni proti szvojemu vodyi Mojseshu y Aaronu, vezda proti manni, koju nyim Bog vszaki dan iz neba padati puztil je, y zdihávali szû za Aegyptonzkem meszom, koje oztavili bili jeszu. Dapache, oni oztavili szû pravu sziusbu Bosju, ter napravili szû szi iz zlata Bolvana, koj kakti téle izgledel je. Ovoga kipa podignuli szû oni odperto, ovomu alduvali szû kakti Bogu, obvershávali szvetechna veszelja, jéli y pili, pleszali okolo nyega y krichali: *Ovo jeszu Bogi tvoji; o Izrael! koji tebe iz Aegyptusha izpelyali jeszu.* (1 Mojs. 32.)

Bog, koj vszigdar muden na kastiguvanye, berz pako na oproztchenye je, zadnich ództupil je od szvoje terplivnozti, y poszlal na nye ognene káche, od kojeh vgriseneya vnogi vumerli jeszu. Kaj sze je pripetilo? Hitro derchali szû vnogi k-Mojseshu, y zpoznali posalujuchi szvoje gréhe, ter proszili gâ, da pri Bogu za nye naj moli, da nye od oveh kách oszlobodi. Mojsesh proszil je za lyudzтво, y Bog ochituval je nyemu taki nachina, kak ranyeni od kách zvrachiti sze moreju. On moral je najmre zpodobnu káchu iz bruncza napraviti, y ovu na vizzoki ztup obesziti, tak, da sze iz vszeh shatorov videti je mogla. Koj anda od káche vgrisenyen bil je, y ovu brunchenu káchu pogledel je, on taki bil je zdrav.

Iz ovoga pripetchenya, Dragi! izpelajmo navuka za nasz, kakvoga y zvelichitely nash hotel je, da szi za nasz izpelyamo. *Kak goder Mojsesh, rekel je on, káchu vu puztchini podigel je, ovak mora y szin chlovehji podignyen biti; da ovak vszi, koji vu nyega vé-*

ruju, ne zkvariju sze, nego vekivechno stvlenye imaju. (Joan. 10.) Ovde anda szam Jesush szebe prizpoda-blya onoj na vizskom ztupu od Mojsesha podignennoj káchi, y daje nam po ovoj priliki jakozt Krisa zpoznati, na kojem on zbog vszeh nasz, koji od chemera peklenzke káche ranyeni bili jeszmo, za zvrachiti viszel je. O da szamo y mi od jakozti ovoga krisa pravo vputcheni bi bili! da y mi na zpodobu Izraelczem na ovo znamenye Krisa z-velikum zaufanoztjum y z-pravem duhom pokore bi pogledeli! Da y mi nasz szame z-ovem jakozti punem krisom pri vszadashnéh poszlih oszebito pako pri pogibelnih zkushavanyih duha peklenzkoga, vszigdar bi zaznamenuvali! O kak chudnovito bi y mi jakozt ovoga pochutili! Nebi sze zaizto nahadyala nijedna neszrecha, koju mi od nasz nebi pretirali, nijedno zkushavanye, koje nebi raztepli, nijedna salozt, koju nam vugodnu, nijeden chin, kojega szvé-toga nebi vchinili. Amen.

II. Dokànchanye Návuka.

*Pri kerztu Jesusha vu Jordanu ochiluju
sze tri bosanzke Oszobe.*

Ivan, predhodnik Kriztusha, takaj *kerztitely* ozi-va sze, kajti on iz one ztrani Jordana potoka one, koji za gréhe szvoje pokoru chinili jeszu, vu vodi kerztil je. Zkoro vszi ztanovniki Jeruzalema, y czele dersave sidovzke dali szú sze od nyega kerztiti. Jednoch doshel je y Jesush, y potrebuval je da gá kerzti. Kak to, odgovoril je Ivan, tí dohadyash k-meni, ter potrebujesh od mene, da té kerztim, jeli nemoram ja vnogo bolye k-tebi dojtí, da sze od tebe kerztim? Od tebe, koj zaizto agnecz Bosji jeszi, koj odjimlye gre-

he szveta! Metemtoga Jesush oztaje pri szvojem potrebuvanju, da v-zu pravichnozt izpuni. Vre ztupluje on vu potok Jordan, vre kerzti nyega Ivan, kak y oztale Izraelcze kerztil je, y vre izhadya Jesush zopet iz vode, nut zmosno y odicheno pripetchenye! Nebo odpira sze, y iz viszine chuje sze razlosni glasz: *Ovo je Szin moj lyubleni, vu kojem szém sze jako vdobrovolyil.* (Matth. 3.) Y izkazal sze je takaj Dùh szveti vu zpodobi jednoga goluba, koj sze zverhu Jesusha zpuztil je.

Zpoznajte, Dragi Kerztcheniki! vu ovem chudnovitem pripetchenju jednu zkrovnozt, koju vam danas raztolnachil jeszem. Zpoznajte jednoga Boga vu treh osobih, Otcza, Szina y Dùha szvétoga. Otcza, koj iz neba krichal je: *Ovo je Szin moj lyubleni, vu kojem szém sze jako vdobrovolyil.* Szina, koj sze vupotoku Jordanu kerztiti dal je. Dùha szvétoga, koj vu zpodobi goluba zverhu glave Jesusha doshel je. Nikaj vasz vu ztalnoztì vére gledech na ovu zkrovnozt naj ne zbludi! -- Naj bude ovo taki zverhu vashega razuma, naj dapache ovo chlovechanzkomu razumu szuprotivno vidi sze, zadozta naj vam bude to, da Bog ovo ochitival je; Jesush Kriztush je ovo odperto véruvati, y vu imenu Otcza, y Szina, y Dùha szvétoga kerztiti zapovedal, y Czirkva dersì ovo vszigdar za temely vére nashe kerztchanzke, za ztup y podpor nashega ufanya, y za ochivezti pokaz lyubavi Bosanzke: ar vu ime Otcza, Szina y Dùha szvétoga jeszmo mi kerztcheniki poztali. Vu ime Otcza, y Szina, y Dùha szvétoga ufamo sze mi od szvéta ovoga oddrusili sze, y vu imenu Otcza, y Szina, y Dùha szvétoga selimo mi Boga jednoch od licza do licza vekoma lyubiti. Amen.

III. Dokànehanye Nàvuka.

Napravlanye Krisa je jedna ztarinzka, y hasznovita navada.

Tertulian, jeden chizto ztari piszecz drugoga ztoletja nam obznauje, da vre nyegvih vremen med kerzchenikí jedna obchinzka navada bila je, pred vszakem poszlom z-znamenym szvétoga krisa zaznamenuvati sze. Kulikoputi, tak pishe on; kulikoputi sze krenemo, domom dohadyamo, ali van odhadyamo, nasz opravyamo ali szlachimo, peremo y k-ztolu szednemo, szvetchu vusisemo, ali vu poztely lesemo, poszlujemo ali pòchivamo, tak zaznamenujemo nasz z-znamenym szvétoga krisa. (Libr. de corona milit.) Iz oveh rechih odperto je, da napravlenye krisa ne vu keszneshih vremenih znajdyeno, nego jedna ztarinzka navada vu Czírkví je. Muchim od zrokov, koji Czírkvu genuli jeszu, da ovu navadu vpelyala je, ar ove vre chuli jeszmo. Szamo josche nekuliko rechih od jakozti y zrokovanyih krisa yam povedati hochu.

Chtejem, da vre szvétí Janush, poklamkam chemera piti pritruczán bil je, po znamenyu szvétoga krisa vszu skodlyivozt ovomu prevzel je; da szveti Levita Lovrencz po znamenyszvetoga krisa szlepe viceti vchinil; da szveta Devicza y muchenicza Thekla po ovom znamenyu vu szredini goruche lomache nevrásenazdersala sze je, da szveti Benedikt jednu z-chemerom napunyenu poszudu po znamenyu szvétoga krisa raztepel je; muchim od drugéh odichenéh zrokovanyih, koja znamenye krisà tak vu telovneh kak y vu duhovneh prilikah donashaló je. Szamo to vasz josche zpomenuti moram, da szamo oni, koji ne iz szame navade, nego z-pravum vérum y zaufanoztjum ovo znamenye napravlyaju, zverhu odichenéh szàdov veszeliti sze mogú. *Ar kaj more haszneti, pita szveti Rupert, ako gdo na*

szvojem chelu z-krisem zaznamenuje sze, ter Razpetoga vu szerdczu ne noszi.

Selim anda, Dragi! da vi ne szamo peldi perveh kerztchenikov szledujete, y ovoga moguchega schita vu vszem vashem poszluvanyu y pochinku potrebujete, nego da vi takaj znamenye szvètoga krisa vszako vréme z-tverdnum vérum y zaufanoztjum napravlyate. Bose! kulikoga kincha miloztchih, kulikoga blagoszlova pri vashem gozpodarstvu, kuliku jakozt vu zkushavanyih, kuliku batrivozt vu vashih szuprotivchinah, kuliko dobro dushe vu iztoj vashoj szmertí vam ova ztarínzka y hasznovita navada donashala bude! Amen.

NÀVUK 5.

O d Z t v à r j a n y a.

PITANYE 1.

Gdo je vsza stvoril?

Razláganye.

Vi do vezda. Dragi! navchili sze jezte Boga poznati poleg nyegvoga bitja, zvershenoztih y oszobih; vezda morate nyega takaj poleg nyegvih chinih poznati navchiti sze. Per-
vi chin Boga je, ztvarjanye szvéta. Podime-
nom *szvéta* razmevaju sze Nebo y zemlya, y vsza koja vu nyih zadersavaju sze. Ov szvét, kak vre znate, ima jednoga pochetnika, od koga napravlyen je; on anda néje vszigdar

1.
Szvét néje vszigdar bit; pred szvétom nikaj nè bilo.

bil, nego je vu vremenu vchinyen. Predi nego sze koje dugovanye zachme, ovo nahadyati sze nemre; vsze ztvári szvéta pako imaju pãchetka, pred szvétom anda nikaj né bilo.

2.

Bog ztvoril je nebo y zemlyu, y vsza koja jeszu.

Pochetnik, koj szvéta napravil je, je Bog. Rech ova ztvoriti znamenuje kakvo dugovanye iz nishtara izpelyati. Lyudi takaj moreju vszakojachke ztvári, kakti hise, oprave, poszude y zpodobna napraviti; oni delaju, ali ovakve ztvári szamo iz drugéh dugovanyih, koja vre predi bila jeszu: hise iz kamenya ali dreva, pezka y vapna; oprave iz szukna ali platna ali szvile, y, t. d. Iz nishtara nijeden chlovek nikaj napraviti nemrê. Bog ztvoril je nebo y zemlyu y vsza koja jeszu iz nishtara, kajti predi nikaj bilo néje, kak szam Bog. Bog anda ztvoril je Nebo y zemlyu, y vsza koja jeszu.

3.

Bog ztvoril je szveta prez orudelja y prez pomochnika.

Lyudi, kada iz drugéh nenahadyajucheh ztvárih kaj delaju, potrebuju vszigdar orudelje y pomochnike. Ako dervodelavec najlepshe drevje za hisu ima, tak ov vendar *zrechjum* ztanye iz ovoga napravil nebude, on potrebuje orudelje, y pomochnike. Kada Bog szvéta ztvoril je, tak josche nichesza né bilo, nego Bog szam je bil. Bog anda ztvoril je szvéta prez orudelja, y prez pomochnikov. Szvéto pizmo, iztina je, poveda, da Bog vsza po szinu szvomû ztvoril je, ali metemtogá vendar iztina oztaje, da Bog pri ztvárjanyu szvéta nikakvoga pomochnika imal néje; ar szin néje drugi Bog nego Otecz. Kada anda Szin pri ztvárjanyu szvéta pripomogel je, tak néje drugi Bog, niti nikakva druga moch pripomagala, anda je Bog josche vszi-

gdar szveta prez pomochnika chizto szam ztvoril.

Vi budete radi znati hoteli, kak ztvàrjanye [szvéta vchinyeno bilo je; ali néjeden chlovek pri ovem nahadyal sze néje, nijeden chlovek anda ovo znati nemre; metemtoga vendar dobri Bog, koj szvéta napravil je, je ovo ochituval, kak szveta nachinil je. Mojsesh takaj po nadehnenyu Bosjem pripovedanye od Ztvàrjanya szvéta razlosno zpisal je vu svoji knigi od ztvàrjanya. Od ovud znamo mi pripovedanye od ztvàrjanya, y moramo ovo véruvati.

4.
Mi znamo y vérujemo pripovedanye ztvàrjanya iz bo-sanzkoga ochituvanya.

Kak nam kniga od ztvàrjanya pripoveda, tak ztvoril je Bog vsza szvojum rechjum. On je rekel: naj bude, y ztvàri naztale jeszu. Bog hotel je, da ztvàri naj poztaju, y one szû poztale, kak Bog hotel je. Bog szvéta vu jednom oka megnenyu bi bil mogel ztvoriti, ali on hotel je ovoga vushezteh dnevih izpe-lyati, kaj szledechem nachinom pripetilo sze je.

5.
Bog vsza po szvojoj rechi ztvoril je vu shezteh dne-vih.

Na prichetku ztvoril je Bog nebo y zemlyu, y ovde bile szû josche vsze ztvàri zmeshane, oszebito zemlya bila je puzta y prazna, ter ód vod pokrita tak, da josche nikakvo ztvorenje na ovoj sivetu ne moglo. Dapache vsza bila szû z-tmiczum zakrivana na zemlyi, zato Bog pervi dan ztvoril je szvét-lozt, drugi dan ztvoril je tverdinu y zraka, trejti dan morja y száda na zemlyi, cheterti dan szuncze, meszcz y zvézde, peti dan ri-be morja, y pticze vu zraku, shezti dan si-vinu zemlye, y lyudi.

6.
Chini shezt dnevoj.

7.
*Pripoveda-
nye od
ztvárjánya
chloveka.*

Ztvárjanye chloveka pripetilo sze je na szledechi nachin. Bog iz ilovache zemlye napravil je télo chloveka, y nadehnul dushu, y tak pervi chlovek je naztal, Bog dal je nyemu ime Adam, koja rech znamenuje zemelzkoga chloveka. Kada Adam bi bil zazpal, tak zpèchemu zvadil je rebro, y napravil iz ovoga drugoga chloveka, y ov bil je sèna, od Boga Eva nazvana. Od oveh dvèh lyudih dohadyaju vszi drugi lyudi, y zato ozivaju sze oni pervi roditelyi nashi.

8.
*Pochivanye
na szedmi
dan, kak
sze razmeti
mora.*

Szedmi dan pochinul je Bog, poklamkam poszle szvoje bi bil dokonchal. Ovde nemoramó miszliti, kak da po ztvárjanyu bisze bil vtrudil; nego pochinul je, tojezt, preztal je ztvárjati nove ztvári, ar Bog vszigdar poszluje, kada szvétà zdersava, ravna, y dushe lyudih ztvárja.

9.
*Czily y ko-
necz ztvár-
janya szvétà*

Vszaki mester szvojega pervoga mudrotvora dela za szvoje postenye. Szvét je najodicheneshi mudrotvor Bosji, Bog anda ztvoril je szveta za szvoje postenye. Szvét takaj szlusi na diku y postenye Bosje, ar on zbudyava vu nami zpoznanye Boga y hvalu szúprot nyemu. Vsze kaj vu szvetu je, szlusi poleg toga za szrechu y veszelye lyudih. Bog anda ztvoril je szvétà takaj za nashu szrechu. Ovde imate, draga detcza! czilya y koncza ztvárjanya. K-tomu szlusiju vsza vu szvetu; zato veli szveto pizmo: *Bog videl je vsza, koja napravil je, y bila szú jako dobra.*

Razgovori.

1.

Koj je pervi zmed chinov Bosjih? Kaj sze razmeva po imenu szvéta? — Gde szveti szuncze? — Gde razte drevje? Jeli sze nikakve ztvári ne nahadyaju niti na nebu, niti na zemlyi? Jeli ima szvét pochetnika od kojega napravlyen je? Jeli je szvét vszigdar bil? Zakaj ne? — Jeli nahadya sze hisa pre-di nego sze ova napravi? Jeszu anda vsze ztvári szvéta pochetka-imale? — Jeli je bilo pred szvétom kaj zvun Boga? Zakaj ne?

2.

Gdo je pochetnik szvéta? — Kaj znamenuje réch ztvoriti? — Y kak sze zove on, koj iz nishtara kaj napravi? — Moreju lyudi kaj ztvoriti? Jeli lyudi nedelaju hise, opravve, poszude? Iz chesza? Morejuli y lyudi iz nishtara kaj napraviti? Zakaj ne? Iz chesza je pako Bog nebo y zemlyu, y vsza koja jeszu, napravil? Zakaj iz nishtara? Jeli je pre-di vre kaj bilo? — Gdo je anda vsza ztvoril? Zakaj Bog? Iz chesza je Bog vsza ztvoril?

3.

Moreli jeden dervodelavec z hîsu z-szatum rechjum napraviti? Kaj potrebuje on k-tomu? Moreli on veliko drevo szam nosziti? — kaj potrebuju anda lyudi, kada kaj napraviti hocheju? Jeli je y Bog pri ztvárjanyu szvéta orudelje y pomochnike imal? Zakaj ne? Jeli ova pred szvétom nahadyala sze jeszu? — Ali szveto pîszmo veli da Bog vsza po szvojem szinu ztvoril je? — On an-

da Szina imal je za pomochnika? — Je szin drugi Bog nego Otecz? — Ali jeli ima szin drugu mōch kak Otecz? Vu chem razluchava sze Szin od Otecza? Vu Oszobi, ali vu Naravi? Vu chem je pako Szin z-Otczem jednak? — Zakaj anda Otecz né imal vu Szinu pomochnika?

4.

Odkud znamo mi pripovedanye ztvárjánya?

Jeli bi ti rad znati kak ztvárjanye vchinyeno je? Gdo je pri tom bil? Moremoli mi szami po nami pripovedanye od ztvárjánya znati? Zakaj ne? Gdo nam je pako ovo ochítuval? Moramoli ovo véruvati? Zakaj? Gdo je pripovedanye od ztvárjánya po nadehnenyu Bosjem popisal?

5.

Po chem je Bog vsza ztvoril?

Po chem je Bog vsza ztvoril? — Kaj je Bog vszigdar rekel, kada kaj ztvoril je? — Y kada Bog hotel je, da kaj biva, kak je to vchinyeno? Jeli Bog czeloga szvéta nebi bil mogel vu jednom oka megnenya ztvoriti? Zakaj? Je on vszamoguchi? — Vu kulikih dnevih ztvoril je pako Bog szvéta?

6.

Kaj je Bog ztvoril vu vszakem zmed shezt dnevor?

Kaj je Bog ztvoril na prichetku? — Jeli szû ovde vre vsze ztvori bile razdelene? — Y kak je zgledala zemlya? Jeli je ona, vre z-travami y z-sivinum bila napunyena? — Z-chem je zemlya bila pokrita? — Jeli je bila szvéltlozt na zemlyi? Kaj je Bog zato pervi dan ztvoril? — Kaj je ztvoril Bog drugi dan? — Kaj trejti dan? Kùda sze vozimo z-velikemi ladjami? Kaj je napravil Bog che-

terti dan? Kaj szvéti na nebu? — Kaj je Bog ztvoril pèti dan? Kaj plava vu vodi? Kaj leti po zraku? — Kaj je napravil Bog shezti dan? Jeli sze nahadyaju szamo vu zraku, y vu vodi ztvàri? Kojà ztvàr je z-razu-
mom nadelena?

7.

Iz chesza je Bog télo chloveka napravil? *Kak je bi-
valo ztvàr-
janye perech
lyudih?*
Kaj je Bog nadehnul vu télo? — Jeli je per-
vi chlovek bil musko ali senzko? — Kak je
zval Bog pervoga chloveka? — Jeli je drugi
chlovek takaj bil musko? Iz chesza je Bog
senu napravil? Kak sze zvala perva sena? —
Od koga izhadyaju vszi lyudi? Koji szû anda
nashi pervi roditelyi?

8.

Kaj je Bog szèdmi dar vchinil? Je sze *Kaj je Bog
szèdmi dan
vchinil?*
Bog vu szvojem délu zatrudil? Jeli to vnogo
truda ztoji, kaj hoteti, ali rechi? Po chem
je Bog szvéta ztvoril? Je sze anda Bog zatrud-
dil? — Kaj hoche anda to rechi: Bog po-
chinul je szèdmi dan? Moremoli preztati de-
lati? Jeli to vre ne znamenuje pochinuti? —
Jeli Bog vezda vre nikaj vishe neposzluje vu
szvétu? — Gdo zdersava y ravna szvéta?
Gdo ztvàrja dushe lyudih? Jeli ztvàrja Bog
takaj nove fele ztvorenyih? — Kak je anda
Bog poszluvati preztal?

9.

Jeli jeden mester szvojega pervoga mu- *Zakaj je Bog
szvéta ztvor-
ril?*
drotvora dela za szvoju szramotu ali za szvo-
je postenye? Chiji mudrotvor je szvét? Za-
kaj je Bog szvéta ztvoril? — Jeli nasz szvét
zbudyava na zpoznanye y dichenye Boga?

Jeli szlusi anda szvét na diku y postenye Boga? Zakaj? K-chemu szlusiju josche vsza na szvétu? Jeli mi ovde némamo szrechu, y veszelje? — Jeli je Bog szvéta takaj za nashe zvelichenye ztvoril? Zakaj to velish? — Koj je czily y konecz ztvarjanya szvéta? Szamo diká Bosja? — Kada Bog vsza pogledal je, koja napravil je, kaj je rekel? Y zakaj je vsza za dobro dersal? K-chemu vsza szlusiju?

PITANYE 2.

Zakaj je Bog Angele ztvoril?

Razlåganye.

1. Naj prestimanesha ztvorénnya Bosja jeszu Nahadyaju angele y lyudi. Kada Bog angele ztvoril je, *sze Angeli, y oni jeszu chizti Dùhi.* znati nemremo; ar vu szvétom pizmu nikaj od toga ne ztoji. Da Bog pako takaj angele ztvoril je, to véruvati moramo; kajti szvéto pismo vszigde od nyih govori. Mi angele nemremo videti, niti ove z-rukami pipati, oni némaju anda téla, imaju vendar razuma y volyu; ar Davîd veli: *da oni Boga dichiju, y nyegve zapovedi zvershavaju.* (Psal. 102.) Angeli anda jeszu chizti Dùhi, koji razuma y volyu imaju, téla pako némaju. Oni jeszu zvershenesha ztvorénnya nego lyudi, kajti Dùhi prez téla jeszu, tak kak Bog naj-zversheneshi Dùh takaj tela néma.

2. *Angeli jeszu ztvorjeni da* Da czilya y koncza zpoznate, zakaj Bog Angele ztvoril je, tak morate szamo na ona

paziti, koja angeli zvershavati dusni jeszu. *Boga postuju.*
Pervich moraju Angeli Boga postuvati, lyubiti y nyemu sze vklanyati. Ovo nam poveda szveto pizmno visheputi, oszebito David veli: *Dichite Boga, vi vszi Angeli nyegovi* (Psal. 102.)

Drugoch moraju Angeli Bogu szlusiti. Szveto pizmno nam poveda, da Angeli nepreztancze okolo Tronusha Bosanzkoga jeszu. (Daniel 10.) Jeli morebiti szlusbeniki jednoga kralya zapztuyn pred nyegvem tronushu ztojiju? Ali jeli morebiti neztojiju zato, da nyegve zapovedi zvershavaju? Ravno ovak okolo tronusha Bosjega vu nebu ztojiju takaj Angeli, da oni zapovedi zpuniju. Kakgoder szlusbeniki gozpona zprevadyaju, kada on kam ide, ovak y Angeli zprevadyali y vklanyali szû sze Kriztushu Gozponu szvômu, kada vu szvét doshel je. (Hebr. 1.) Oni zprevadyali budu nyega takaj, kada on kakti szudecz doshel bude. (Matth. 16.) Y kak goder jeden Gozpon szlusbenike szvoje z-vsza-koverztnemi poruchki razposhilya, ovak poshilya takaj Bog szvoje Angele. Gabriela poszlal je on k-Marii. (Luc. 1.) Angela Rafaela k-Tobiashu. (Tob. 2.) y ovak poszlal je Bog visheputi Angele szvoje k-lyudem.

Trejtich moraju angeli lyudi chuvati. Vsza ki chlovek ima szvôga szvétoga Angela chuvara, to zopet David veli govorechi: *Bog izruchil je tebe szvojem angelom, da te na vszeh tvojeh puteh chuvaju.* (Psal. 90.) Takaj mala detcza imaju szvôjega angela chuvara; ar Kriztush opominya szvoje Vuchenike, da nijednoga zmed malahneh naj nezametava-

3.
Da Bogu szlusiju.

4.
Bog takaj ztvoril je Angele da lyudi chuvaju.

ju, kajti angeli nyihovi vu nebu vszigdar lice Otcza vidiju. (Matth. 18.) Vezda anda znate, zakaj Bog angele ztvoril je, najmre da nyega postuju, lyubíju, nyemu sze vklanyaju, y szlusiju, ter lyudi chuvaju.

5.
*Neszrechu
Angelov.*

Vezda vam josche neszrechu angelov, koja z-nyimi pripetila sze je, pripovedati hochu. Vszi Angeli ztvorjeni bili szû vu miloztchi, y z-vnogemi zvershenoztjami. Metemtoga oni imali szû szlobodnu volyu, y morali szû szû vekivechno blasenzstvo po szvoji pokornozti zaszlusiti. Od ovud vchinyeno je, da vnogi zbg szvoje lepote gizdavi y oholni poztali jeszu, da sze Bogu podlositi hoteli nészu, nego da nyemu jednaki biti hoteli jeszu. Zbg ovoga gréha gizdozti porinul je Bog nye taki vu pekel, kak to szvéti Peter pripoveda (2 Epist. 2.) Ovi vu pekel hityeni Angeli zoveju sze vragi.

Razgovori.

1.

Jeli sze nahadyaju Angelí?

Koja szû najprestimanisha ztvorenya Bosja? — Jeli y szvèto pizmo govori od Angelov? Jeli moramo véruvati, da Bog takaj angele ztvoril je? Zakaj? Y jeli né Bog zemlyu z-vnogemi lépemi ztvorenyi napunil? Jeli miszlish da Bog nebo prazno puztil je?

2.

Kaj szû Angelí?

Jeszi ti vre kada Angela videl? — Moremoli ove videti ali z-rukami pipati? — Imaju Angeli téla? Zakaj ne? — Kaj veli

pako David? Jeli dichiju Angeli Boga? Jeli zvershavaju oni nyegve zapovedi? — Imaju Angeli razuma y volyu? — Zakaj miszlish ti to, da Angeli razuma y volyu imaju? — Kaj szû anda Angeli?

3.

Jeli miszlish ti, da Bog Angele zapztuyn ztvoril je? — Jeli vu nebu nebudu nikakvi Dùhi, koji Boga postuju y nyemu sze vklanyaju? — Na kaj opominya David Angele? Zakaj szû anda Angeli pervich ztvorjeni?

*Jeszû Ange-
li za postu-
vanye Boga
ztvorjeni?*

4.

Gdo je okolo Tronusha vu nebu? Jeli szlusbeniki jednoga Kralya zapztuyn ztoje pred Tronushem? Nego zakaj? — Zakaj szû anda Angeli okolo Tronusha Bosjega? Ako Kraly kam van ide, jeli on szam ide? Gdo je íz neba na zemlyu doshel, da nasz odkupi? Gdo je Kriztusha zprevadyal? — Gdo bude nyega zprevadyal, kada on kakti szudecz dojde? Kada koj Gozpon kakvoga poruchka komu poshilya, koga poshilya? — Koga je Bog k-Marii poszlal da nyu kakti mater Bosju pozdravi? Koga je k-Tobiashu poszlal, da nyega zvrachi? — Jeli Bog poshilya Angele k-lyudem? Jeszu Angeli szlugi Bosji? Zakaj?

*Jeszu Ange-
li takaj szlu-
sbeniki Bo-
sji?*

5.

Koga je Bog lyudem za chuvare odluchil? Jeli ima vszaki chlovek szvojega angela chuvara? Odkud to znash? Jeli neveli David; Bog je tebe szvojem Angelom izruchil? Ali malahna detcza némaju szvoga Angela chuvara? Kaj veli Kriztush od Angelov ma-

*Jeli Angeli
takaj lyudi
chuvaju?*

lahneh? Chije licze vidiju? — Zakaj je anda Bog Angele ztvoril? —

6.

Jeszuli takaj Angeli vu miloztchi Bojsi ztalni oztali?

Kak je Bog Angele ztvoril? Jeli je pako Bog hotel Angelom vekivechno blasentvo prez zaslusbe nyihove dati? — Jeszu vszi Angeli vekivechno blasentvo zaslusili? Kak szû sze oni zoholili? Komu hoteli szû oni jednaki poztati? — Po chem szû anda vnogi angeli miloztchu Bosju zgubili? — Jeli je Bog vchinyeno prekershenye nyim oprozil? Nego? Kak zovemo zabitchene angele?

PITANYE 3.

Zakaj je Bog lyudi ztvoril?

Razlûganye.

*1.
Chlovek je najleshe ztvorenje na zemlyi.*

Naj prestimanisha ztvorenja Bosja za Angeli jeszu lyudi. Oni szloseni szû iz jednoga tûla, y iz jedne nevmertelne dûshe. Ali jezte, moja Detcza! vre visheputi premishlyavali, kak prestimano vashe tûlo y vasha dûsha vredeya je? Kaj budete rekli od jednoga chloveka, koj najleshe zlato y drago kamenye z-szobum noszi, koj metemtoga ni-gdar videti ali znati nebi hotel, kaj ima? Chlovek je najleshe ztvorenje na zemlyi, tak je y pravo, da szam szebe poznati navchi sze.

*2.
Chutenya tûla chlovechanzkoga*

Premiszlite jedenput vashe tûlo. Ovo ima kotrige y chutenya potrebna. Chutenya, kojeh petera jeszu, szlusiju k-tomu, da z-nyi-

mi videti, chuti, delati, kushati y pipati mo-^{jeszu dobro-}
remo; y kuliko veszelje mora to za nasz biti, ^{chinztra}
da mi lepe ztvari neba y zemlye videti, lepo ^{Bosanzka.}
pripovedanye poszluhnuti, chuti y duhu y
czvetje dishati moremo, szlatke jeztvine, y
pitvine nam tèk y smaha imaju, ter razhla-
dyenye y toplinu chutiti moremo. Kuliko do-
brochinztvo jeszu anda chutenya téla za nasz
kada ova tuliko razveszelenye nam zrokuju!
Y kak hasznovito y primerno vtedyeni szú
nashi kotrigi! Mi ne puzimo, kak druga si-
vina na chetiri nogah, z-k-zemlyi prignye-
num glavum, niti ne pobiramo jeztvine nashe
z-zubmi; nego mi ravno ztojimo na dveh
nogah, noszimo glavu proti nebu oszovlyenu,
ter prijemlyemo jeztvine z-rukami nashemi.
Ruke szlusiju nam za délo, noge za iti, jezik
za govoriti, vszi kotrigi za najhasznovitesha
gibanya. Kuliko dobrochinztvo jeszu anda ko-
trigi tela nashega!

Vezda premiszlimo ztoprav dushu, ka-
kve oszebujne jakozti ima ona! Ona vu nami
miszli, premishlyava, rachuna, prizpoda-
blya, pretreszava, razszudyuje, ona ima an-
da razuma. Dusha more ono, kaj sze navchi-
la, ali razmela je, zapametiti, iz ovoga
vishe puti zmiszliti sze, ona ima anda pamet.
Ona more z-tolnachom kaj potrebuвати ali
zahitavati, ona ima anda volyu. Od ovud do-
hadyaju takaj vnogoverztna chutenya (affe-
ctus) vu dushi. Zverhu nazochnoga dobra
veszeli sze ona, jedno buduचे ufa sze. Zver-
hu nazochnoga zla salozti sze ona, buduचे-
ga sze pako boji. Veszelye, ufanye, salozt,
ztrah jeszu anda chutenya dushe.

3.
Jakozti y
chutenya
(affectus)
dushe.

4. *Dusha chlo-
vechanska
je kip Bosji.* Iz ovoga izpisza lahko szuditi morete, zakaj chlovek vu szvètom piszmu kip Bosji oziva sze. Chlovek néje poleg téla kip Bosji, ar Bog téla néma, nego poleg dushe. Dusha je kip Bosji, ne, kak da ona Bogu chizto jednaka bibila, nego kajti ona nyemu zpodobna je. Ar Bog je Dùh, koj razuma y volyu ima. Dusha takaj je Dùh, koj razuma y volyu ima, vu tom anda je ona Bogu zpodobna.

5. *Czity y ko-
necz chlo-
veka.* Ovak prestiman je anda chlovek. Kamenye y trave nikaj néchutiju, jedini chlovek sive, chuti, razme, on anda je najprestimaneshе ztvorenyе na zemlyi. Ali k-chemu je Bog chloveku tulike zvershenozti podelyil? Jeli morebiti zato, da szvojega najvekshega dobrochinitelya zametava, proti ovomu sze podigne, y szam szebe neszrechnoga vchini? Ne zaizto, moja Déctza! vi vre znate, da Bog czeloga szvéta za szvoju diku y postenye, y za nashe zvelichenye ztvoril je. Chlovek jedini zmed vszeh ztvorenyih zemlye je prikladen Bogu vklanyati sze, nyemu szlusi- ti, y zvelichiti sze. *Bog anda ztvoril je lyu- di, da nyega zpoznaju, lyùbiju, nyemu sze vklanyaju, szlusi-ju, pokorni budu, y zveli- cheni poztanu.*

6. *Gréh pervo-
ga chloveka.* Metemtoga vre pervi chlovek Adam zku- pa z-szvojum senum Evum bil je Bogu nepo- koren. Bog dopuztil je nyim iz vszeh szado- vnéh drev vu Paradisushu jezti, szamo iz je- dnoga jedinoga prepovedal je nyim jezti. Ali jedna kacha, iliti vnogo bolye Dùh peklenzki vu zpodobni kache zapelyal je Evu, y ova za- pelyala je Adama, da od prepovedanoga szá- da jeli jeszu. Ov gréh neizmerno skodel je

pervem lyudem. Ov zrokuval je vremenitu y vekivechnu szmert, vnože szuprotivchine y betege na tĕlu, tniczu y zla nagnenya na dushi. Mi moramo ravno tak, kak y oni vumreti, mi chutimo ravno tak tniczu razuma, y zlochezta nagnenya vu nami, mi jeszmo anda greha pervih lyudih, y vekivechne szmer-ti krivczi poztali. Y ovo moramo vĕruvati, ar Bog nam je to po Pavlu Apostolu ochituv-al, kada na Rimlyane pishe: *Kakgoder po jednom jedinom chloveku doshel je na szvĕt grĕh, y po grĕhu szmert, tak je zverhuvszeh lyudih szmert doshla, vu kojem vszi zagreshili jeszu.* (Rom. 5)

Vendar nĕszu lyudi, kakti gizdavi Ange-li'za na vĕke od Boga odhitcheni. Bog obechal je za oszlobodyenye lyudih zaradi grĕha odhitcheneh odkupitelya poszlati, koj takaj Me-sziash imenuje sze, koj lyudi iztina je, ne od vremeniteh kastig, nego od grĕha y od vekivechne kastinge oszloboditi ima. Ovo obechanye nĕje Bog jedenput nego visheputi pono-vil, doklam Jesush Kritzush doshel je bil, kak nam to knyige ztaroga zakona, oszebito pro-roki, ochituju.

7.
Obechanye
jednoga Od-
kupitelya.

R a z g o v o r i.

1.

Koja szû za Angeli naj prestimanesha ztvorenya Bosja? — Iz chesza szû lyudi zkupzpravlyeni? — Jeszi ti tvoje tĕlo, y tvoju dushu visheputi premishlyaval? — Ako gdo najleshe zlato vu sepu bi imal, ter nebi

Jelt mora
chlovek sze-
be szamoga
poznati na-
vchiti sze?

hotel znati, kaj ima, bili on bil z pameten? Gdo je najlepše ztvorenje na zemlji? — Jeli mora človek s sebe samoga poznati navčiti se? —

2.

Jeszuli chutenya jedno veliko dobrochinztvo?

Koja dobrochinztva imash ti na tēlu? — Nemash chutenya y kotrige? — Kuliko imash chuteny? K-chemu szû ova? — Jeli se ti veszelish, kada lepe ztvary videti moresh? Kada kaj lepoga poszluhnuti y chuti, kaj vugodnoga dishati — moresh? Kakvo veszelje zrokuju anda tebi chutenya? Jeszu chutenya jedno veliko dobrochinztvo? — Zakaj? Jeszu kotrigi takaj jedno dobrochinztvo? — Jeli puzish ti na četvericzi kak y neme ztvary? Nego kak? Je tvoja glava k-zemlji prignena? Ali jeli y ti pobirash hranu z-zubmi, kak y sivina? Kak je tvoje telo szloveno? K-chemu szu ruke? Noge? Jezik? Vsi kotrigi? Zakaj szû kotrigi jedno veliko dobrochinztvo?

3.

Imali dusha chlovekara-zuma, pamet, szlobodnu volyu, y chutenya?

Je dusha prestimanisha od tēla? Kaj chuti vu tēlu? Kaj giblye telo? Jeli ima dusha szamo jakozti chutenya y gibanya? — Kakva je razluka med kamenom y vunum? Vidishli vezda kamena y vunu? — Kak moresh od oveh govoriti? Moreshli szii kakvo dugovanye miszliti? Moreshli jedno dugovanye od drugoga razluchavati? — Ako te gdo pita, jeli platchu hochesh, budeshli *ne* rekel? Nego? — Ako te gdo pita jeli kastigu hochesh, budeshli takaj *je* rekel? — Znashli anda szuditi? Zakaj? Zakaj velish ti na pitanye od plache, *je*? Znashli ti od kakvoga

dugovanya zroka takaj povedati? — Kak sze ova jakozt dushe zove? Imali tvoja dusha razuma? Zakaj? Moreskli szi kaj miszliti? — Imali dusha takaj pamet? Jeszi sze vre *Otec z nash* navchil? Jeszi ovoga vre pozabil? — Moreskli szi kaj zapametiti, iz chesza sze zmiszliti? Ima tvoja dusha pamet? Zakaj? — Jeli szi ti kaj zloga selish? Nego? Kaj zame-tavash ti? Ima tvoja dusha volyu? Zakaj? Kada ti lén jeszi, jeli te gdo k-tomu primora? Zakaj szi anda lén? — Jeli szi kada kaj po-leg szvoje volye zbirash? Imash ti szlobodnu volyu? Kakve jakozti ima anda dusha chlovechanka? Koja szú zglavna chutenya dushe tvoje? Ako ti gdo kaj lepoga dà, kaj chutish anda? Ako ti pako gdo za zutra kaj lepoga obechuje, jeli y onda veszelje chutish? — Ako ti pako gdo obechano dugovanye ne da, jeli sze y onda veszelish? Nego? — Ako te pako kastiga chaka, jeszi ti y onda salozten? Koja szú anda zglavna chutenya dushe?

4.

Na chíji kip je chlovek ztvorjen? — Je chlovek poleg téla ná kip Bosji ztvorjen? Zakaj ne? Ima Bog télo? — Je pako Bog jeden Dùh? — Ima Bog razuma y volyu? — Je dusha takaj jeden Dùh, koj razuma y volyu ima? — Je dusha chloveka kip Bosji? Zakaj?

Poleg chíje-ga kipa szú lyudi ztvor-jeni?

5.

Koja ztvár je na szvétu tak prestimana kak chlovek? — Jeli némajú neme ztvári du-shu, anda szú y néme ztvári tak prestimane, kak y lyudi? — Zakaj ne? Znali pesz zakaj batina bolye boli, nego szlama? Znajúli nè-

Zakaj je Bog lyudi ztvor-il?

me ztvàri razluchavati? Kakvu dushu ìmaju nème ztvàri? — Zakaj nészu anda nème ztvàri tak prestimane, kak lyudi? — Jeli je pako Bog lyudem zato tulika dobra izkazal da oni Boga zametcheja? Ali morebiti zato, da szebe neszrechne vchiniju — Zakaj je Bog szvéta ztvoril? — Gdo je na zemlyi vu ztalishu Bogu vklanyeti sze, y zvelichiti sze? — K-chemu je anda Bog chloveka ztvoril?

6.

*Jeszuli lyudi
Bogu pokorni
ni oztali?*

Jeszuli lyudi Bogu pokorni oztali? — Kakvu zapoved je Bog dal pervem lyudem? Je Bog nyim dopuztil od vszeh drev jéztí? Jeszu pervi lyudi ovu zapoved obdersavali? Gdo je Evu napelyal? Moreli kacha govori-ti? — Jeli ova kacha bila jedna navadna, naravzka kacha? Zakaj ne? Gdo je bil anda vu zpodobi kache? Jeli dobri duhi na zlo napelyivaju koga? — Je ov gréh pervomuchloveku skodel? — Kakvu szmert je ov nyemu zrokuval? — Kojà zla téla je ov nyemu doprineszel? — Jeli je ov gréh szamo pervomu chlovuku naskodil? — Jeli nevumiramo mi takaj? Je szmert jedna kashtiga, ali platcha? Jeli y malahna detcza kastigu terpiju? — Jeszu detcza szamo zagréshila? Zakaj anda kastigu terpiju? — Kak sze zato gréh Adamov oziva? — Jeli je Bog takaj ochituval, da mi gréha Adamoga delniki poztali jeszmo? — Kaj veli sz. Pavel, kaj je po jednom chloveku na szvét doshlo? —

7.

*Kaj je Bog
obechal za
oszlobodye-
nye lyudih*

Jeszuli pako lyudi takaj kak y gizdavi Angeli od Boga za naveke odhitcheni? — Kaj je obechal Bog za oszlobodyenye lyudih?

Jeli je odlüchen bil Mesziash da lyudi od ^{zaradi gre-}
vremenite kashtige oszlobodi? Nego od che- ^{ha odhitc e-}
sza? — Jeli je Bog ovo obechanye szamo ^{neh?}
jedenput vchinil? — Kak dugo obechal y
nazveztchal je Bog Mesziasha?

I. Dokànchanye Nàvuka.

*Dva Angeli oszlobadyaju Lothu y nyegove
iz Szodome.*

Bog jednoch po Angelu ochituval je pobosnomu Abrahamu, da on dokonchal je hmanye ztanovnike Szodome y Gomorhe kastiguvati, y nyihove varashe porushiti. Jeden jedini pobosni chlovek sival je josche vu Szodomi, y ov zval sze je Loth, y bil je ztricz Abrahamov, koj nekuliko vrémena vu varashu zadersaval sze je. Loth jedini misztil je na Boga, y szledoval je peldam y navukom, koje nyemu Abraham dal je, kada josche zkupa ztanuvali jeszu. Vszi drugi ztanovniki sivali szû, kakti nezpametni lyudi, y gorje kak sivi-na. Josh on iziti vecher, kada Abraham od nakanenya Bosanzkoga podvuchen bil je po Angelu, doshli szû dva Angeli vu Szodomu. Loth szedel je ravno na vratesh varasha, kada ovi Angeli vu zpodobi putujucheh ztranzkék k-nyemu priztupili jeszu; on ztal sze je, ishel nyim naproti, nye pozdravil, y ponudil nyim hisu szyoju za nochni ztán. Oni zahvalili szû nyemu, y rekli, da oni nyemu neprilichnì biti necheju, nego da na vuliczi prenochiti hocheju. Metemtoga Loth proszil je nye josche jedenput, da k-nyemu sze naj naverneju, y da szî z-nyegvum hisum y ztolom naj poszlusijn. Zadnich privolyili szû oni y dali sze vu hisu zapelyati, y podvoriti. Czelu noch oztali szû oni pri Lothu, y

nyemu vu priatelzkom zpomenku ochitovali, gdo jeszu, y zakaj vu Szodomu doshli jeszu. Ov varashi, rekli szû oni, blizu je szvômu porushenyu. Ovakvi hmanyi y razvuzdani lyudi nészu vredni da jeden dan josche siveju. Zutra bude Jehova, tojezt Bog, nye vsze zkupa zkonchal; on nasz je poszlal, da tebi to povémo, y tebe taki z-nasztajuchem dnevom íz varasha izpelyamo.

Kak berse anda dan oszvenul je, tak vzeli szû Angeli nyega, senu, y kchere nyegove, y izpelyali ove íz varasha. Komaj bili szû izishli, tak vchinyeno je, kaj Angeli povedali jeszu. Zverhu Szodome y Gomorhe podignuli szû sze ztrahoviti Oblaki, y vnosina ztrel vusgale y posderle szû varashe, ter izta zemlya, na koji varashi ztali szû, gorela je plamnôm. Chez nekuliko hipov bili szû ovi varashi jeden kup shute y kamenya, y vszi ztanovniki nyihovi pod ovemi pokopani. Loth z-szvojemi dvemi kcherjamì pobegel je vu jeden blisnyi varashinecz, koj potlam Szegor ozvan bil je, gde nyegva sena, kajti ona proti prepovedi Angelov zezvedlyivo ogleдела sze je, *na jeden ztup szoli obernula sze je.* (Mojs. 19.)

Néli, moji Dragi! ovo je jedno lepo pripovedanye? Ali kaj sze íz ove vuchiti morate? Vi z-czelum katholichanzkum Czírkvum nemorate szamo véruvati, da Angeli nahadyaju sze, nego da ovi oszebito za chuvare lyudih poztavlyeni jeszu. Zpoznajte y dichite neizmernu mudrozt y dobrotu najvekshega Boga, koj ne zadovolyen, da nasz na kip szvoj ztvoril je, takaj angele ztvoril je, da vasz na vszeh putéh vashih chuvaju, y braniju. Vchinite ali takaj zajedno vasz ove odichene obrambe oveh vasheh chubarov vredna, sivite pobosno, sivite pravichno kak Loth sível je, tak budu y ovi vsze téla y dushe pogibelyi od vasz odvratkali, vasz cd vekivechnoga zkvarjenja hmanyh oszlobodili, y

prì odhotku iz ovoga szvéta vasz vu najblaseneshi varash y ztan Bosji zprevodili. Amen.

II. Dokànchanye Nàvuka.

Lazar vu naruchaju Abrahama, y bogatush vu pektu, naj nasz sbudyavaju, da Czilyu nashega stvarjanya primerno sivemo.

Poszlubnite, Dragi! danesz na konczu nashega Navuka jednu navuka punu prizpodobu, koju jednoch Jestush Kriztush szvojem vuchenikom napervoztavil je. Bil je jeden bogaush, koj sze zmosno opravlyal je, y koj szì vszaki dan vsza vchinil je, koja szamo nyegvo szerdeze poselelo je. Jeden szìromaski chlovek imenom Lazar, koj na czelem tèlu betesen bil je, y zbog toga szvôga kruha z-dèlom zaszlusiti né mogel, lesal je pred vrati ovoga bogatoga chloveka, y zadovolyen bi bil z-najmenshem almushtvom, ter zahvalil bi bil Bogu y lyudem ako szamo drobtine kruha, koje iz ztola bogatusha padale jèszu, nyemu za del bi bile poztale. Metemtoga bogatush pri vszoy nevolji ovoga szìromaka oztal je negenyen, on puztilgà je prez pomochi pred vrati lesati y nije bil niti jedenput tak priatelzki z-nyim, kak czuczki, koji nyegve rane lizali jèszu. Chez kratko vreme premenil sze je ztalish obodveh. Szìromaski Lazar vumerl je, y oszlobodyen bil je od vszake nevolje; ter kàjti takaj vu poszebochi y nevolji pobosen y krepozten bil je, tak bil je prijat od Boga vu veszelja vekivechna vu Nebo. Bogatush takaj je vmerl, y {moral je szvoje peneze, szvoja goztchenya, czeloga szvojeja imetka oztaviti, y bil je kakti jeden neokorni, nemiloszerdki y zlochezti chlovek vu pekel porinyen, gde muku y traplenya terpeti je moral.

Kada anda jedenput bogatush ochi szvoje bi bil podigel, tak iz dalka zapazil je od szebe zametavanoga Lazara vu naruchaju Abrahamovem, y vu vsivanyu neizgovorlyivoga blasenziva. Bogatush pogibal je od prekoredne selye, ter da sze nyemu muke nyegvezlehotiju, tak obernul sze je k-Abrahamu, y krichal: *Otecz Abraham, szmiluj sze meni, ter poshli mi Lazara, y puzti nyega da szamo perzta szvoga vu vodu zamochi, y jezika mogá razhladi, ar ja jako vu plamenu trapim sze.* (Luc. 16) Metemtoga iz pravichne kastige zbog nyegvoga vu vugodnozti y v-obilnozti zprevodyenoga sívlenya bila je nyemu proshnya zkratchena. Szinko, rekel je Abraham k-nyemu: *Zmiszli sze, ti szí sze dobra vsil vu sívlenyu tvojem, Lazar pako zlá, vezda nashel je on batrivozt, ti pako muku.* (Ibidem.) Bogatush josche jedenput proszil je Abrahama, y rekel k-nyemu: *O Otecz! tak proszim te konchemar, poshli Lazara vu hisu Oteca móga; ar imam josche pèt bratov siveh, da nye naj opomene, da sze pobolshaju, da ovak ovomu meztu muk, vu kojem ja nahadyam sze, sze vugneju.* Ali Abraham izkratil mú je y ovu proshnyu, y odgovoril mú: *Koja vezda od mene potrebujesh, ova za blasenzivo tvojuh bratov nészu potrebna; oni imaju Mojsesha y Proroke — ako oni Mojsesha y Proroke neposzluhneju, tak y ovomu véruváli nebudú, koj od mertvéh bi sze ztal.* (Ibidem.)

Dragi! ja nedvojim, da vi iz ove zkrovnozti pune prizpodobe nashega Odkupitelya tak Czily vashega prebivanya na zemlyi, kak y z-ovem zjedinyenu platchu, ali kashtigu, koja nasz jednoch tam chaka, prevideli nebi. Mi nészmo vu ovom szvétu ztvorjeni, da bogati poztanemo, na chazti podignemo sze, y vu vuhkochi y v-obilnozti dneve sívlenya nashega potepemo, nego da Bogu szlusimo, nyemu pokorni y podlosni jeszmo da nyegvezvète zapovedi obdersavamo, y nyegvu vo-

Iyu tak vu szrechi kak y vu neszrechi véno ízpunimo. Ó nasz szrečne! ako Czilyu ovomu odichenomu vszako vreme primerno sivemo! mi budemo, poklamkam ovde na zemlyi pobosnomu Lazaru na zpodobu Bogu szlusili jeszmo, takaj jednoch z-nyim vu naruchaju Abrahamu vekomu pochivali, gde metemtoga hmanyi z-bogatushem vu pecklu neizpiszlyive muke terpeti budu morali. Amen.

III. Dokànchanye Nàvuka.

Zroki, iz kojeh Bogu véno szlusili moramo

Bog anda moji Dragi! nasz je ztvoril, da nyemu szlusimo, y jednoch zvelicheni poztanemo. Nut kulike zroke nahadyamo vre vu iztom Bogu, da ovomu Czilyu ztvaryanya primerno sivemo, ar ako mi Bogu szlusimo, tak szlusimo mi najvekschemu, najbolschemu Gozponu; On je Gozpon neba y zemlye, on je Kraly vszeh kralyev; on je ladavecz czeloga szvéta, pred kojega tronushem vszi dùhi nebezki na szvoja lícza padaju; pred kojega shibum vszi Kralyi zemlye derhtaju, pred kojega velikochum vszi velikashi szvéta prah y nikaj nészu. Szudite vezda iz ove velikoche ovoga Gozpona, kulika dusnozt nasha je, da nyemu szlusimo. Vre vu hipu, kada on nam nashe bitje dal je, zaszadil je vu dushu nashu one vnogo znamenujuche rechi: *Szamo Gozponu, Bogu tvojemu, vklanyal sze budesh, y nyemu szamomu szlusil.* (Matth. 4.)

On anda pochemshi od narodyenye nashega ódluchil je nasz za szvoju diku, y za szvoju szlusbu. Ova dusnozt je anda tak ztara, kak y nashe bitje, nam tak laztovita, kak nashe sívlenye. K-tomu jeli né to bila na szvetem kerztu, gde na nyegvu szlusbu nasz zavezali jeszmo? Jeli neszmo obechali, da dusnozt y chazt

jednoga szluge Bosjega vszigdar zpunili budemo? Tak je, mi szmô to obechali, mi szmô nyegvi szlusbi nasz szame na zalog dali. On je nash najvekshi Gozpon, mi szmô nyegvi szlusbeniki.

Pridajmo josche to, da ov veliki Gozpon zkupa najbolshi, naj dobrotivneshi Gozpon je! Mi poszlujuchi za szvét aldujemo nashe jakozti, y potroshimo nashe sivlenye; ter kak nasz naplatcha szvét? Ah! k-vnogem, koji zverhu nyegve nevénoztí sze saloztiju, z-Duhom szvetem rechi bi mogli: *Vi zté vnogo szejali, y malo sèli.* (Haggae 1.) Kuliki trudi vnogiput pri szlusbi szvéta prepoznaju sze? Kuliki chizto nigdar, ali szamo zlo naplachaju sze? — Ali pri szlusbi Boga nebiva ovak; od Boga vsza zpoznaju sze, od nyega vsza primeju sze, y obilno naplatchaju sze. Pred nyegvemí ochmi nikaj ne oztana zkrito; nyegve dareslyive ruke nikaj nepuztiju prez platche, on ne naplatchuje szamo zmosne y velike chine szvojev muchenikov, nego on naplatchuje takaj najmenshe chine, koje véni vu nyegvem imenu zvershavaju, z-vekivechnum plat-chum.

Kulika dika, kulika szrecha je anda to za nasz Dragi! da jednomu tak velikomu, tak dobromu Gozponu szlusiti moremo? Z-kulikum lyubavjum, z-kakvem szvétém veszeljem moramo nyemu szlusiti; z-kulikum marlyivoztjum moramo vsza nasha mishlenya y vsze nashe zkerbi, vsza giblenya nashega szerdcza, vsze hipe nashega sivlenya nyegvoj szlusbi alduvati! — O Bose! ja hochu anda od vezda tebì szlusiti, ja hochu tvoje zapovedi vszigdar verno izpuniti, ja hochu tvoju szvétu volyu z-veszeljem zvershavati; doztojaj szamo neztalnozt moje volye z-tvojum miloztchum objachiti, da tvojoj szlusbi z-nepremerlyivum vernoztjum alduvati sze morem. Amen.

NÀVUK 6.

Od drugoga y trejtoga kotriga Vère.

*Od bosanstva, prijetja y narodjenje-
nya Jesusha.*

PITANYE 1.

Kak sze isgovarja drugi kotrig vére?

*Isgovarja sze ovak: Ja verujem vu Jesusha
Kriztusha szina nyegvoga jedinoga Gozpona
nashega.*

Razláganye.

Vre zadnyiput vam povedal jeszem, moja Deteza! da Bog za oszlobodyenye zaverseneh lyudih jednoga Mesziasha iliti odkupitelya obechal y do dosheztka Jesusha Kriztusha nepreztancze nazveztchati dal je. Ova obechanya y prorochantva chtejemo mi vu szvètom pizmu ztaroga zakona. Vi budete vezda vre znati hoteli, jeli ov odkupitely doshel je, y gdo on je? Ar likaj szî holye nemremo selyeti kak odkupitelya. Miszlite szî, da vi od divjih lyudih vu szusanstvo bi bili odpelyani, ali da y na iztu szmert van bi bili poztavlyani, jeli vi nebudete selyeli jednoga Odkupitelya, y nyega poznati terszili sze? Nut odkupitely bil je odluchen, da nasz od

1.
*Da Meszia-
sha pozna-
moje potreb-
no y vredno.*

szusantzva duha peklenzkoga, y od vekivechne szmertí odkupi, on imal je nasz detczu Bosju y odvetke sivlenya vekivechnoga vchiniti; kak drag y poznanya vreden mora anda on nam biti! Tak je mója Detcza! vi nyega dańasz poznati navchili sze budete.

2.
*Mesziash je
Bog.*

Kajti gréh jedno zbantuvanye Bosanzko, y zato neizmerno veliko zlo je, tak nasz niti Angel, niti chlovek od ovoga odkupiti né mogel; ar niti Angeli, niti lyudi nemaju neizmernu jakozt. Bog szam po Prorokih dal nam je za razmeti, da szam doshel, y nasz zvelichil bude. *Bog szam, veli Izaiash Prorok: doshel bude, y vasz zvelichene vchinil.* (Isaiae 35.)

3.
*Jesush Kri-
ztush je je-
dinorodyeni
szin Bosji.*

Y vu iztini pred jezero oszem zto trideszet y devetemi leti, poklankam szvét vre chetiri jezera let ztal je, rodil sze je chlovek, koj Jesush Kriztush zval sze je. Mi znamo pripovedanye nyegvo iz szvétoga pizma novoga zakona. Ov bil je jeden chizto oszebujni chlovek; ar pri nijednem chloveku nészu sze josche tulika chùda dogodila, kak pri nyém, kak vre chuli budete. On szam izdal sze je za szina Bosjega; y potverdil szvoje rechi z-chudóchini. Mi iztina je, jeszmo takaj Szini Bosji, ali szamo najeti po miloztchi; da pako nemiszlímo, da Jesush Kriztush takaj szamo jeden najeti szin, nego da on praví szin Bosji je, tak nyemu vu szvétom pizmu bosanzke laztovitozti, bosanzki nakloni pripishuju sze. Szveti Pavel pripishuje nyemu vszamoguchnozt, ar on veli: *da vsze ztvári po Jesushu Kriztushu vchinyene jeszu.* (Coloss. 1.) On pripishuje nyemu bosanzkoga

naklona, kada veli: *da pred imenom Jesusha vsza kolena pregibati sze tmaju.* (Philipp. 2.) Jesush Kritzush anda vu iztini je jedino rodyeni Szin Bosji, kajti nyemu ne szamo Ime jedino rodyenoga szina Bosanzkoga, nego takaj Bosanzke lazto vitozti y nakloni pripishuju sze.

Metemtoga Jesush Kritzush néje szamo jedino rodyeni szin Bosji, anda pravi Bog, nego on je y chlovek zkupa. On néje nikakvo izlichno télo, nego jedno pravo chlovechanzko télo na sze vzel. *Rech je telom pozerala,* veli szveti Evangelista Janush, *y prebivalo je vu nami.* (Joann. 1.) On vzel je jednu pravu chlovechanzku dushu; ar Kritzush szam veli na gori olivetanzki: *moja dusha je turobna do szmerti.* (Matth. 26.) Kritzush anda je takaj pravi chlovek, y zato oziva on szam szebe v nogiput szina chlovechjega; kakti Bog je on od veka. Chlovek pako je on vu vremenu poztal.

4.
Jesush Kritzush je Bog y chlovek zkupa.

Okoprem pako vu Kritzushu dve narave jeszu, bosanzka y chlovechanzka, pokehdob on Bog y chlovek zkupa je, tak vendar je szamo jedna oszoba vu Kritzushu, kajti szamo jeden Kritzush je. Y to druga bosanzka oszoba, Szin, ne pako Otecz ali Duh szveti, je vu Kritzushu Chlovekom poztala; ar Jesush Kritzush szin Bosji oziva sze. Nadalye, vu Kritzushu je bosanzka narava z-chlovechanzkum zjedinyena, ali né zmeshana, kak morebiti voda z-vinom zmeshajushe, kak berse ova zjediniyu sze; nego kagoder zlato vsizgdar chizto zlato oztaje, takaj vu jedni zemlyeni poszudi, ovak oztala je takaj bosanzka

5.
Szamo jedna je oszoba vu Jesushu, ali dve chizto nezmeshane narave.

narava chizta y nevrasena pri zjedinyenom chlovechanstva. Zadnich moramo rechi: *Szin Bosji je za nasz vumerl*; ali mi moramo po tom razmeti, da poleg chlovechanzke narave, ar bosanzka je nevmertelna. Mi moremo rechi: *Kriztush je vszamoguchi, vekivechni*. Ali mi moramo po tom razmeti poleg bosanzke narave; ar chlovechanzka je szlaba y vmertelna.

6.
Jesush je obechani odkupitely. Y pravi Jesush Kriztush oziva sze.

Jesush Kriztush je obechani Mesziash, iliti nash zvelichitely y odkupitely; ar mi szamo Proroke y pripovedanya Jesusha Kriztusha naj chtejemo, tak zpoznali budemo, da vsza yu nyim zpunyena jeszu, koja Proroki od Mesziasha nazveztili jeszu. Jesush znamenuje tuliko, kak zvelichitely. Po Jesushu je nam zvelichenye vchinyeno, kada on nasz od krivnye, od kashtige gréha, y od vekivechne szmerti oszlobodil je. Ovo pokasuje nam zvun vnogeh drugeh piszczev Angel, kada Josefu od Marie matere Jesusha rekel je: *Ona porodila bude szina, y budesh ime nyegvo zval Jesush; ar on hoche lyudztvo oszloboditi od gréhov nyihoveh.* (Matth. 1.) Zato Jesush Zvelichitely imenuje sze. Jesush takaj Kriztush, tojezt namazani, imenuje sze; kajti szvéti Peter yu chinih Apostolzkih veli: *da Bog Jesusha nazarenzkoga z-Duhom szvetem, y z-krepozttjum namazal je.* (Actor. 10.)

7.
Jesush Kriztush je nash Gozpon, Zappoveánik, y navuchitely.

Jesush Kriztush je takaj nash Gozpon. Kada mi kakvo dugovanye napravimo, ali kupimo, tak szmò zverhu ovoga Gozpon, Ali nut Otecz nebezki je vsze ztvári po Jesushu Kriztushu ztvoril, Jesush Kriztush takaj z-czenum kervi szvoje nasz je prikupil,

mi szmò anda chizto nyegovi, y on je nash Gozpon. Gozpon more szlugom szvojem, anda more y Jesush Kriztush nam zapovedati. On nam y vu iztini dal je novoga zakona, iliti nove zapovedi vére, dersany, y Shakramente; zato je on takaj nash zapovednik, y navuchitely. Vezda anda znate, draga Detcza! gdo Jesush Kriztush je. *On je najmre jednorodnyeni Szin Bosji, Bog, y chlovek zkupa, nash Gozpon, Zapovednik, y Navuchitely.*

Razgovori.

1.

Kak sze izgovarja drugi kotrig vére? — *Vu kojéh sz. knihah chtejemo mi prorochanztra od Mesziasha?*
Kak dugo je Bog dal od Mesziasha prorokuvati? — Do chijega doshezitka? — Vu kojeh bosanzkih knígah chtejemo mi prorochanztva od jednoga Mesziasha? — Kak sze zove szvétó pizsmo pred dosheztkom Jesusha Kriztusha popiszano? — Ako ti od divjih lyudih bisze vlovil, kaj bi ti selyel? Ali ako ti na szmert bi bil obszudyen, kaj bi szí ti selyel? Od chesza imal je nash Mesziash odkupiti? od kakvoga szusanztva? — Od kakve szmertí? — Je dosheztek Mesziasha za selyeti bil? Zakaj? Kaj szí ti tvojemu odkupítelyu dusen? Jeli morebiti on tebi zahvaliti sze ima? — Morashli ti tvojege odkupítelya poznati navchiti sze? Zakaj?

2.

Jeli bi mogel nash Angel ali chlovek od gréha odkupiti? — *Je Mesziash Bog?*
Koga zbantujemo mi po

gréhu? Je Bog neizmeren? Kak velik je anda gréh? Jeli gréh potrebuje od nasz jednu neizmernu zadovolyschinu? Zakaj? — Imali Angel ali chlovek neizmernu jakozt? — Zakaj nebi nasz mogel niti Angel niti chlovek od gréha odkupiti? — Gdo ima neizmernu jakozt? Y kaj veli Izaiash, gdo bude doshel nasz zvelichene vchiniti? — Jeli je Mesziash Angel, ali szam chlovek? — Zakaj Bog? —

3.

*Je Jesush
Kriztush je-
dinatorodyeni
Szin Bosji?*

Pred kulikemi letmi je Jesush Kriztush rodil sze? Koje leto vezda pishemo? — Kak dugo je szvet vre ztal, kada Jesush rodil sze je? — Iz kojeh knig znamo mi pripovedanye od Jesusha Kriztusha? — Kak sze zove szveto pizmo koje po dosheztku Jesusha popisano je? — Jeszu sze pri kêm tulika chûda pripe-tila, kak pri Jesushu Kriztushu? — Za chijega szina izdal sze je Jesush Kriztush? — Po chem podtverdil je on szvoju rech? — Nésmoli y mi szini Bosji? — Tak szmô anda Jesushu K. jednaki? — Jeszmo mi naravzki ali pò miloztchi vchinyeni szini Bosji? Je Jesush Kriztush takaj najeti szin Bosji? Nego kakov? — Zakaj nészmo anda Jesushu Kriztushu jednaki? — Zakaj oziva sze Jesush Kriztush vu szvêtom pizmu jedinatorodyeni szin Bosji? — Jeli sze Jesush Kriztush szamo szin Bosji oziva? — Kakve laztovitozi, kakvi nakloni sze nyemu pripishuju? — Je vszamoguchnozt jedna bosanzka laztovitozt? — Y kaj veli Pavel: po chem szû vsza ztvorjena? Kakva bosanzka laztovitozt pripishuje sze ovde Jesushu? Zakaj vszamoguchnozt? — Y kaj veli nadalje Pavel: pred chijem ime-

nom imajusze vsza kolena prignuti? — Kakov naklon sze anda nyemu pripishuje? — Zakaj bosanzki? —

4.

Jeli je Jesush Kriztush szamo Bog? Ne-go gdo josche? — Iz chesza je szlosen chlo-vek? Je imal Kriztush pravo telo chlovechanzko? Y jednu pravu dushu? Kaj veli sz. Janush Evang. kaj je rech Bosja poztala? — Zakaj je imal anda Kriztush jedno pravo telo? Kaj je rekel Kriztush na gori olivetanzki od szvoje dushe? — Je imal Kriztush takaj jed-nu pravu chlovechanzku dushu? Zakaj? — Zakaj je Kriztush Chlovek zkupa?

*Je Jesush
Kriztush
pravi chlo-
vek zkupa?*

5.

Kuliko je vu Kriztushu naravih? Je on szamo Bog? Gdo josche? — Jeszu takaj dve oszobe vu Kriztushu? Zakaj je szamo jedna oszoba vu Kriztushu? Jeli szû dva Kriztushi? Jeli je perva, ali trejta bosanzka oszoba chlo-vekom poztala? — Kak sze imenuje druga bosanzka oszoba? — Chiji szin imenuje sze Kriztush vu szvetom pizmu? — Koja oszoba je anda Kriztush? — Je bosanzka y chlovechanzka narava vu Kriztushu zjedinyena? — Jeszu ove takaj zmeshane? Zakaj ne? Moreli bosanzka narava gorsha poztati? Jeli nebi ona mensha y gorsha poztala, ako ona z-chlovechanzkum zmeshana bi bila? — Jeli zlato ne-oztaje chizto zlato takaj vu zemlyeni poszudi? Jeli oztaje bosanztvo nevraseno takaj pri zje-dinyenom chlovechanztvu? — Jeli skodi vte-lovlenye bosanztvu? Zakaj ne? — Moremo-li rechi, szin Bosji je vumerl? — Moreli bo-

*Kuliko je vu
Kriztushu
naravih, y
kuliko oszo-
bih?*

sanzka narava vumreti? — Kak moremo anda rechi: Szin Bosji je na krisu vumerl? — Jeli szin Bosji né takaj naravu chlovechanku na sze vzel? — Moremoli takaj rechi: Kriztush je vszamoguchen? — Jeli né Kriztush chlovek? Kak moremo anda rechi: Kriztush je vszamoguchen? Ima Kriztush szamo jednu chlovechanku naravu?

6.

*Je Jesush
Kriztush o-
bechani Me-
sziasz? Za-
kaj sze on
Jesush, y
Kriztush
imenuje?*

Vu kem szû sze nazveztchenya prorokov izpunila? — Gdo je obechani Mesziash? Zakaj Kriztush? — Kak znamo pako, da pro-rochantzva vu Kriztushu zpunyena jeszu? Ako jedino pripovedanya od Jesusha Kriztusha chtejemo? — Kaj znamenuje Jesush? — Zakaj Jesush imenuje sze Zvelichitely? — Kak sze Jesush josche imenuje? Zakaj sze Jesush takaj Kriztush tojezt namazani imenuje? Kaj veli sz, Peter, z-chem je nyega Bog namazal?

7.

*Je Jesush
Kriztush
nash Gozpon
zapovednik
y navuchitely?*

Kada ti kakvo dugovanye kupish, jeszi ti Gozpon onoga dugovanya? — Z-chem nash je Jesush Kriztush odkupil? — Je Jesush Kriztush nash Gozpon? Zakaj? — Moreli nam nash Gozpon zapovedati? — Je nam Jesush Kriztush novi zakon dal? — Je Kriztush nash zapovednik y navuchitely? Zakaj? — Gdo je anda Jesush Kriztush? —

PITANYE 2.

Kaj zadersava vu szebi trejti kotrig vere?

Razláganye.

Trejti kotrig vére izgovarja sze ovak: *Koj je prijeto od Dúha szvétoga, rodyen od Marie Devicze. Odvetki Adamovi vchinili szú tulike gréhe, da Bog po ztrashni povodnyi vsze lyudi zvun Noema, y nyegovih potopil je. Ali takaj poszlednyi Noema opali szú vu veliki gréh bolvanztva. Ovde zebrał szî je Bog jednoga pobosnoga chloveka Abrahama za szvoju szlusbu, ovoga je szegurnoga vchinil, da iz nyegvoga plemena obechani Mesziash izhadyal bude. Abraham rodil je Izaaka, y Izaak Jakoba. Ov Jakob dobil je od Boga ime *Israel*. On imal je dvanaizt szinov, iz oveh jeszu Izraelczy, iliti dvanaizt pokolenya izraela izishla. Jakob prorokuval je, da od nyegvoga szina Juda jedno pokolenye, y iz ovo-ga pokolenya Mesziash izhadyal bude. Ravno ovo izto obechanye vchinil je potlam Bog Davidu, velikomu Kralyu iz pokolenya Jude, iz chijega plemena potlam Maria mati Jesusha bila je. Od ovud odperto videti je, da Jesush Kritzush iz széména Abrahamovoga, iz pokolenya Jude, y iz kralyevzkoga plemena Davidovoga izhadya.*

1.
*Jesush Kri-
ztush izha-
dya iz szé-
ména Abra-
hamovoga, iz
pokolenya
Jude, y iz
plemena
Davidovoga.*

K-Marii vu varash Nazareth poszlal je Bog Angela Gabriela z-glaszom, da ona Jesusha od Dúha szvétoga prijela bude; y ona zanoszila je od Dúha szvétoga. Szin Bosji je anda po krepozti Dúha szvétoga vu télu Ma-

2.
Maria prijela je Jesusha od Dúha szvétoga. Od ovud, iz-

*hadyajuče
szledi.*

rie chlovekom poztal; zato veli drugi kotrig vere: *koj prijet je od Dúha szvétoga.* Kaj pako od ovud szledi, detcza draga? Od ovud szledi, da Maria pred porodom, vu porodu, y po porodu divojka oztala je; kajti ona od Dúha szvétoga obzierta bila je. Od ovud szledi, da Jesush kakti Bog otcza nebezkgoga, kakti chlovek pako nikakvoga Otcza imal né je. Od ovud szledi, da Josef zaruchnik iliti mùs Marie szamo odhranitelj Jesusha Kriztusha bil je; zato veli szvèto pizmò: *Jesush za szina Josefo voga dersan je bil.* (Luc. 3.) Od ovud szledi, da Jesush kakti Bog né imal mater, kakti chlovek pako imal je mater szvoju prechiztu Deviczu Mariu. Od ovud szledi zadnich, da Maria pravo Mati Bosja imenuvati sze more. Ne, kak da Jesush szvoju bosanzku osobu y ime od Marie bi imal, nego kajti ona nyega, koj Bog y chlovek zkupa je, poleg chlovechanzke narave porodila je.

3.
*Narodye-
nye, obre-
zavanye,
y alduvanye
Jesusha.*

Jesush, iztina je, prijet je vu Nazarethu, ali porodyen je vu jedni staliczi vu Bethlehemu; ar Maria y Josef, koji ravno onda na popis vu Bethlehem putuvati jeszu morali, zbg vnosine lyudztva ztana vu hisi dobili né szu. Komaj bil sze je Jesush narodil, tak Bog dal je narodyenye nyegvo po Angelu paztírom, y po zvezdi trem mudrem od izhoda nazveztiti. Paztiri, y takaj mudri, koje szvète tri Kralye ozivamo, doshli szú, vklanyali sze detetu, y tri mudri alduvali szú zlato, temjan y mirhu, tojezt plemenitu mázt. Oszmi dan po narodyenyu bilo je dete obrezano, y nyemu ime dano Jesush. Za cheterde-

szetemi dnevi pako bil je Jesush vu Czirkvi Jeruzalemzki alduvan, y Maria ochiztchena.

Poklamkam Herodesh Kraly bibil zachul, da Jesush kakti novi Kraly sidovzki rodil sze je, tak izkal je nyega vmoriti: ar on nika-kvoga novoga kralya sidovzkoga terpeti né hotel. Ali na zapoved Bosju vzel je Josef dé-te y mater nyegovu, y pobegel vu Aegyp-tush. Metemtoga dal je vendar Herodesh vszu drobnu detczu zkonchati. Za nekulikemi léti doshel je Jesush iz Aegyptusha vu Galilaeu vu varash Nazareth, gde on szvojem ztareshem podlosen bil, y vu mudrozti, miloztchi y do-bi pri Bogu y pri lyudeh raszel je. Vu dva-naiztem letu dobe szvoje ishel je on z-szvoje-mi ztareshi vu Jeruzalem, y ovde nyim zgi-nul je, gde za tremi dnevi zopet nyega na-vuchajuchega vu Czirkvi nashli jeszu.

4.
*Detinztvo, y
mladozt Je-
susha.*

Trideszet let sivel je Jesush zkrito pri szvojem ztareshem. Metemtoga pochel je vre Ivan kerztitely kakti napervo poszlan od Boga nazveztchati pokoru, y szerdcza lyudih pri-pravlyati k-nàvuku Jesusha Kriztusha. Jesush Kriztush szam dal sze je od Ivana kerztiti, pri kojega kerztu Dùh szvéti vu zpodobi go-luba izkazal sze je, y glasz Otcza iz oblakov chul sze je: *Ovo je szin moj predragi, vu kojem szém sze jako vdobrovolyil.* (Matth-3.) Zatém poztil je Jesush cheterdeszet dnevoj y cheterdeszet nochi, y pochel je vu tridesze-tem letu navuchati. Tri leta pródekuval y na-vuchal je Jesush, y podtverdil szvoje navuke z-chudochini, nàjel vuchenikov, y zebrał szîzmed oveh dvanaizt Apostolov, ter poka-

5.
*Ochitno si-
olenye Jesu-
sha.*

ral hmanyochu y bludnozti, vu oztalem izkazal sze je vzigde dobrochinechega.

Razgovori.

1.

Iz kojega pokolenya, y iz kojega plemena izhadya Jesush?

Kak sze izgovarja trejti kotrig vére? — Kaj je Bog obechal Ahrahamu? Gdo iz nyegvoga széména izhadyati ima? — Chiji szin je bil Izaak? y chiji szin je bil Jakob? — Kuliko szinov je imal Jakob? — Odkud izhadyaju anda dvanazt pokolenya Izraela? — Kaj je prorokuval Jakob, iz kojega pokolenya izhadyal bude Mesziash? — Iz kojega pokolenya bil je David kraly? — Gdo iz nyegvoga plemena izhadyati ima? — Jeli je Maria mati Jesusha takaj bila iz pokolenya Jude? Y iz plemena Davidovoga? — Iz kojega pokolenya, y iz chijega plemena bil je anda Jesush? — Zakaj sze Jesush tulikoputi szin Abrahamov y Davidov imenuje? Jeli on iz plemena oveh izhadya?

2.

Od kogaje Maria Jesusha prijela, y kaj sztedi od ovud?

Gdo je Marii nazveztil, da ona mati Bosja poztati ima? — Kaj je rekel Angel, od koga ima Maria Jesusha prijeti? Od koga je anda Maria Jesusha prijela? — Jeli je imal Jesush kakti chlovek Otcza? — Jeli né bil Josef zaruchnik Marie, Otecz Jesusha Kriztusha? — Jeli veli szvéto pizmo: *Jesush bil je szin Josefov*, ali Jesush bil je za szina Josefovoga stiman? — Zakaj je anda szveti Josef szamo odhranitely Jesusha Kriztusha? — Je Jesush pako kakti Bog imal Otcza? Je

Jesush kakti Bog imal takaj mater? — Koga je imal Jesush kakti chlovek za szvoju mater? — Je Kriztush od Marie imal szvoje Bosantzvo? Nego zakaj sze vendar Maria mati Bosja imenuje?

3.

Gde je Maria Jesusha porodila? — Gdo je nazveztil narodyenye Jesusha Kriztusha pazirom? — Po chem nazveztil je Bog narodyenye Jesusha trem mudrem od izhoda? — Jeszu sze ovakva chuda pri narodyenu drugeh lyudih takaj dogodila? — Kaj pokasuju anda chuda pri narodyenyu Jesusha vchinyena? Da on Mesziash, da on Bog néje? — Jeszu oni tri mudri od izhoda doshli? — Kaj szú oni Jesushu alduvali? — Kada je Jesush obrezavan? Kada alduvan vu Czírki? —

Kaj sze je pri porodu Marie dogodilo?

4.

Jeli je y Herodesh Jesushu vklanyati sze hotel? Nego? — Zakaj je Herodesh Jesusha na szmert izkal? — Jeszuli oni tri mudri od izhoda Jesusha kakti kralya sidovzkoga izkri-chali? Jeli je Herodesh novoga kralya sidovzkoga terpeti hotel? — Kam je Josef odishel z-detetom? Kaj je pako Herodesh vchinil? — Jeli je Josef namirom vu Aegyptushu oztal? Kam je Josef z-detetom iz Aegyptusha odishel? — Na chiju zapoved ishel je Josef iz Aegyptusha? — Kak sze je Jesush zadersal proti szvojemi ztareshem vu szvojem detintzvu? Vu chem je on napreduval pri Bogu y pri lyudeh? — Kaj je on vchinil znanya vřednoga vu szvojem dvanaiztem létu? — Gde szú nyega ztareshi nyegvi nashli?

Kak sze je Herodesh zadersal, y kak je Jesush kervo-lochnozti Herodesha vgnul sze?

5.

*Kak sze je
Kriztush
pripravil k-
szvojemu
navucha-
nyu?*

Kak sze je zval predhodnik Jesusha Kriztusha? — K-chemu je pripravlyal Ivan szerd-
cza lyudih? K-chijem navukom? — Zakaj
sze anda Ivan kerztitely *predhodnik Jesusha
Kriztusha* imenuje? — Jeli sze dal Jesush ta-
kaj od Ivana kerztiti? — Gdo sze je ovde
izkazal vu zpodobi goluba? — Chiji glasz
chulsze je iz neba? Y kaj je rekel glasz Ot-
cza? — Kak dugo je Jesush poztil vu puzt-
chini?

6.

*Kak sze je
Jesush za-
dersaval vu
szvojem na-
vuchanyu?*

Vu kojem letu dobe szvoje pochel je Je-
sush navuchati? — Kak dugo prodekuval y
navuchal je Jesush? — Po chem podtverdil
je Jesush szvoje navuke? — Jeli je Jesush
takaj vuchenike najel? — Kuliko je zebra-
l Apostolov? — Kaj je Jesush pokaral? Izti-
nitozt y krépozt? — Kak sze je vu oztalem
izkazal proti lyudem?

I. Dokànchanye Nàvuka.

*Moj sesh oszlobadya lyudztvo Izraelzko iz
szusànzta.*

Ja szèm vam vre pripovedal, kak chudnovito Bog
Mojsesha zebrał je, da detczu Izraela iz faraonzkoga
szusanztva oszlobodi. Mojsesh zaizto odishel je, ztupil
vu dvor kralya Faraona, y rekel nyemu: *Ovak veli
Gozpon, Bog Izraela, odpuzti moje lyudztvo, da ovo
meni vu Puztchini alduje.* (2. Lib. Mojs. 5.) Metem-

toga kaj je odgovoril Kraly: *Gdo je ov Gozpon,* rekel je on: *kojega zapovedjam ja podlositi sze, y lyudztvo Izraelzko odpuztiti moram: ja nikaj neznam od takvoga Gozpona, ja lyudztvo izraelzko neodpuztcham.* (Ibidem.) Mojsesh, koj vezda nove zapovedi od Boga zadobil je, odishel je drugoch k-Faraonu nyemu povedati, da on lyudztvo izraelzko iz szvojega szusanztva naj odpuzti. Y poklamkam y ovo potrebuване poszluhnyeno bilo néje, tak vchinil je on, po Bogu nyemu podelyenem daru, naj zmosnesha chuda. On obernal je na jeden put shibu szvoju na kàchu, y ovu zopet na shibu; on obernal je z-ove izte shibe vudarczem vsze vode y potoke ove dersave na kerv, tak da od oveh niti lyudi niti marha piti né mogla, y ribe vu oveh zkvarile sze jeszu.

Drugi put napunil je vsze z-jednum neizmernum vnosinum sàb, pusev, y drugeh nesznag, dapache zpogibelnemi betegi, koji lyude y sivinu vmarjali jeszu; z-ztrahovitum tuchum, z-tmiczum trapil je Mojsesh Aegyptusha, szamo da Faraona gene, da lyudztvo odpuzti. Vkrotyn od oveh kastig Gozponovoh odpustil je najzadnich Izraelcze iz svoje dersave, y Mojsesh po jednem prediduchem vidlyivem oblaku, y ognyenom ztupu po puztchini zapelyal je nye vu obechanu zemlyu Kanaan.

Dragi! Gdo nevidi vu Mojseshu lepoga kipa nashega bosanzkoga Odkupitelya; zmiszlite sze szamo, chiji szusni vi po grehu perveh lyudih poztali jezte? Ah, vi dozpeli zte bili vu szusanztvo duha peklenzkoga, koj vasz na zpodobu jednoga tverdokornoga y ogrutnoga Faraona zvezane dersal je. Bog najzadnich szmiluval sze je vam, y poszlal je iztoga szvojega jedinorodyenoga Szina vu szvet, da vasz iz ovoga szusanztva odkupi. Ov doshel je, y kajti szvet nyegvomu poshilañyu veruvati y zaufati sze ne hotel. vchinil je on prevelika chuda, da

najzadnich szveta vputi, da on veliki prorok je kojega Bog za odkupiti szvoje lyudztvo poszlal je. Veszelte sze anda, y radujte sze da Jesush vu iztini vash odkupitely y zvelichitely je. Amen.

II. Dokànchanye Nàvuka.

Chùda, koja pri narodyenyu Jesusha vchinyena jessu, szvedochiju, da Novorodyeni pravi Mesziash bili mora.

Kak velika y oszupnénya vredna jessu chùda, koja pri narodyenyu Jesusha dogodila sze jessu. Vréme bilo je doshlo, da Maria techaja devet meszcz, vu kojeh ona Jesusha noszila, izpunila je; ona porodila je nyega takaj vu szredini nochi, y to vu jedni staliczi, kajti ona zkupa z-szvojem musom Josefom vu Varashu Bethlehem nikakvoga ztana vishe né dobila. Poklamkam nyega bi bila porodila, tak pleniczami obvitoga polosila gá je vu jaszla. Kak mirno y prez stropota ovo narodyenye dogodilo sze je, tak yendar kakti najveksha novina taki obznanyeno bilo je.

Sziromaski y priprozti paztiri, koji na polyu z-szvojum chredum bili szú, jessu pervi bili, kojem Bog narodyenye Szina szvojega po Angelu nazveztil je. Nut, rekel je on od jedne velike szvetlozi obztert, koja y nye obzterla je, *nut veliko veszelje nazveztcham vam, koje vszemu szvétu pripetilo sze je, ar sze denesz narodil Zvelichitely, koj je Kriztush Gozpon, vu varashu Davidom. Y ovo vam bude za znamenye: hochete najti Dete z-pleniczami obvito, y vu jaszlih poloseno. (Luc. 2.) Vu iztom hipu, kak je to Angel zgovoril, poztala je velika vnosina nebezkih sheregov hvalechek Boga, y gvorechek: Dika Bogu naviszínè, y mir lyudem na zemlyi, koji szu dobre volye. (Ibidem.)* Paztiri, koji zverhu

pripetchenya ovoga kruto jako preztrashili szû sze bili, govorili szû med szobum: *hodmo vu Bethlehem*. Shetvali szû anda hitro, y nashli szû Mariu y Josefa, y Dete poloseno vu jaszlih, y zpoznali szû, da vsze tak iztinno pripetilo sze je, kak je nyim od Angela nazveztcheno. Povernuli szû sze zatem paztiri k-chredi szvojoj, ter hvalili y dichili szû Boga za vsza, koja szû chuli, y videli.

Ali narodyenye Jesusha néje bilo szamo po Angelu paztirom vu meztu, nego takaj po zvezdi, koja na nebu izishla je, poganinom nazveztcheno. Ovu zvezdu med oztalemi videli szû tri lyudi vu izhodu, koje mudre ozivamo. Oni videli szû ovu zvezdu, y Bog razszvetil je nye, ter dal nyim za zpoznati, da ona narodyenye Jesusha Kriztusha novoga Kralya sidovzkoga pelduje. Zato hitreli szû izkati ovoga, kojega zvezda je nazveztla. Doshli szû oni po pelanyu chudnovite zvezde pred nyimi iduche, y nyim puta kazuche vu Jeruzalem; ovde neztało je pred nyimi zvezde, ne pripetcze, nego po naredbi Bosjoj, koj po zkrivenoj zvezdi hotel je, da Mudri ovi vu Jeruzalemu za mezto narodyenya Kralya sidovzkoga naj zezvedaju, da ovak Herodeshu y Piszmoznanczem ochituvano bude, da sze je zaizto Mesziash narodil; y tak pripetilo sze je: Mudri od izhoda zpitavali szû povszud, gde bi sze kraly sidovzki narodil bil. Herodesh kraly preztrashil sze je zverhu ovoga pitanya, zebrał zkupa taki vsze Aldovnike y Piszmoznancze, ter zezvedal od nyih, gde bi sze Kriztush bil narodil. Poklamkam ovi nyemu bi bili povedali, da vu Bethlehemu dersavi sidovzki, tak puztil je Mudre odivi. Komaj bili szû iz Jeruzàlema odishli, tak zopet ishla je zvezda pred nyimi do Bethlehema, gde ona zverhu stalicze, vu kojoj sze Jesush narodil je bil, mirno ztala je. *Oni vleznułi szû v-nuter, y nashli szû dete z-Marium Materjum nyegovum, opali szû na kolena szvoja, y vklanyali sze nyemu. (Luc. 2.)*

Dragi! kaj hocheju chûda ova, koja pri narodyenyu Jesusha vchinyena jeszu, drugo rechi, nego da Jesush; koj ovde iz Marie devicze vu jedni staliczi vu Bethlehemu rodil sze je, pravi Mesziash biti mora. O kulika detcza od kralyey y Czeszaroy jeszu sze vre rodila, ter vendar nêsze nikakov Angel, nikakva zvezda na Nebu pokazala, niti nikakvi Mudri od izhoda doshli. — Verujte anda tverdno, da Jesush on od Boga obechani Mesziash, tojezt Odkupitely y Zvelichitely je; terszite sze ali takaj yashu véru po jednem kerztchankem sivlênyu sivu vchiniti, da ovak vasz odkuplenya nyegvôga vredne vchinite. Amen.

III. Dokànchanye Nàvuka.

*Velikocha lyubavi Bosanske vu zkro-
vnozti vtêlovlénnya.*

Kak velika nêje lyubav, koju nam Szin Bosji po zkrovnozti szvoga vtêlovlénnya izkazal je! Viznate, Dragi! y vasz to véra vuchi, da pervi chlovek, poklamkam zagreshil je, ne szamo szebe, nego y nasz vu najvekshu neszechu porinul je. Od onoga vrémèna bilo nam je Neb o zaperto, y mi bili szmô na szmert, na vremenitu y na vekivechnu szmert obszudyeni. Zaizto jeden saloztni y turobni ztalish lyudih. Ali hvala, neizmerna hvala naj bude dobroti nashega Boga, kojega miloztcha ravno onde, gde prekershenye preveliko bilo je, takaj nepreszesna bila je. On pomiluvanye imal je z-nashum nevolyum, y od ovoga pomiluvanya genyen, poszlal je on Szina szvôga, da on od jedne sene rodyen, aldov pomirennya za nasz poztane. Z-nashemi grêhi obtershen; y vu zpodobi szluge, povdal sze je praviczzi Otcza szvôga.

Ti nêszì, veli on vre pri dohotku szvojem vu szvet: si neszi nikakve aldove imati hotel, koje tebi lyudi po-

nudili jeszu, *nego ti szî meni jedno telo dal*, da za nye aldov pomirenya poztanem, *nut ovde szêm.* (Psal. 39) Ja szem vre pripraven, one vudarce szerditozti, koje lyudi zaslužili jeszu, podnezi, ja mene na meztu nyih poztavlyam, fanti sze nad menum, ali oprozti nyim; *nut ovde szêm.*

Dragi! Jeli nam Szin Bosji szvoju neizmernulyubav bolye bi bil mogel ochituvati, kak po szvojem vtelovlenyu vchinil je? Iz lyubavi proti nam oztavil je on naruchaja Otcza szvoga nebezkoga, y ztupil vu naruchaj Marie, da nash Odkupitely, nash pomiritely, nash Zvelichitely poztane. Ah! jeli sze moremo iz toga zmiszliti, prez da oszupnyeni nyemu zahvalimo, y nyega lyubimo? Kakva ztrashila bi mi bila, ako to nebi vchinili. Dichimo anda Gozpona koj szam szebe za pomirenye za nashe grehe dal je. Zahvalimo Jesushu Kriztushu, koj za nasz odkupiti chlovekom poztal je.

Lyubimo onoga, koj nasz takaj, kada nyegvi nepriatelyi bili jeszmo, tak jako, y do koncza szvoga sivoljenja, do zadnye kaple kervi, koju on za nasz prelejal je, lyubil je. Amen.

NÀVUK 7.

Od chetertoga; petoga y sheztoga kotriga Vère.

**Od szmerti, dolyiztuplenya na pekle, goriztajanya, y zastuplenya Kri-
ztusha.**

PITANYE 1.

Kaj zadersava vù szebi cheterti kotrig-Vère?

Razláganye.

1. **Cheterti kotrig Vère izgovarja sze o-
vak: *Terpel je pod Ponczyushem Pilatushem, razpet, vumerl y pokopan.* Vezda, draga Det-
cza, dohadnyamo mi k-izpiszu muke nashega Odkupitelya, koj pri nami pomiluvanye y szùze, ali takaj odurjavanye y posaluvanye za gréhe zbuditi mora. Jesush hil je najvekshti dobrochinitely, kojega lyudztvo tak jako lyubilo je, da ovo pri dosheztku nyegvem vu Jeruzalem oprave y szversje iz drevja preziralalo je. Szamo veliki Aldovniki, piszczi y farizeushi odurjavali szù nyega iz nenavidnozti, y zbog nyegvoga nàvuka. Oni metemtoga nészu sze podufali nyega vu odpertom vloviti zbog lyudztva.**

Odurjavanye farizeushhev proti Jesushu.

Zadnich nyim je vendar to poszlušilo. Judash Iskariot, jeden Vuchenik Jesusha Kriztusha izdal je szvojega mestra z-jednem kushczem, y predal nyega za trideszet szrebernyake vu ruke nepriatelyov. Jesush bil je vlovlyen, od jednoga szûda do drugoga pelyan, na podpuntanye velikih aldovnikov od lyudztva na szmert potrebuvan, y od Poncziusha Pilatusha Rimzkoga poglavara na szmert obszudyen. Vsza ova vchinyena szû vu jedni nochi y vu jednom dnevu.

2.
Jesush vlovi
sze, y na
szmert ob-
szudi sze.

Vi lahko morete szî miszliti, moja Det- cza! kulika Jesush terpel je. On znal je za szvoju muku, ar on szam vuru napervo je povedal, y zato terpel je tuliku ztizku na dushi, da on kervjum potil sze je, y takvu turobnozt, da on izkriknul je: *moja dusha je turobna do szmerti.* (Matth. 26.) Na szvojem tÛlu terpel je Kriztush vnoge neprilike, szuprotivchine, vudarcze y rane. On je bil bichuvan, z-zternym korunyem, y zadnich razpet. Vszu ovu bol chutil je Kriztush ravno tak, kak y mi ovu bi bili chutili; ar on imal je, kak y mi jedno chutiivo tÛlo, y nyegvo Bosanztvo nyemu bol chizto nikaj néje preprechilo. Zato zdihaval je on na krisu: *moj Bog, moj Bog! zakaj szî mé oztavil?* (Matth. 27.)

3.
Jesush vno-
ga terpel je
na dashi, y
na tÛlu.

Jesush terpel je vnogo zateptavanye y oszmehavanye. Kak jako zametaval je nyega Herodesh kraľy, kada nyega vu belu opravu oblekel, y od vszeh oszmehavati dal je! Kak oszmehavali szû nyega vojniki vu vuzi, kada nyemu ochi zavezali, nyega plyuzkali jeszu, ter spotlyivo zpitavali: *zgodi gdo te je vudril?*

4.
Jesush ter-
pel je vnogo
zateptava-
nye, oszme-
havanye,
blaznozti,
obshanozti,
y druge
krivicze.

Jesush terpel je vnoge blaznozti; ar neszamo vnogi, koji mimo krisa ishli jeszu, nego y oni dva lyudomorczy, koji z-nyim razpeti bili jeszu, y iz deszna y iz leva viszeli jeszu, blaznuli szû, govorechi: *Ako szin Bosji jezsi, tak ztupi dolye iz krisa.* (Matth. 27.) Jesush terpel je vnoge obshanozti; ar on obtusen je bil, da lyudztvo punta, da Czeszaru dachu dati prepoveda, y szebe laslyivo za szina Bosjega izdaje, kada vendar vuchil je: *dajte Czeszaru, koja szû Czeszarava*, y iztinitozt szvoga Bosanztva po tulikih chudochinih podtverdil je.

5.
Jesush terpel je nedusen, szamo za gréhenashe y nam na peldu.

Jesush nedusen je terpel, ar Pilatush kakti szudecz szam je valoval, da on nikakvu krivnyu vu nyim ne nahadya; y kajti Jesush Bog bil je, tak on nikakvoga gréha na szebi imati né mogel; on terpel je anda szamo za nashe gréhe. Iztinito je, da Jesushu tulika terpeti nebi bilo potrebno, pokehdob vre jedèn jedini chin Jesusha neizmernu czènu ima. Ali Kritzush zato tulika z-muchanyem y velikum terplivnoztjum preterpel je, da nam példu da, da y mi nashe lastovite regreske terplyivno naj podnashamo.

6.
Chùda pri iztoj szmertí Jesusha vidyena.

Pri szmertí Jesusha vchinyena szû velika chùda. Szuncze y meszecz zgubili szû szvetlozt szvoju, zemíya treszla sze je, zator vu Czírkví razdrapil sze je, pechine popuczale szû; grobi szû sze odpirali, y mertvi jeszu van izhadyali, ter pohadyali znancze szvoje vu Jeruzalemu. Jeli sze je to y kada pri kojem vmirajuchem pripetilo? Jeli ovo pokasuje, da Jesush szamo chlovek, ali Bog y chlovek zkupa bil je? Poklamkam Jesush tri vure

na krisu bi bil viszel, tak zpuztil je dushu vu ruke otcza szvoga. Jeden Vojnik odperl je z-kopjem ztran nyegvu, iz koje kerv y voda czurela je, y ako Jesush taki od drugeh ran vumerl nebi bil, tak vre od ove vumreti bi bil moral.

Mertvo telo Jesusha iz krisa bilo je szneto, y vu jeden novi grob poztavlyeno. Ovde zmiszlili sze jeszu nyegvi nepriatelyi, da on sivuchì rekel je, da trejti dan zopet ztal sze bude; zato bojechi sze, da nyegvi Vucheniki télo nyegvo vkrazti bi mogli, y rechi, da sze je od mertveh gorezta, pokrili szû groba z-jednem velikem kamenom, ovoga zapechatili, y poztavili vojnike k-grobu.

7.
*Pokop Je-
susha.*

Razgovori.

1.

Kak sze izgovarja cheterti kotrig vére? Jeli nebil Kriztush najvekshi dobrochinitely? Jeli je lyudztvo nyega lyubilo? — Po chem je lyudztvo szvoju lyubav Jesushu pokasovalo? Kaj szû lyudi iduchemu vu Jeruzalem preztirali? — Jezzuli y veliki Aldovniki y pizmoznanczi Jesusha lyubili? — Zakaj szû gá odurjavali? — Jeli je nye Jesush visheputi pokaral? — Y gdo je bil pri lyudztvu vu vekshem prestimanyu Jesush, ali oni? — Jeszu sze pako podufali veliki Aldovniki Jesusha odperto vloviti? Zakaj ne? Koga szû sze bojali? —

*Zakaj szû
veliki Aldo-
vniki y pi-
szmoznanczi
odurjavali
Jesusha?*

2.

*Kak je bil
Jesush vlo-
vlyen, y na
szmert ob-
szudyen?*

Kak sze je vendar pripetilo, da je Jesush vlovlyen? Po chem je nyega Judash izdal? — Za kulike peneze je nyega prodal? — Kam szû vlovlyenoga Jesusha odpelyali? Szamo k-jednomu szudczu? — Gdo je lyudztvo proti Jesushu popuntal? — Gdo je odurjaval Jesusha? Zakaj je lyudztvo potrebuvalo Jesusha na szmert? — Gdo je nyega na szmert obszudil? Pod kem je Jesush terpel muku? Jeli y Ponczyush Pilatush bil sidov?

3

*Kaj je ter-
pel Jesush
na szvojoj
dushi, y na
szvojem té-
lu?*

Kaj je terpel Jesush na szvojoj dushi? — Kaj je terpel Jesush na szvojem télu? — Ali morebiti ne Kriztush nikakvu bol chutil? Zakaj? Jeli néje chlovek chutlyiv? Jeli je Kriztush szamo pravi Bog bil? Zakaj je anda Kriztush bol chutil? — Ali morebiti je Bosanztvo Kriztusha nyemu chutlyivozt prechilo? Zakaj ne? Kak je zdihaval Kriztush na Krisu k-Bogu?

4 & 5.

*Kakvo o-
szmehava-
nye, blaz-
nozti y ob-
shanozti
terpel je Je-
sush?*

Je Pilatush Jesusha za krivcza zpoznal? — Kaj je valyugal y zpoznal Pilatush? Da on vu nyim krivnyu nahadya? — Je Kriztush kakti krivecz terpel? Zakaj nedusen? — Je mogel Kriztush gréha na szebi imati? — Zakaj ne? Gdo je bil Jesush? — Za kakve gréhe je anda Jesush muku terpel? — Zakaj za nashe? Jeli je bilo potrebno, da Kriztush tulika terpel je? Zakaj ne? Jeli jeden jedini chin Jesusha néje vre neizmerne czene? — Zakaj je anda Kriztush tuliko terpel? — Da komu peldu dà?

6.

Koja chùda szù sze pri szmertì Jesusha pripetila? — Kaj na szunczu, na meszczu? Kaj na zemlyi? Na zatoru Czirkve? Na grobih? — Jeszu sze kada pri vmirajuchem ovakva chùda pripetila? — Kaj szvedochiju ova chùda? Da on szamo chlovek bil je? — Kak dugo je sivel Jesush na krisu? — Jeszuli szamo ruke y noge prebodyene bile? Kaj josche? Kaj szù nyemu z-kopjem odperli? — Je anda Kriztush zaizto na krisu vmerl? Od kud to miszlish y szudish?

Kakva chùda szù sze pri szmertì Jesusha pripetila?

7.

Kaj je z-mertvem télom Jesusha vchineno? Kam je ovo bilo poloseno? — Y kaj szù veliki Aldovniki vchinili pri grobu? Zchem szù ovoga pokrili? Koga szù poztavili k-nyemu? — Zakaj szù dali groba zapechatiti, y chuvati? Da morebiti gdo mertvyo telo nevkradne?

Kaj je z-mertvem télom Jesusha vchineno?

PITANYE 2.

Kaj zadersava vu szebi peti kotrig Vère?

Razláganye.

Peti kotrig vére izgovarja sze ovak: *ztupil je na pekle, trejti dan goreztał je od mertveh.* Po imenu pekloy razmevaju sze ona otajna mezta, vu kojeh zadersavaju sze dùshe, koje nebezko blasentvyo zadobile nészu. Je vech takveh otajneh mézt, koje mi pekle imenujemo. Ovak imenujemo *pervich* mezto

1.
Je vech takveh otajneh mézt, koja mi Pekle imenujemo.

ono, vu kojem prokleti naveke trapiju sze. *Drugoch* mezto ono, vu kojem dushe vremenite kastige, koje za gréhe na ovom szvetu zpunile nészu, terpiju; mezto ovo zove sze *Purgatorium*, iliti mezto *ochiztchavanya*. *Trejtich* mezto ono; vu kojem dushe pravichneh mertveh zadersavale sze jeszu, y vu blasenom ufanyu szvoje oszlobodyenye mirovno prez vszake salozti chakale szû, doklam Jesush k-nyim je doshel, y zove sze *Limbush*.

2.

Szama dusha Jesusha Kriztusha je ztupilana na Pekle.

Dusha Jesusha Kriztusha je sze vu szmertí od téla oddrusila; ar szmert je raztavlenye Dushe od téla. Kajti pako Jesush Kriztush kakti Bog vumerl néje, tak sze Bosanztvo né niti od téla, niti od dushe oddrusilo. Tého Jesusha Kriztusha po szmertí je bilo vu grob poloseno, kak vre chuli jezte; vre pako kam je dusha Jesusha Kriztusha po szmertí dozpe-la? Morebiti taki vu nebo? Ne. Kriztush zto-prav cheterdeszeti dan po szvojem goreztajanyu zztupil je vu nebo. Ali morebiti vu pekel prokleteh? Takaj ne; ar Kriztush iz pekla prokleteh nikoga ne imal za odkupiti. Dusha Jesusha Kriztusha doshla je anda tam, gde dushe vszeh pravichneh mertveh pred zztuplenyem Jesusha Kriztusha zadersavale sze jeszu; ona najmre ztupila je vu Limbush: ar pred zztuplenyem Jesusha Kriztusha nebo bilo je zaperto, dushe anda pravichneh mertveh morale szû sze vu jednom meztu zadersavati, koje Limbush imenujemo. Vi morete szî lehko miszliti ono veliko veszelje, koje ovi ztari Otczi chutili jeszu, kada Jesush nyihov Zvelichitely po szrechno dovershenem poszlu odkuplenya k-nyim doleztupil je.

Do trejtoga dana oztalo je télo Jesusha
vu grobu, na trejti dan zjedinila sze je zopet
dusha z-téлом, y Jesush siv vztal sze je iz
groba. Pri goreztajanyu vchinyen je veliki
potresz. Jeden Angel doshel je iz Neba vu
szvetlozti, y odvalil kamena od groba, zver-
hu chesza chuvajuchi groba jako preztrashili
sze jeszu. Mì nad iztinitoztjum goreztajanya
Jesusha Kriztusha dvojiti nemremo; ar iz
jedne ztrani bil je grob odpert y prazen, koj
vendar od nijednoga chloveka odpreti sze, y
zpraznuti né mogel, ar bil je zapechatchen,
y od vojnìkov chuvajucheh obkolen. Iz dru-
ge ztrani Vucheniki Jesusha Kriztusha y dru-
ge pobosne sene szvedochiju, da sze je ztal,
kajti goreztajuchega Zvelichitelya ne szamo
visheputi videli, nego nyega sze dotikavali,
y z-nyim jeli jeszu. Ovi szvedoki nészu la-
slyivi szvedoki, ar oni szû za ovu iztinu vmer-
li, y ovu z-chudochini podtverdili.

3.
Pripoveda-
nye, y izti-
nitozt gore-
ztajanya Je-
susha Kri-
ztusha.

Hochete zadnich, moja Detcza! zroke zna-
ti, zakaj Kriztush goreztal je, tak jeszu szle-
dechi: *pervich* je Kriztush zato goreztal od
mertveh, da zpuni szvéto Piszmo, y izta szvo-
ja prorochantzva; ar on vu sivlenyu szvojem
rekel je; *porushite Czirkvu ovu, y ja nyuzá
tremi dnevi zopet podigel budem.* (Joann. 2.)
Drugoch, da szvétu ochivezto pokase iztinozt
szvojega navúka, y poszlanya szvojega od Bo-
ga. Ar goreztajanye je najvekshi chudochin,
y ovo bilo je naj tese za véruvati; kada an-
da ovo podpunoma vchinyeno je, tak vishe
dvojiti nemremo, da vszi návuki Jesusha Kri-
ztusha iztiniti nebi bili, y da vszi zpunili sze ne-
budu. *Trejtich* je Kriztush goreztal, da ob-

4.
Zroki gore-
ztajanya.

jachi nashe ufanye, y nedvojeno vchini nashe buduče goreztajanye, ar kak goder szvoje goreztajanye napervo povedal je ovak takaj y nashe napervo povedal je, nyegvo goreztajanye zaizto je vchinyeno, anda po tom y od nashega szegurni biti moramo.

R a z g o v o r i.

1.

Jeli je vech takveh otajneh mèzt, koja mi pekle imenujemo?

Kak sze izgovarja peti kotrig vére? — Kaj sze razmeva po imenu Peklov? — Jeli je vech takveh otajneh mèzt, koja mi pekle imenujemo? Koje meztò imenujemo vlaztito Pekel? Koje Purgatorium? Koje Limbush? —

2.

Jeli je Jesush Kriztush z-tèlom, ali z-dushum na Pekle ztupil?

Kaj je szmert? — Kakvo razdrusenye? — Kaj sze je anda vu szmertì Jesusha od tèla oddrusilo? — Je Jesush kakti Bog vumerl? — Jeli sze je Bosanztvo od nyegvoga tèla, ali od nyegve dushe vu szmertì oddrusilo? Zakaj ne? — Kam je tèlo Jesusha po szmertì poloseno? — Jeli je dusha takaj vu grob polosena? Jeli je ona josche vu tèlu bila? — Jeli je dusha Jesusha po szmertì taki vu Nebo zztupila? Zakaj ne? Jeli nè Jesush ztoprav cheterdeszèti dan vu Nebo zztupil? — Ali jeli je dusha Jesusha vu pekel prokleteh ztupila? Zakaj ne? Jeli je Jesush proklete za odkupiti imal? — Kam szû dushe pravichneh lyudih pred zztuplenyem Jesusha dozpele? — Kam je anda dusha Jesusha taki po szmertì ztupila?

3,

Kak dugo oztalo je telo Jesusha **vu grobu?** Gdo je ovo trejti dan odneszel? — **Zakaj** né nigdo tëlo Jesusha odneztì mogel? — **Kam** je anda tëlo trejti dan dozpelo? — **Jeli** je ovo josche mertvo oztalo? — **Gdo** je szvedok toga? **Komu** sze je Jesush po szvojem goreztajanyu izkazal? — **Jeszuli** Vucheniki goreztajuchega Jesusha szamo videli? — **Ali** morebiti szû Vucheniki Jesusha laslyivi szvedoki? **Zakaj** ne? **Jeli** nészu oni iztinu ovu z-svojum kervjum, y z-vnogemi drugemi chudochimi podtverdili? — **Je** anda Jesush zaizto goreztal? **Zakaj** to velish?

Jeli sze je Jesush zaizto od mertveh goreztal?

4.

Je Jesush szvoje goreztajanye josche **vu sivlenyu** napervo povedal? — **Kaj** je rekel Jesush od Czirkve szvoga tëla? — **Moreli** koj chlovek z-laztovitum mochjum ztatisze od szmerti? **Nego** gdo more? **Je** goreztajanye Jesusha jeden pokaz nyegvoga Bosanztva? **Zakaj?** — **Y** kaj je bilotese veruvati, jeli **nàvuka** od goreztajanya, ali druge **nàvuke?** — **Jelisze** je pako **nàvuk** od goreztajanya zpunil? — **Moramoli** anda nad iztinitoztjum **Navuka** Jesusha **Krztusha** dvojiti? **Zakaj** ne? — **Jeli** je Jesush szamo szvoje, ali takaj y nashe goreztajanye napervo povedal? — **Jeli** sze je goreztajanye Jesusha dogodilo? — **Kaj** anda od nashega goreztajanya nadjati sze moremo? **Da** ovo dogodilo sze nebude? **Zakaj** bude sze dogodilo? — **Zakaj** je Jesush anda od mertveh goreztal? **Da**, kaj izpuni? **Kaj**, da ochivezto pokase? — **Kaj**, da objachi?

Zakaj je Jesush od mertveh goreztal?

PITANYE 3.

Kaj zadersava vu szebi shezti kotrig Vère?

Razlåganye.

1. Shezti kotrig vère izgovarja sze ovak: *Zastupil je na Nebésza, szèdi na deszniczi Otcza Boga vszamoguchega.* Po goreztajanyu ishel je Jesush josche cheterdeszet dni z-szvojem i vucheniki okolo, dal nyim josche nove zapovedi, y obechal nyim dùha szvétoga za vredenye szvoje Czirkve. Cheterdeszeti dan zpravil je zkupa vsze szvoje vuchenike na gori olivetanzki, povedal nyim vszakojachka dugovanya, blagoszlovil nye, y zastupil vu nyihovi nazochnozti vu nebo. On zastupil je, iz jedne ztrani, da platchu zaszlushih za szvoje chlovechantvo zadobi, iz druge ztrani, da Dùha szvetoga poshle, da zagovoritely nash pri Bogu bude, da nam nebo odpre, y nam tam mezto pripravi.

2. Szada szedijon na deszniczi szvoga vszamoguchega Otcza Bosanzkoga. Vi nemorate miszliti, moja Detcza! da Bog Otecz télovnu deszniczu ima, ali da on télovnem nachinom na jednom tronushu szedi; ar on je chizti Dùh. Kada Bog na tronushu napervoztavlya sze, tak sze po tom razmeva nyegvo najvekshe ladanye, y kada velimo, da Bog ruke ima, tak razmevamo nyegvu vszamoguchnoz, nyegvu oblazt; ar tronush znamenuje: ladanye, ruke pako: oblazt, Bog Otecz pako dal je Je-

*Prtpoveda-
nye, y zro-
ki Zastu-
ptenya.*

*Na deszni-
czi Otcza
Boga sze-
deti, zna-
menuje naj-
visheshu ob-
lazt y la-
danye
imati.*

sushu Kriztushu vszu oblazt y vsze Gozpodztvo, ovo veli szam Kriztush: *Meni dana je vsza oblazt na nebu y na zemlye.* (Math. 2.)
 Kada anda velimo: *Kriztush szedi na desznici Otcza Boga vszamoguchega*, tak ovo tuliko znamenuje: *da Jesush je vu ztalm ladanyu najvisheshe oblazti, y Gozpodztva zverhu vszega na nebu, y na zemlyi.*

R a z g o v o r i.

1.

Kak sze izgovarja shezti kotrig vére? Kak dugo je Jesush josche po szvojem goreztajanyu z-vucheniki hodil po szvetu? Zakaj? — Kaj je obechal nyim poszlati? — Kada je Jesush vu nebo zasztupil? — Gde je zasztupil? Gdo je bil onde zpravlyen? — Koga je on blagoszlovil? — Z-chijum mochjum zasztupil je Kriztush vu Nebo? — Zakaj je Kriztush vu Nebo zasztupil? — Nè Kriztush nikakvu platchu za szvoje dobre chine zaszlusil? — Gde je prava platcha zaszlusbih? Na zemlyi? — Zakaj je anda Kriztush zasztupil vu nebo, *pervich*? — Jeli bi bil Dúh szvéti doshel, ako Kriztush vu nebu nebi bil zasztupil? — Koga obechal je Kriztush poszlati? — Zakaj je anda Kriztush vu Nebo zasztupil. *Drugoch*? — Gdo je nash najmoguchneshi Zagovoritely pri Bogu? — Zakaj je anda Kriztush zasztupil vu nebo, *trejtich*? Y jeli bi bilo nam nebo odperto, ako Kriztush vu Nebo nebi bil zasztupil? — Gdo je nam vu Nebu mezto pripravil? — Zakaj je anda Kriztush vu Nebo zasztupil, *chetertich*? —

Kada y kak je Jesush vu Nebo zasztupil?

Kaj to zna-
menuje: Je-
sush szedi na
deszniczi
Otcza Boga
vszamogu-
chega?

2. Gde szedi vezda Jesush vu Nebu? — Je-
li Bog ima ruke? — Zakaj nèma Bog Otecz
ruke? Jeli ima on tèlo? Ali morebiti je on
chizti Duh? — Kaj sze razmeva po rukah
Bosanzkeh? — Kada od kojega chloveka ve-
limo: on szedi na tronushu, kaj sze po tom
razmeva? Jeli ne veli szam Kritzush, da nye-
mu vsza moch y oblazt dana je? — Kaj an-
da to znamenuje: Jesush szedi na deszniczi
Otcza Boga vszamoguchega?

I. Dokànchanye Nàvuka.

*Izaak pokoren je Otczu svòmu Abrahamu
do szmerti.*

Abraham, on glaszoviti Patriarka, od kojega vam,
draga Detcza! vre jedenput povedal jeszem, da on
szvoju véru po najglaszoviteshèh chineh pokazal je, i-
mal je jednoga jedinoga szina, kojega nyemu Szara po-
rodila je, kada on ravno zto, ona pako devetdeszet let
ztara bila je. Ov sze je zval Izaak, po ovem obechal
je Bog bogabojechemu Ztarczu, da Odvetke nyegve
kak zvezde na nebu, kak pezka vu morju povnosal bu-
de, y zato bil je szin ov Abrahamu najdragshi zmed
vszega, kaj imal je.

Jednoch pako dobil je Abraham na jedenput zapo-
ved: *vzemi tvojega jedinoga Szina, tvojega lyubleno-
ga Izaaka, hodi z-nyim vu dersavu Moria, y na go-
ru, koju ja tebi pokazal budem, ter aldujmì Szina tvo-
gá.* (1 Mojs. 22.) Kak jako morebiti koj drugi Otecz
nad ovum Zapovedjum bi sze bil preztrashil, ali more-
bitì ovoj szuprotztavil, ovak verno y hitro izpunil je ovu

Abraham; on ztaje sze kruto rano, dozove szvoga szina Izaaka y dva szluge, vzimlye oszla, y vsza, koja za lomachu potrebna jeszu, ter putuje vu mezta, koje nyemu Bog odluchil je. Kada on trejti dan vre dalko vishe od gore bil néje, tak zapovedal je szvojem szlustom z-oszlom oztati, y na nyega chakati, doklam iz gore nazad k-nyim doshel bude. Vezda vzel je on derva, koja za lomachu odluchena bila jeszu, poztavil ova na ramena Izaaku, y on szam noszil je ognya za podsiganye lomache pripravlyenoga, y mecha. Kada ovak zkúpa bi bili ishli v-breg, tak rekel je Izaak: *Otecz moj! nut ovde jeszu derva, y ogeny, gde je pako aldov? Szinko moj,* odgovori Abraham: *Bog bude sze vre zkerbel za aldov, nezkerbi sze; kada na verh gore bi bili doshli, tak otecz nachinil je oltara; Izaak [vishe nikaj ne zpitaval, nego mirno otcza poszlujuchega gledal. Abraham vzel je iz nyega derva, y razredil ova na oltaru. Vezda ochituval je nyemu ztoprav Otecz, da on szam zaklati sze, y alduvati sze mora. Dobrovolyno podal je Izaak ruke szvoje Otczu, dal sze zvezati, y na lomachu poztaviti. Abraham vezda ztegnul je ruku, vzel mecha, y vre pelyal vudarcza, da szina szvôga Bogu alduje, kada na jedenput Angel krichal je: Abraham, Abraham! Ovde szém,* odgovoril je Abraham. *Nepoztavi ruku tvoju na decharecza,* odgovori Angel: *nikaj mú nevchini; vezda znam, da sze ti Boga bojish, y da ti zbog mene laztovitomu Szinu tvojemu jedinomu neoprastchash. — Vezda ztoprav tebe blagoszlovil budem, vu tvojem imenu budu vszi narodi zemlye blagoszloveni, kajti ti mojoj zapovedi podlosil sze jeszi.*

Ja szudim, Dragi! da vi szami previdite, da Izaak pelda nashega hosanzkoga Odkupitelya bil je, koj szvoje drevo do mezta szmerti noszil, y za nasz sze alduval je. Kaj vasz na konczu josche zpomenuti moram,

je to, da visheputi na Izaaka novoga zakona pogledite, y posalujuchi sze zpomenete, da on zbog vashih gréhov na krisu vumreti je hotel. Tak je o najlyublenshi Ódkupitely! moji grèhi jeszu zrok tvoje szmerti, moje hmanyoche jèszu tebi spotlyivoga Krisa napravile, moja zlochintva jeszu tebe nechlovechno ranila. Ah! oprozti hmanyochi môga szercza, oprozti mî moje tulikoputi vchinyene pregréske! nigdar nechu vishe gréshiti, nigdar vishe ovu szmert ponoviti, rajshsi vumreti, kak josche jedenkrat greshiti. Amen.

II. Dokànchanye Nàvuka.

Jesush pokasuje po szvoji szmerti, y goreztajanyu, da on pravi Szin Bosji je.

Doshla je zadnich vura, da Jesush po dovershe-noj mùki iz ovoga szvéta k-Otczu nazad povernuti sze moral je. Blizu shezt vur viszel je vu najvekshi bolji na Krisu, szuncze sze je zatmichilo, y k-poldnevu bila je czéla zemlya z-ztrashnum tmiczum obzterta. Malovredni, koji sze pri szmerti nyegvi nahadyali jeszu, po tom poztavlyeni szû bili vu ztrah y ztizku, nyihovo hmanyo dushno zpoznanye nye nemirne je vchinilo. Okolo devete vure zadnich vumerl je med dvemi lyudomorczy viszechi nedusni Ódkupitely, y taki za tém bil je ztrah malovredneh josche vekshi, josche obchinzkeshi. Zemlya sze je ztreszla, y to tak jako, da izte pechine zpuczale jeszu. Vu Czirkvi Jeruzalemzki raztergel sze je zator na dvoje. Odpirali szû sze vu pechinah zrezani grobi, y mertvi, koji vu ovèh pochivali jeszu, osiveli szû, izishli vun, ter izkazali sze vnogem. Ali koji razpinanyu Jesusha nazochni bili jeszu, ter ztrashna ova pripetchenya z-ochmi gledali jeszu, tukli szû sze vu persza, y povratchali sze preztra-

sheni puni ztizke nazad vu varash. *Zaizto*, rekli szû oni: *ovo bil je szin Bosji*. (Matth. 27.) on bil je nedusen, kajti pri nijednoga hudodelnika ali vmertelnoga szmerti ovakva velika y zverhunaravzka chûda, kak ravuo pri szmerti Jesusha nazarenskoga, pripetila sze nêszu. *Ov bil je szin Bosji*.

Kaj ztoprav rekel budem od chûdih, koja sze pri goreztajanyu nyegvem pripetila jeszu? Trejti dan po nyegvem pokopu ztupil je jeden Angel iz neba na zemlyu; ovde ztreshla sze je zemlya, Angel odvalyil je kamena od groba, y szel szu na nyega. Licze Angela obdano bilo je od szvetlozti, y halya nyegva bila je bela kakti sznêg. Vojniki, koji pri grobu zkoznuvali jeszu, tak szû sze preztrashili, da kakti mertvi na zemlyu popadali jeszu. Y nut Jesush izishel je sív y odicheno iz groba, y zkazal sze vezda pobosnem senam, koje telo nyegvo z-dragum maztjum namazati jeszu hotele, vezda vuchenikom, koji nebatrivni zbog nyegve szmerti okolo bludili jeszu; on govoril, jel y putuval je z-nyimi dal szû dapache od Thomasha ruku postaviti vu rane, y pokazal je, da zaizto ztal sze je.

Nepotrebujte, Dragi! vishe pokazih, da Jesush pravi Bog je; budite zadovolyni z-ovemi. Jesush vumerl je, y czela narava sze je zbludila. Jesush je na trejti dan zopet sze goreztal, y szvedochantzvo nyegvih nepriatelyov y priatelyov nam vzimlye vszu dvojnozt. Ali vendar né zadozta, da vi ove zkrovnozti vérujete; naszledujte takaj ove; hochu rechi: kagoder Jesush Kriztush jedenput za nashe grêhe vumerl, y od mertveh na novo sívlenye zopet ztal sze je, ovak y mi vchinimo, da jedenkrat grêhu vumremo, y z-Kriztushem na novo sívlenye prebudimo sze. Amen.

III. Dokànychye Nàvuka.

Put traplennyih je najszegurneshi put vu nebo.

Ztanovito je, Dragi! da mi jednoch vu Nebo vleznuli nebudemo, zvun ako ovo, kak y bosanzki Odkupitely nash Jesush Kritzush, po vnogeh traplennyih zaszlusimo. *Ja pripravlyam vam, tak veli szam Jesush: ja pripravlyam vam Kralyestvo, kak ovo meni moj Otec pripravil je.* (Luc. 22.) Vre pako, kak je Otec szvojemu najlyubleneshemu jednorodnyemu szinu kralyestvo pripravil? Kojega puta je on nyemu zaznamenual? Iz neba, gde szin Bosji vu naruchaju szvoga Otca pochival je, ztupil je on dolye vu naruchaj jedne sziromaske vu Izraelu nepoznane Devicze; vu najvekszi zimi vu staliczi med nemum sivinum rodyen, bil je na oszmi dan obrezavan, y taki potlam, da sze szerditozti Herodesha vugne, preneshen je vu Aegyptush, gde do szmerti ovoga kervoloka sivel je. Od szvojega povratchka jel je Jesush na zpodobu druge detcze Adamove kruha szvojega vu potu obraza szvojega. Zadnya tri leta, kulika on néje terpel od Piszmoznanczev y Farizeushev, od velikih poglavarov y Aldovnikov, od sidovov y od pòganinov? *On moral je, veli szveto pismo: med zlotvorcze brojiti sze, zateptavati sze, bichuvati sze, y razpinyati sze, da tak vu szvoju diku ztupiti more.* (Luc. 24.)

Vidite anda od ovud, Dragi! da put muke najszegurneshi put vu nebo je, y da szamo on ufati sze more jednoch tam dozpeti, koj ovde z-Jesushem Kritzushem terpel je. Zato veli takaj sz. Pavel: Kakgoder Jesush Kritzush terpel je, ovak y mi terpeti moramo, da zmosnozti nyegvoga goreztajanya, y nyegvoga odichenoga vu nebo zasztuplenya delniki poztanemo. Ako

mi z-nyim terpeli budemo, tak y z-nyim gozpoduvali budemo; ar nebezko kralyeztvo je szamo mezto preobladanya, mezto veszelja, koje gyegyerno harczechem y terpechem dusham za platchu poztaje.

O kak szrechni jeszu anda oni, koji sziromaski, obtersheni, vu tugi y nevolji poztavlyeni jeszu, koji anda terpiju! Nebo, ovo Kralyeztvo zmosnozti, jednoch nyihova platcha bude, ako szamo ztalno z-Kriztushem szuprotivchine ovoga sivlenya podnashali budu. Jesush, koj gore na desniczi szvoga Otcza szedi, nyihov verni naplatchnik bude; on nye, kakti naszlednike szvoje, z-korunum blasene nevmertelnozti nakinchil, y kratke szuprotivchine ovoga sivlenya, z-neizgovorlyivemi y odichenemi veszelji vu szvoji vekivechnozti naplatchal bude. O terszite sze anda y nadalye z-Jesushem szuprotivchine ovoga szveta terplivno podnashati! terszite sze vsze krise y nevolje koje vam ovde dogadyaju sze, z-kerztchankum ztalnoztjum podnashati! terszite sze y nadalye z-Jesushem terpeti, da ovak y z-nyim jednoch na vsze veke gozpodovati budete mogli. Amen.

NÀVUK 8.

Od szedmoga y oszmoga kotriga Vére.

Od szùda Jesushevoga; y od Dùha szvétoga.

PITANYE 1.

Kaj sadersava vu szebi szedmi kotrig Vére?

Razláganye.

1. Szedmi kotrig vére izgovarja sze ovak:
Vszi lyudi moraju vumreti, y Bog nye po ovem sívlenyu szudil bude. *Od onud hoche dojtí szùdit sive y mertve. Vi znate, moja Detcza! da vszi lyudi vumreti moraju, ar vszi, koji pred nami síveli jeszu, jeszu takaj vmerli; y to dohadya od gréha Adamovoga, kak sz. Pavel veli: kakgoder gréh po jednom chloveku vu szvét doshel je, ovak szmert vsze lyudi je preshla, kajti vszi vu nyim zagreshili jeszu. (Rom. 5.) Vi ali takaj znate, da Bog zevszema pravichen je, da anda vsze lyudi szuditi, y nyim platchu ali kastigu odluchiti mora. Bog neszùdi vu ovem sívlenyu, kajti ovde hmanyi visheputi szrechni, pobosni pako neszrechni jeszu; Bog anda vu drugem sívlenyu szudil bude.*

Czeloga szùda preneszel je Otec z Bosanzki na szina szvôga. Jesush Kriztush je anda od Boga za szudcza siveh y mertveh odluchen. Szùd Bosanzki je dvojverztni, najmre oszebni y obchinzki. Oszebni szùd je on, gde dusha vszakoga chloveka poszeb szùdyena bude. Obchinzki szùd je on, gde vszi lyudizkupa, z-télom y z-dushum szùdyeni budu. Oszebni szùd taki po szmertì vszakoga chloveka dersal sze bude; ar sz. Pavel veli: *Dokonchano je vszem lyùdem jednoch vumreti, za tém pako szùd.* (Hebr. 11.) Na szùdnyi dan pako bude jeden obchinzki szùd, ar Kriztush veli: *mertvi iz grobov sze ztajali, y pred nazochnoztjum nyegvum vszi narodi zpravili sze budu.* (Matth. 25.) Ov obchinzki szùd zato dersan bude, da zaszlusba lyudih, y pravichnozt Bosanzka vszem ochituje sze.

Od ovud videti je, da Jesush Kriztush josche jedenput vu szvét doshel bude; metentoga razluchnem nachinom. Perviput je doshel, da nasz odkupi, drugiput bude doshel, da nasz szùdi. Perviput doshel je on chizto krotek y szìromaski, drugiput bude doshel z-oblaztjum velikum y zmosnoztjum. Perviput doshel je on chizto szam, drugiput doshel bude z-vszemi szvojemi Angeli y szvétci.

Jesush Kriztush bude sive y mertve, tojezt: pravichne y greshnike szùdil. Vszaki bude zadobil, kak vu sívlenyu szvojem dobro ali zlo vchinil je. Ovde Bosanzkoga szudcza vkaniti nebudemo mogli, kajti on vszaznaju-chi je, mi nyega vtishiti nebudemo mogli, kajti on zevszema pravíchen je. On pravichne naplatchal bude z-vekivechnem sívlenyem

2.
*Jesush je
Szudcz.
Szùd bude
oszebni y ob-
chinzki.*

3.
*Razluka
meà pervem
y drugem
dosheztkom
Jesusha
Kriztusha.*

4.
*Jesush Kri-
ztush bude
sive y mer-
tve poleg
nyihoveh za-
szlusbih szu-
dil.*

vu nebu, y greshnike kastiguval na veke vu pekiu; ar ovo veli szam Kritzush: *Onda hmanyi vojdu vu mŭke, pravichni pako vu sivolnye vekivechno.* (Matth. 25.)

Razgovori.

1.

Morajuli vszi lyudi vumreti?

Kak sze izgovarja szedmi kotrig vére? — Morajuli vszi lyudi vumreti? — Odkud to szudish? — Odkud je to, da vszi lyudi vumreti moraju? — Gdo to veli, da szmert od gréha dohadya? Kaj veli sz. Pavel? Kaj je po jednom chloveku vu szvét doshlo? Y kaj po gréhu? — Je Bog zevszema pravichen? — Budeli Bog vsze lyudi szudil? — Zakaj? — Jeszu pobosni ovde namirom szrechni? Jeli Bog vszigdar vu ovem sívlenyu naplatcha? Odkud to szudish? — Ali jeszuli hmanyi ovde vszigdar neszrechni? Jeli Bog vszigdar vu ovem sívlenyu kastiguje? — Kada bude anda Bog naplatchal y kastiguval? Kada bude anda Bog lyudi szùdil?

2.

Koga je Bog za Szudcza odluchil? Kulikoverzten je szùd?

Komu je Otec Bosanzki czeloga szùda prepuztil? — Gdo je anda od Boga za szudcza siveh y mertveh odluchen? — Kulikoverzten je szùd bosanzki? — Kaj je szùd oszebni? Jeli ovde vszi lyudi, ali dusha vszakoga poszeb szudyena bude? — Kaj je pako szùd obchinzki? Jeli y ovde dusha vszakoga poszeb szudyena bude? — Budeli oszebni szùd? — Kada bude oszebni szùd? Odkud to

znash, da taki po szmertí oszebni szùd bude? — Kaj veli sz. Pavel? Kaj je odlucheno chloyeku? Y onda? — Budeli takaj obchinzki szùd? — Odkud to znash? — Kaj veli Kriztush? Gdo sze bude iz grobih ztal? Y pred kem budu sze vszi narodi zpravlyali? —

3.

Jeli bude Jesush drugoch takaj tak doshel vu szvét kak perviput? — Zakaj je Kriztush perviput doshel na szvét? — Zakaj bude on pako drugiput doshel? — Takaj odkupiti? — Kak je Kriztush perviput doshel? Kakti bogatush y oholen? — Kak bude pako Kriztush drugoch doshel? — Je Kriztush perviput z-kem doshel? — Z-kem bude pako drugoch doshel?

*Kak dojde
Jesush dru-
giput na
szvét?*

4.

Jeli bude Kriztush szamo mertve szùdil? Ne takaj sive? — Ali jeli budu pri zadnyem szùdu josche nekoji lyudi sivi? — Jeli nemoraju vszi lyudi vumreti? — Gdo sze anda razmeva po imenu siveh? — Imaju pravichni sívlenye miloztche? — Gdo sze pako razmeva po mertveh? Imaju gréshniki takaj sívlenye miloztche? — Poleg chesza bude Kriztush lyudi szùdil? — Budeli sze Jesush vkiniti mogel? — Je on vszaznajuchi? — Ali jeli budemo Jesusha vtishiti mogli? Zakaj ne? Jeli bude ovde vreme miloszerdnoztí, ali praviche? — Z-chem bude Jesush pravichne napolachuval? — Z-chem bude Jesush gréshnike kastiguval? Gdo nam to veli? Kaj veli Kriztush? Kam budu onda hmanyi, kam pako pravichni ishli?

*Koga bude
Jesush Kri-
ztush szù-
dil?*

PITANYE 2.

Kaj zadersava vu szebi oszmi kotrig Vére?

Razláganye.

1. Oszmi kotrig Vére izgovarja sze ovak :
Dùh szvéti vérujem vu Dùha szvétoga. Da Dùh szvéti je trejta Bosanzka oszoba, y pravi Bog je, da on od Otcza y od Szina jednako izhadya, kajti nyega tak Otecz kak y Szin poszlal je, to vre znate, Detcza moja! iz chetertoga navuka od treh Bosanzkih pershon. Ja anda vezda szamo od onoga china govoril budem, koj Dùhu szvétomu laztoviti je, najmre od poszvetchenya.

2. *Miloztcha Bosja je kszvetozti potrebna.* Mi szmò szvéti onda, kada zlo odurjavamo, y dobro lyubimo. Bog je zevszema szvét, on odurjava zlo, y lyubi dobro na najzversheneshi nachin. Mi szmò detcza, y kip Bosanzki, mi anda nyegvu szvétoszt naszledovati moramo. Ovo takaj on od nasz potrebuje; ar on zapovedal je Izraelczem: *Budite szvéti, kak y ja szvét jeszem.* (Levit. II.) Ali vi vre znate, (II. Navuk 2 pit.) y ja vam josche jedenput povem: prez miloztche Bosje nemremo nikaj za vekivechno sívlenye do broga vchiniti, anda nemremo takaj szvéti biti.

3. *Jesush Kriztush nam je miloztchu zaszlusil.* *Miloztcha Bosja,* veli sz. Pavel: *je po Jesushu Kriztushu Gozponu naszem.* (Rom: 7.) Kaj pako Jesush Kriztush zaszlusil je, to podelyuje nam Dùh szvéti. Iz

ovoga czilya zpunil je Jesush Kriztush szvoje obechanye, y deszeti dan po szvojem zastuplenyu, najmre na Trojake, poszlal Dùha szvétoga vu szvét, da on pri nami na vsze veke oztane, tojezt nam miloztchu szvoju podelyi.

Kaj Dùh szvéti vu dushi zrokuje, to o-szebito vu Apostolih vidi sze. Pred dosheztkom Dùha szvétoga bil je razum nyihov chizto szlab, oni vekivechne iztine nészu razmeli. Potlam dosheztka Dùha szvétoga pako bil je razum nyihov razszvétchen, oni pocheli szú prodekuvati, y navuchati. Pred dosheztkom Dùha szvétoga bila je volya nyihova szlaba y plashlyiva; po dosheztku pako poztali szú ztalni y jaki; oni nészu sze bojali pregonov, y nikakve teskoche. Pred dosheztku Dùha szvétoga Apostoli josche nészu imali punozt lyubavi Bosje vu szebi, po dosheztku pako Dùha szvétoga bila je lyubav Bosja vu Apostole chizto vlejana; *Lyubav Bosja je vu szerdcza nasha vlejana po Dùhu szvétom; veli sz. Pavel. (Rom. 5.)*

Nut anda, detcza moja! ova izta zrokuje Dùh szvéti vu dushi nashi. Dusha nasha je po gréhu szlepa y tmichna poztala; Dùh szvéti daje szvétlozt, y razszvétchuje nyén razum, da Dobro zpoznati more. Nasha dusha je po gréhu betesna, y k-zlu nagnyena poztala; Dùh szvéti daje nyoj jakozt, y giblye nyu, da poleg volye Bosje poszluje y chini. Dusha nasha je po gréhu od Boga odvernyena, y nepriately Bosji poztala; Dùh szvéti vleje lyubav Bosju vu szerdcza nasha, y vchini nasz priately Bosje.

4.
Zrokavanya Dùha szvétoga pri Apostolih.

5.
Zrokuwanya Dùha szvétoga vu nashi dushi.

6.
Kaj poszlujucha miloztcha Bosanzka je.

Od ovud moremo razmeti, da nuternya miloztcha, koja nasz Bogu vugodne vclini, dvojverztna je, poszlujucha y poszvetchujucha. Pcszlujucha je ona, koja nam k-vszakomu dobromu chinu podava sze, zato zove sze takaj poszlujucha; ali ona z-vszakem dobrem chinom preztaje. K-dobromu chinu mora pamet razzvétiti sze, y volya genuti sze; miloztcha poszlujucha ztoji anda vu razzvétchuvanyu razuma, y vu gibanyu volye. Metemtoga miloztcha poszlujucha nechini nasz chizto szvète, kajti vu nami neoztaje. Takaj gréshnikom vu ztalisbu gréha miloztcha poszlujucha podelyiva sze, kajti oni prez ove na pokoru genuti sze nebi mogli.

7.
Kaj poszvetchujucha miloztcha Bosanzk: je.

Onu miloztchu, koja vu nami oztaje, y nasz priatelye Bosje chini, imenujemo mi miloztchu poszvetchujuchu. Bog neche, da mi szamo kad kad szvéti jeszmo; on hoche, da mi vsze zmirom szvéti, y nyegvi priatelyi jeszmo; tak nahadya sze takaj jedna miloztcha poszvetchujucha, koja vu nami oztaje. Od toga szegurne nasz chini szvéti Pavel, kada veli: *Lyubav Bosja je vu szerdcza nasha vlejana po Dùhu szvétom.* (Rom. 5.) Kaj vu nasz zlejano je, to oztaje vu nami, lyubav Bosja po Dùhu szvétom vu nasha szerdcza vleva sze, lyubav Bosja anda vu nami oztaje, y vu tom poztavlyena je miloztcha poszvetchujucha. Metemtoga mi nezbudyavamo vszigdar chin lyubavi Bosanzke, ov chin neoztaje vszigdar vu nami; ali pripravnozt lyubavi Bosanzke more vszigdar vu nami oztati. Neli, moja detcza! vi imate vre kakvu pripravnozt vu ovom ali onom rukotvorztvu; vi vezda ni-

kaj nedelate, ali pripravnozt ovoga ali onoga rukotvorztva oztaje vendar vu vami; ravno ovak oztaje takaj pripravnozt Boga lyubiti vszevdily vu nami; miloztcha poszvetchujucha ztoji anda vu zverhunaravzki pripravnozt Boga lyubiti.

Vezda vre lahko razmeti morete, kak nasz Dùh szvéti poszvetchuje. On nasz poszvetchuje najmre: kada vlevajuch vu nasz miloztchu poszvetchujuchu nasz szine Bosje chini, ali miloztchu poszvetchujuchu vu nami povekshava. Ovo pripecha sze na szvétom kerztu, vu shakramentu pokore, y kulikoputi druge szvéte Shakramente vredno prijemlyemo; kak vre odperteje vu navuku od szvéteh Shakramentov pokazal budem.

8.
Gde, y kak
nasz Dùh
szvéti po-
szvétchuje.

Bog takaj vszakomu chloveku podaje potrebnú miloztchu: ar *on hoche, da sze vszi lyudi zvelichiju.* (1 Timoth. 2.) Ako pako chlovek pri odpertoj szvetlozti ochi zapira, y pri dobrih jakoztih nikaj ne chini, tak je krivnya pri nyim, ne pako vu miloztchi.

9.
Bog vszako-
mu chloveku
podaje po-
trebnú mi-
loztchu.

Razgovori.

1.

Kak sze izgovarja oszmi kotrig vére? — *Koja Bosanzka osoba je Dùh szvétog?* Gdo je poszlal Dùha szvétoga? Szam Otecz? ali szam Szin? Zakaj izhadya anda Dùh szvéti tak od Otcza, kak y od szina? — Koji chini szû oszebito Dùhu sz. laztoviti? Ztvarjanya, ali odkuplenye?

Koja Bosanzka osoba je Dùh szvétog?

2

*Je miloztcha
Bosja k-
szvétozti
potrebna?*

Kada szmô mi szvéti? Kada lasemo, vka-nyujemo? Kaj moramo odurjavati, ako szvéti biti hochemo? Kaj pako lyubiti? — Gdo je zevszema szvét? — Chija detcza, y chiji kip szmô mi? Koga moramo mi vu szvétozti nashleduvati? Zakaj Boga? — Y kaj je rekel Bog Izraelczem, kak szvéti imaju oni biti? — Jeli Bog hoche, da sze mi poszvétimo? Od-kud to znash? — Jeli moremo mi pako. prez miloztche Bosje k-sívlenyu vekivechnomu kaj dobroga vchiniti? Moremo mi prez miloztche Bosje szvéti biti? Zakaj ne?

3.

*Od koga je
miloztcha
Bosja?*

Gdo nam je miloztchu Bosju zaszlusil? — Gdo nasz je odkupil? — Gdo nam pako podelyuje miloztchu Bosju? — Kada je Kri-ztush Dùha szvétoga poszlal? Na Vuzem? — Y kak dugo ima Dùh szvéti z-Czirkvum o-ztati? Szamo jedno kratko vréme? —

4.

*Kaj je vchi-
nil Dùh szvè-
ti z-szvo-
jum milozt-
chum vu A-
postolih?*

Jeli je bil razum Apostolov pred doshezt-kum Dùha szvétoga razszvetchen? — Kada szû Apostoli pocheli navuchati; y pro-dekuvati? — Kada je bil anda razum Apo-stolov razszvetchen? Jeli je volya Apostolov pred dosheztkom Dùha szvétoga jaka bila? — Kada sze nészu Apostoli nikakve pogibelyi, nikakvih pregonov bojali? Kada je anda vo-lya Apostolov jaka poztala, y ztalna? — Je-szu Apostoli pred dosheztkom Dùha szvétoga vre punozt lyubavi Bosje imali? — Kada je bila punozt lyubavi Bosje vu nye vlevana? Gdo to veli, da Dùh szvéti lyubav vu nye vlejaj je? —

5.

Jeli Duh svèti neoztane chesz vszu vekivechnozt z-szvojum Czirkvum? — Jeli ona y vezda poszlujez za zvelichenye pravoverneh kerztchenikov? — Po chem je nash razum otmichen bil? — Gdo razszvétchuje pako nashega razuma? Po chem je nasha volya k-zlû nagnena poztala? — Gdo pako nyu giblye da ona poleg volye Bosje chini? — Po chem szmô sze mi od Boga odvernuli, y nyegvi nepriatelyi poztali? — Gdo vleva pako lyubav Bosju vu nasz, y chini nasz detczu Bosanzku? — Kaj chini anda Duh svèti vu nami z-szvojum miloztchum? —

*Kaj chini
Duh svèti
z-szvojum
miloztchum
vu nami?*

6.

Kulikoverztno je nuternya miloztcha Bosja? Kak sze zove ona miloztcha, koja nam k-vszakomu dobromu chinu podaje sze? — Kaj je anda miloztcha poszlujucha? Y zakaj zove sze ona poszlujucha? Jeli oztaje miloztcha poszlujucha z-nami, kada dobri chin vre poztavlyen je? Kaj sze mora vu chloveku razszvétiti, da on dobroga china kakovoga poztavi? — Kaj sze mora pri nyim gibati, da on kaj dobroga vchini? Vu chem ztoji anda miloztcha poszlujucha? — Jeli szama miloztcha poszlujucha nasz szvète chini? — Zakaj ne? Jeli ona vu nami oztaje? Jeszu gréshniki vu ztlishu gréha svèti? — Bili sze mogli gréshnikì prez miloztche Bosje poszlujuche na pokoru genuti? — Jelisze gréshnikom miloztcha poszlujucha takaj podelyiva? Zakaj?

*Kaj je mi-
loztcha po-
szlujucha?*

7.

*Kaj je milo-
loztcha po-
szvétchuju-
cha?*

Kak sze pako zove ona miloztcha, koja vu nami oztaje, y nasz detczu Bosju chinij? Jeli hoche Bog da mi szamo kad kad szvéti jeszmo? — Jeli sze nahadya miloztcha poszvetchujucha, koja vu nami oztaje? Zakaj? Kaj veli sz. Pavel: po kem je lyubav Bosja vu nasha szerdcza vlejana? — Jeli to vu nami oztaje, kaj vu nasz vleva sze? — Kaj zleva Dùh szvéti vu nasha szerdcza? — Jeli anda lyubav Bosja vu nami oztaje? — Vu chem ztoji anda miloztcha poszvetchujucha? Jeli zbudyavamo mi nepreztancze chin lyubavi Bosje? — Jeli ov chin vszevdily vu nami oztaje? — Moremoli mi vszigdar pripravni y nagneni biti Boga lyubiti? — Imash ti vre kakvu pripravnozt vu kakvem rukotvorztvu? — Jeli ti vezda kaj delash? Jeli zato, kajti vezda nikaj nedelash nemash pripravnozt vu rukotvorztvu? — Jeli oztaje anda pripravnozt lyubavi Bosje vu nami? — Jeli ztoji, miloztcha poszvetchujucha vu chinu lyubavi Bosje? Vu chem anda?

8.

*Kak y gde
poszvetchu-
je nasz Dùh
szvéti?*

Kak poszvetchuje nasz Dùh szvéti? — Gde poszvetchuje nasz Dùh szvéti? —

9.

*Jeli Bog
vszakomu
podaje po-
trebnu mi-
loztchu?*

Jeli Bog szamo nekoje lyudi zvelichiti hoche? — Komu daje Bog anda potrebnu miloztchu? Zakaj vszem lyudem? — Jeli zato vszi lyudi pobosni y zvelicheni poztaju? Jeli je miloztcha zrok tomu? — Ako chlovek pred szvétloztjum ochi zapira, moreli on videti? Je pako szvétlozt zrok, da on nevi-

di? — Nego gdo? — Ali ako chlovek szvo-
je jakozti nepotrebuje, jeli on kaj vchiniti
bude mogel? — Jeszu jakozti zrok? Nego
gdo? — Ako pako koj chlovek miloztchu ne
potrebuje, gdo je zrok onda, jeli chlovek,
ali miloztcha?

I. Dokànchanye Nàvuka.

*Bog szam pokasuje Izraelczem pri od-
hotku iz Aegyptusha po danu po Obla-
ku, po nochi po ognenom stùpu pùta
vu Kanaan.*

Poklamkam detcza Izraela chetiri zto y trideszet
let vu Aegyptushu ztanuvali, poklamkam zadnich Fa-
rao po szmerti pervorodyeneh Aegyptusha preztra-
shen, k-nyihovomu odhotku privolyil je, tak izishel je
czeli shereg lyudztva izraelzkoga, koj prez detcze y sen
shezt zto jezer lyudih iznashal je, jeden y on izti dan
iz Aegyptusha. Bog szam pokazal je nyemu putà na
jeden chudnoviti nachin; ar on puztil je jednoga Obla-
ka vszevdily pred nyimi hoditi, koj po dnevu tmichen,
po nochi pako szvetel kakti ogeny bil je, po tom zpò-
znali szù oni, po kojem putu iti, y kada na szvojem
putuvanyu pochinuti imali jeszu. Dapache ov chudno-
viti oblak szlusil je nyim, da sze oni proti navalenyam
faraonzkoga sherega, koj nye na zapoved, y pod vo-
dyenyem iztoga Faraona doztichi, y vu szusanstvo na-
zad dopelyati imal je, szegurne vchiniti jeszu mogli;
ar kada Izraelczì pri bregu cherlenoga Morja shatore
szvoje poztavili jeszu, da sze ovde nekuliko dnevvov
pochineju, y shereg faraonov nye vre zgoro doztigel

bi bil, tak oblak, koj predi vszevdily pred nyimi ishel je, puztil sze je med obodva sherege tak, da zkupa dojti nészu mogli; y da ov od ztrani Izraelczev szvetel, od ztrani pako sherega faraonovoga chizto tmi-chen bil je.

Dan najzadnih je naztal; y Mojsesh na zapoved Gozponovu zprusil je ruku zverhu Morja, ter taki jaki vetri raztirali szû vodu vu morju ztulikum jakoztjum, da Izraelczu po szredini Morja na szuhom prejti jeszu mogli; ar voda ztala je iz deszna y iz leva kakti zidi. Prevzetno podal sze je takaj Farao z-szvojem sheregom vu morje, y hotel je Izraelcze na putu, kojega Bog nyim za nyihovo oszlobodyenye pripravil je, doztichi. Ali nyegva kola, nyegvi konyaniki, y nyegov czeli shereg nészu mogli dalye iti. Vsza dozpela szû vu zmutnyu, kotachi na kolih poterli szû sze; y vezda zpoznal je Farao, da nyegov trud zapztuyn bi bil, y da Bosja vszamoguchnozt z-Izraelczu je. On hotel je nazad povernuti sze, ali bilo je prekeszno; Mojsesh zopet na zapoved Gozponomu, koj z-nyim iz Oblaka govoril je, zprusil je szvoju ruku zverhu morja, na kaj vu hipu voda z-halabukum vu szvoje lesalitzche povernula sze, y czeli aegyptonzki shereg zakopala je.

Dragi! Gdo ne zpozna vu ovem ognenom y oblachnem ztupu, koj Izraelczem ne szamo puta vu Kanaan pokazal, nego nye takaj proti navalenyam aegyptonzkoga sherega tak moguchno branil je, kipa miloztche Dùha szvétoga? Jeli néje ova, koja nasz nepreztan-
cze razszvétchuje, y na putu vu vekivechnu domovinu proti vszem prechkam y navalenyam dùha peklenzkoga brani? Tak je; miloztcha je, koja nam tulikoputi volyu Bosanzku za zpoznati daje, koja vu nasz znanost Zvelichenya zleva, y nasz od iztine vére kerztchanzke tak jako vputyuje. Ova je, koja nam véru hasznovitu vchi-

ni, koja nagnenya szerdcz nashih popravlya, y nasz vu szredini szuprotivchin ovoga sivlenya vzigdar vu krèpozti ztalne y gyegyerne zadersi. Ova je, z-jednum rechjum, z-kojum vsze moremo, z-kojum vsze prechke na putu krèpozti obladati, y vsze podhmanyozti dùha peklenzkoga z-nishchetiti moremo. O zahvalimo vszaki dan Gozponu, da on po miloztchi, po koji on razuma nashega razszvetchuje, y volyu nashu poszvetchuje, nash vodya vu nebo, y nash moguchi branitely biti hoche. Terszimo sze ali takaj, da vszigdar nyegvem razszvetchenyam, y gibanyam nyegve miloztche véno szledujemo, dobro vchinimo, zlo pakq besimo. Amen.

II. Dokànchanye Nàvuka.

*Apostoli dobivaju Dùha szvètoga,
y chiniju chùda.*

Jesush zapovedal je szvojem Apostolom pri szvojem zaptuplenyu vu nébo, da sze tak dugo vu Jeruzalemu naj zadersavaju, doklam Dùha szvetoga dobili budú. Polec ove zapovedi oztali szû oni vszevdily vu Jeruzalemu, zadersavali sze zkupa vu jedni hisi, molili, y chakali dana, vu kojem obechana batrivozt, Dùh szvèti dojtí ima. Kada anda dan trojachki doshel bi bil, takvi vchinyen je na jedenput iz neba jeden jaki stropot, kakti shum jednoga jakoga vihra, koj czelu hisu, gde zkupa bili szû, ztepel je, oni videli szû ognene jezike zverhu glave vszakoga, y poztali szû napunyeni z-Dùhom szvètem.

O kak veliko bilo je chùdo, koje vu ovom hipu z-Apostoli vchinyeno je! Oni pocheli szû ztranzke jezike govoriti, y odichene chine Bosje dichiti. Ovo chùdo vnosinu lyudih je povleklo; videli szû sze tak domachi, kak ztranzki sidovi, koji onda iz vszeh dersavih vu Je-

ruzalemu bili szû sze zpravili za obszlusavati, Trojachkoga szvêtkâ, vu kupeh dohadÿyati, y hisu onu obkoliti, gde Apostoli bili jeszu. Nekoji oszupnuli szû sze, kada chuli szû Apostole z-vszakojachkemi jeziki govoritÿ, od kojeh znano je bilo, da predi nikakvoga drugoga zvan materinzkoga jezika govorili nêszu; drugi pak zespotavali szû sze govorechi: da szû pijani. Za tém vszoy vnosini ovoj zkupzpravlyeni prodekuval je szvêti Peter, y rekel, da Jesush, kojega na kris zazpeli jeszu, y pak od mertveh goreztal je, vu nebo zasztupil, y od ovud nyim Dùha szvêtoga poszlal je, koj vu nyih ova dugovanya, koja vidê, chini. Pokazal je nyim, da Kriztush, kojega szû oni razpeli bili, Mesziash je bil. Vnogi, koji pri ovom szvêtoga Petra prodechtvu hili szû, genyeni kajali szû sze za grêhe szvoje, y dali sze josche on dan kerztiti; bilo je pako obernyenêh okolo tri jezera.

Nut, Dragi! kaj dosheztek Dùha szvêtoga vu Apostolih, y po nyimi vu tulikih lyudih vchinil je. O da bi miloztcha Dùha szvêtoga ovakvo premenênye takaj vu nami vchinila! O da bi ona szerdczâ nasha z-ognyem nyegve Bosanzke lyubavi vusgala, y z-szvojemi traki nashega razuma razszvetila, da ovak y mi jedenkrat bi pochimali drugi lyudi poztati! Da bi ona nashega jezika ravнала, da vishe govorenya nebi vodili, koja proti postenyu, proti vèri, proti szvêtoj Czirkvi jeszu, nego da bi govorili, koja jedino za diku Bosju, za dobro nashega blisnyega, za povekshavanye vére szlusiju. O da bi najzadnich takaj tak szrechni bili, da po jakozti ovemiloztche Apostolom zpodobno vnogi na zpoznanye iztÿne, y szvojih bludnoztih bi sze genuli! O kak batrivno szvedochantzvo bi to bilo za nasz! jedno szvedochantzvo najmre, da Dùh szvêti takaj zverhu nasz doshel je, y da nyega prijeli jeszmo. Amen.

III. Dokànchanye Nàvuka.

Zàdnyi Szùdnyi dan, je dan ztràha za greshnika.

Kak ztrahovit Dragi! bude jednoch dan, vu kojem Jesush Kriztush, koj po podnesheni muki odiceno vu nebo zasztupil je, od onud zopet doshel bude szuditi sive y mertve. Poklamkam szùncze y meszecz szvétlozt szvoju zgubili budû, y vszi sivi lyudi z-tmiczami obdani budû; poklamkam ogeny iz neba vsza posderl bude; poklamkam morja z-ztrashnem stropotom szvoja lesalischa oztavila, y vsza zemlya ztreshla sze bude; poklamkam Angeli z-trubentum y glaszom velikem mertve, koji vu grobih lesiju, pred szùd dozvali, y mertva tela z-szvojum dushum nazad sze zjedinił budû; o Bose! kaj budemo onda videli! Mi budemo videli szina chlovechjega dojduchega vu oblaku z-oblaztjum velikum y zmosnoztjum. Onda vidyeno bude znamenye szvétoga Krisa, y oztalo orudelje muke nyegve vu zra-ku; oblaki szlusili budû za tronush, na kojega sze on zpuztil, y lyudi szudil dude.

Jesush Kriztush onda pravichnem, koji na nyegvi deszniczi jeszu, rekel bude: *Hodte blaseni Otcza mojega, vsivajte vam od pochetka szvéta pripravlyeno Kralyeytvo.* (Matth. 25.) *Hodte, vashe szuprotivchine, pregoni y vasha bol vezda koncza imaju. Hodte! vi sziromaski duhom, vi krotki, vi terplyivni kerztcheniki! Hodte, vi mirovni, vi pravichni, vi miloszerdni, vi chiztoga szerdcza, vi preganyani y obtersheni lyudi! Hodte, vashe je vezda kralyeytvo nebezko, ovo naj bude vasha vekivechna platcha! Hodte, vsivajte od pochetka szvéta vam pripravlyeno kralyeytvo.* Onda obernesze k-greshnikom, y reche nyim: *Odhadyajte od mene prokleti vu ogeny vekivechni, koj je pripravlyen vrugu, y angelom nyegovem. Odhadyajte, koji moju milozt-*

chu zlo potrebuvali, y moje zapovedi hotoncze zame-
tavali jezte! *Odhadyajte* vi oholni, vi zkupecki, vi ne-
chizti, vi nepriatelzki, vi prazniki! *Odhadyajte* vu ogeny
vekivechni.

Ah! kak bude greshniku onda pri szerdczu! Kak
sze bude saloztil, kak sze bude plakal! pun zdvojnozti
bude krichal: *Vi gore zrushite sze na me, vi bresanyki*
pokrite mene. Tak proszim y zapriszesem vasz vezda,
o greshniki! po vrednozti one kervi, koju Jesush za
me y za vasz na krisu prelejal je, neoztanite vu grehiv va-
shih doklam ov ztrashni dan dojde! Hitrite vnogobolye,
dapo jednom iztinzkem premenany sivlenya vashega
jednoga tak ztrahovitoga izrechka od vasz odvernete!
Oplachite vezda josche z-suzami pokore hmanyochy
vashe, kada josche ove izbrizhati morete, da morebiti
jednoch zapztuny y prez haszni plakali sze nebudete,
Amen.

NÀVUK 9.

*Od Czirkve, y od obchinztra szvè-
teh.*

PITANYE 1.

Kaj sadersava vu szebi deveti kotrig Vére?

Razláganye.

Devéti kotrig vére izgovarja sze ovak: ^{1.} *Szvetu Czirkvu katholichanzku, szvèteh Ob-* *Znamenuva-*
chinztvo. Vu vezdashnem pitanyu budem ja *nye rechi:*
szamo od Czirkve kerztchanzke govoril. Po *kerztchan-*
kerztchanzki Czirkvi nerazmeva sze zidana *zka Czirkva*
hisa molitve, nego jedno drustvo jedna ob-
china pravoverneh kerztchenikov, tak kak po
rechi skola ne vszigdar skolna hisa, nego vi-
sheputi drustvo skolne detcze razmeva sze.

Jesush Kritzush poztavil je Czirkvu kerztchanzku, kajti on szam najpervich novoga zakona nazveztil, y lyudi na pravu véru obernul je. Iz pochetka bila je Czirkva kerztchanzka, iliti drustvo pravoverneh kerztchenikov szamo vu sidovzki zemlyi, y jako malo. Po dosheztku Dùha szvetoga pako prodekuvali szû Apostoli ne szamo vu sidovzki zemlyi, nego takaj po czelem szvétu navuka Jesusha Kritzusha, y obrachali vsze zmirom vishe y vishe lyudih na véru, ter tak bila je

^{2.} *Postavly-*
nye y raz-
shiravanye
Czirkve
kerztchan-
zke.

Czírka kerztchanzka vsze bolye y bolye razshirjena.

3.
K-kerztchanzki
Czírki spadaju dobri y zlochezti kerztcheniki.

K-kerztchanzki Czírki spadaju vszi pravoverni kerztcheniki, dobri y hmanyi Neli vu skoli nahadyaju sze marlyivi y léni Vucheni, metemtoga k-skoli spadaju takaj léni, kajti sze k-skoli brojiju, valuju; ravno ovak spadaju takaj hmanyi kerztcheniki k-Czírki, kajti pravoga navuka Jesusha Kritusha, y szebe k-kerztchanzki Czírki valuju, oni szú pravi kotrigi Czírke, akoprem mertvi kotrigi, kajti po gréhu sivlenye miloztche zgubili jeszu.

4.
Vredyenyé
Czírke
kerztchanzke.

Czírka kerztchanzka vu szvètom pizmu med oztalemi prizpodablya sze Kralyeztvu, ovcharniczi, tèlu. Kralyeztvo ima Predpoztavlyene y podlosnike, ovcharnicza ima paztire y ovcze, tèlo ima glavu y kotrige. Ovak takaj vredyena je Czírka kerztchanzka. Vu Czírki kerztchanzki nahadyaju sze predpoztavlyeni y podlosniki, paztiri y ovcze, jedna Glava y kotrigi. Kak dugo josche Kritush sivel je, tak bil je on sham Poglavar, Paztir y glava. Po nyegvi szmerti poztavil je on Apostole za poglavare y paztire, szvètoga Petra pako za vidyenu glavu. Apostole szledeli szú Biskupi, szvètomu Petru pako szledi rimzki Papa vu chazti. Vezda jeszu anda Biskupi Poglavari y paztiri, rimzki pako Papa vidyena glava Czírke kerztchanzke.

5.
Laxtovilozti
Czírke
kerztchanzke.

Szamo jedna je prava Czírka Jesusha, ar Kritush néje danas ovak zutra pako drugach govoril; on néje jednomu to, drugomu pako kaj drugo véruvati zapovedal. Je pako szamo jeden jednaki návuk Jesusha, tak

more takaj szamo jedna véra, anda szam jedna prava Czirkva Jesusha biti. Zvun ovo jedine Czirkve, né je nikakve prave vére, and niti zvelichenya. Prava Czirkva Jesusha j vidyena; ar pravoverni kerztcheniki moraju szvoju véru valuvati, y poleg ove chiniti ovo pako chujemo y vidimo. Prava Czirkva je prez koncza y nemre faleti; ar Kriztush re kel je szvojem Apostolom: *Ja zvami jeszen vsze dneve, do koncza szvéta.* (Matth. 28.) On ravna ovu, kakti nevidyena glava po Dùhu szvètem, ona anda vu szvojih Vére y dersanya nàvukih faleti nemre.

Nahadyaju sze drustva, zmed kojeh vno-ga szebi ime kerztchanzke Czirkve pridrusila jeszu; kak anda pravu Czirkvu Jesusha Kri-ztusha od vszeh drugeh, koje szebi ovo ime krivo jemlyu, razluchavati moremo? Po szle-dechih четверih znameniyh. *Pervich* Czirkva Jesusha mora biti jedna, tojezt: ona mora imati szamo jednu Glavu, jednoga nàvuka, jednoizte Shakramente; ar Kriztush szamo je jednu glavu, jednoga nàvuka, y jednoizte Sha-kramente poztavil. *Drugoch* ona mora biti szvèta; szvèta vu nàvukih, szvèta vu Sha-kramentih, szvèta vu szvojih kotrigih. *Trej-tich* prava Czirkva Jesusha Kriztusha mora biti obchinzka iliti katholichanzka, kajti nyu Jesush za vsze lyudi, za vsza vrémèna, y za vsza mezta poztavil je. *Chetertich* ona mora biti Apostolzka, tojezt; nyén nàvuk, y ne-nyi paktiri moraju od Apostolov izhadyati; kajti Kriztush po Apostolih szvoju Czirkvu razshiril je.

6.
Znamenya
prave Czir-
kve.

7.
Ova zname-
nya naha-
dya mo mi
vu rimzki-
katholichan-
zki Czirkvi.

Rimzku Czirkvu imenujemo onu, koja z-Rimzkem Biskupom zjedinyena je. Rimzko-katholichanzka Czirkva je jedna; ar vsi rimzki katolichanzki kerztcheniki imaju jednake navuke, jednake Shakramente, y zpoznavaju szamo jednu najvisheshu glavu vidyenu najmre rimzkoga Papu. Rimzko-katholichanzka Czirkva je szveta, nyoj nikakvi nepobosni navuki dokazati sze nemreju, ona more metemtoga vnoge szvete muchenike, zpovednike y devicze pokazati. Rimzko-katholichanzka Czirkva je Apostolzka, ar ona vuchi y veruje, koja takaj Apostoli vuchili y verovali jeszu, y nyeni Biskupi jeszu nemeztniki Apostolov. Rimzko-katholichanzka Czirkva je obchinzka; ar vszigde, vszako vreme, y od vszeh fel lyudih nahadyali szu sze rimzko-katholichanzki lyudi, y josche nahadyaju sze. Rimzko-katholichanzka Czirkva je anda prava Czirkva Jei usha Kriztusha.

Razgovori.

1.

Kaj je
kerztchan-
zka katholi-
chanzka
Czirkva?

Kak sze izgovarja deveti kotrig vere?
Kaj je szveta kerztchanzko-katholichanzka Czirkva? —

2.

Gdo je
kerztchan-
zku Czirkvu
postavil, y
razshiril?

Gdo je kerztchanzku Czirkvu postavil?
Gdo je predi novoga zakona nazveztil? Jesush ali nyegvi Apostoli? — Jeli je Czirkva kerztchanzka iz pochetka velika bila? — Jeli je Kriztush po czelem szvetu prodekuval? — Koga je Kriztush po szvetu poszlal? — Po

kém je anda Czirkva kerztchanzka razshirjena?

3.

Koji lyudi zpadaju k-kerztchanzki Czirkvi? Pobosni ali hmanyi? — Jeszu vszi vucheniki marlyivi? Zpadaju pako léni takaj k-skoli? — Jeszu vszi kerztcheniki pobosni? Zpadaju pako hmanyi takaj k-Czirkvi? — Verujuli takaj hmanyi vu návuk Jesusha? Zakaj zpadaju anda takaj hmanyi kerztcheniki k-Czirkvi? — Jeli je véra prez chinovsiva? — Jeli poztavlyaju hmanyi kerztcheniki dobre chine? — Kakvi kotrigi Czirkve jeszu hmanyi kerztcheniki? sivi, ali mertvi?

Koji lyudi zpadaju k-kerztchanzki Czirkvi.

4.

Jeli vu jednom kralyeztvu nahadyaju sze szamo podlosniki? nikakvi Poglavari? — Jeli prizpodablya Kriztush Czirkvu jednomu kralyeztvu? — Jeli nahadyaju sze vu Czirkvi Poglavari y podlosniki? Zakaj? — Ali jeli ima télo chlovechanko kotrige prez glave? Jeszu kotrigi Czirkve prez glave? Zakaj ne? Kak dugo Kriztush sivel je, gdo je bil glava y poglavar? — Koga je pako Kriztush po szvoji szmerti za Poglavare poztavil? — Y koga je Kriztush za vidyenu glavu naredil? Gdo szledi Apostolom vu nyihovi chazti? — Koji szû anda vezda Poglavari Czirkve? — Gdo szledi pako Petru vu nyegvi chazti? — Gdo je anda vezda vidyena glava Czirkve?

Kak je Czirkva kerztchanzka vreyena?

5.

Jeli je Kriztush danas ovak, zutra pako drugach govoril? Zakaj ne? — Ali jeli je Jesush jednomu to, drugomu pako drugo kaj

Jeli je vishe kak jedna prava Czirkva Je-

*susha Kri-
ztusha?*

za véruvati zapovedal? — Je anda Kriztush za vsze jednako navuchal? — Jeli je vishe kak jedna véra? Zakaj je szamo jedna véra? — Y ako szamo jedna véra je, morejuli onda vishe Czirkve biti? — Jeli je vishe, kak jedna prava Czirkva? — Zakaj szamo jedna? Jeli je vishe kak jedna véra?

6.

*Koje szû la-
ztovitozti
prave Czir-
kve Jesusha
Kriztusha?*

Jeli je Czirkva Jesusha Kriztusha vidyena? Zakaj? Jeszuli lyudi nevidyeni? — Pochem pokasuju pravoverni kerztcheniki szvoju véru? — Zakaj je anda prava Czirkva Jesusha Kriztusha vidyena? — Kak dugo bude Czirkva Jesusha Kriztusha ztala? — Moreli Czirkva Jesusha vu návukih vére y dersany faleti? — Ako Kriztush z-Czirkvum je, moreli ona onda faleti? — Kak dugo obechal je Kriztush z-szvojum Czirkvum biti? Zakaj je anda Czirkva Jesusha prez koncza, y nefalena?

7.

*Zakaj mora
prava Czir-
kva jedna
biti?*

Koja szû znamenya prave Czirkve? — Zakaj mora prava Czirkva jedna biti? — Kada je pako Czirkva jedna? — Kada vszaki druge návuke, y druge Shakramente ima? Ali morebiti ima jedno telo vishe kak jednu glavu? — Ako anda Czirkva jedna je, kuliko more ona Glav imati? Zakaj mora prava Czirkva szvétà biti? — Gdo je pochetnik prave Czirkve? — Neli Jesush zevszema szvét? Morali prava Czirkva katholichanzka biti? — Kaj hoche ova rech rechi: *katholichanzka*? Kam je Jesush Kriztush szvoje Apostole poszlal? — Jeli je anda Kriztush szvoju Czir-

kvu szamo za nekoja mezta, za nekoje lyudi poztavil? Zakaj za vsze? — Y kak dugo obechal je Kriztush z-szvojum Czirkvum oztati? — Za koja vrémena je Kriztush szvoju Czirkvu poztavil? — Zakaj za vsza? — Zakaj mora anda prava Czirkva katholichanzka biti? — Za koja mezta, lyudi y vrémena je Kriztush szvoju Czirkvu napravil? — Po kém je Kriztush szvoju Czirkvu razshiril? — Zakaj mora prava Czirkva Apostolzka biti? Ako pako návúki y paztiri kakve Czirkve od Apostolov nedohadyaju, je onda ona Czirkva Apostolzka? Zakaj ne? — Koju Czirkvu imenujemo Rimzko-katholichanzku? — Jeli je vishe drustvih, koja sze kerztchenike oziavaju? — Jeli je vszako zmed ovéh prava Czirkva? Zakaj ne? — Jeli je vishe pravih Czirkvih Jesusha Kriztusha? — Jeli je Rimzko-katholichanzka jedna? — Jeli ima ona vishe Glav? Koga zpoznavá Rimzko-katholichanzka Czirkva za szvoju vidyenu glavu? Imali vu Czirkvi rimzko-katholichanzki vszaki szvoje návuke vére? — Ali jeli ima vszaki druge Shakramente? Zakaj je Rimzko-katholichanzka Czirkva jedna? Jeli nema ona jedne Vére návuke, jednu Glavu? — Je rimzko-katholichanzka Czirkva szvétá? Jeli sze nahadya kaj neszvétoga vu nenyih Návukih? Imali ona, anda jednoga szvétoga návuka? Zakaj? — Imali rimzko-katholichanzka Czirkva takaj szvète kotrige? Odkud znamo to? — Iz kojega izpisa? — Zakaj je ona anda szvétá? — Jeli sze szamo vu jednom meztu nahadyaju rimzko-katholichanzki kerztcheniki? Koja zmed vszeh kerztchanzkih Czír-

kvih je najboljše razširjena? — Jeli je anda rimzko-katholichanzka Czirква obchinzka? Zakaj? — Kada sže je rimzko-katholichanzka Czirква pochela? — Y jeli je ona od vremenih Apostolov kada preztala? Odkud dohadyaju nenyi návuki y paztiri? — Je rimzko-katholichanzka Czirква takaj Apostolzka? Zakaj? Vu koji Czirкви nahadyamo mi znamenya prave Czirkve? — Koja je anda prava Czirква? Zakaj rimzko-katholichanzka?

PITANYE 2.

Kaj sadersava vu szebi devéti kotrig vére od obchinzstva szvéteh?

Razlåganye.

1.
Kakvo obchinzstvo með kotrigi téla prebiva.

Obchinzstvo imati znamenuje tuliko, kak Dobro með szobum deliti. Kotrigi nashega téla imaju með szobum obchinzstvo, kajti jeden Dobra drugoga delnik je, y jeden od drugoga haszen ima. Ruka ima haszen od ochih, kajti ova leseshe posluje, ako oko vidi.

2.
Czirква je dúhovno télo, pravoverni kerztcheniki imaju obchinzstvo.

Ravno ovak je vu Czirкви; kerztchanzka Czirква je télo Jesusha, od kojega Jesush nevidyena glava, pravoverni kerztcheniki kotrigi, Dùh szvétì pako sivlenye ovoga téla je. Kerztchanzka Czirква je jedno dúhovno télo, kajti kerztcheniki szamo po véri, ufanyu y lyubavi zjedinyeni jeszu.

Telovna dobra imenujemo ona, koja té-
lu na vremenito sivlenye szlusiju; dùhovna
pako ona, koja dushi na vekivechno sivlenye
haszniju. Jesush Kriztush szvoji Czirkvi né-
télvna, nego dùhovna dobra podelyil, ova-
kva jeszu szvéti shakramenti, aldov szvète
Meshe, molitva, dobra déla y najemi vérneh
kerztchenikov. Kada anda pravoverni kerzt-
cheniki obchinztvo imaju, tak vszi delniki o-
vélh dùhovnéh dobrih jeszu; kaj jeden Do-
broga ima, to ima y drugi, kaj jeden dobro-
ga chini, tak ovoga vszi delniki poztaju.
Obchinztvo szvétéh ztoji anda vu tom, da vszi
kotrigi Czirkve delniki dobréh dùhovnéh je-
szu. Ovo obchinztvo imenuje sze obchin-
ztvo szvétéh, ne kak da vszi kerztcheniki szvé-
ti bi bili, nego kajti vszi k-szvètozti pozva-
ni jeszu.

3.
Vu chem ob-
chi nztvo
szvétéh zto-
ji, y zakaj
ovo obchin-
ztvo szvétéh
imenujemo.

Vre szû pred nami vnogi pravoverniki
bili, koji vszi pomerli jeszu. Ali nyihove du-
she siveju josche, oni moreju z- Czirkvum
zjedinyeni biti, kajti Czirkva jedno dùhovno
télo je. Szamo dushe prokleteh nészu vishe
z-Czirkvum zjedinyene, kajti prez lyubavi
prez miloztche poszvetchujuche preminule je-
szu. Dushe vu Purgatoriumu y szvetczi vu ne-
bu jeszu josche z-Czirkvum zjedinyene, kajti
vu lyubavi preminule jeszu. Kotrigi Czirkve
anda, koji med szobum obchinztvo imaju, je-
szu Vérni na zemlyi, Szvetczi vu nebu, Du-
she vu Purgatoriumu.

4.
Koji kotrigi
Czirkve ob-
chinztvo
imaju.

Mi vérni na zemlyi imamo med nami
obchinztvo, kajti nasha molitva, y vrédnozt
dobreh del drugem takaj na haszen dojdeju.
Mi imamo obchinztvo z-szvètczi vu nebu, kaj-

5.
Kak kotrigi
Czirkve ob-
chinztvo
imaju.

ti mi ove postujemo, y oni za nasz pri Bogu prosziju. Mi imamo obchintzvo z-dùshami vu Purgatoriumu, kajti mi nyim z-nashemi dobremi dèli pomasèmo, one pako jednoch za nasz pri Bogu prosziti moreju.

Razgovori.

1.

*Imaju kotri-
gi téla ob-
chintzvo?*

Imash ti vnoge kotrige vu tvojem télu? Vu peldi koje? — Kada oko nikaj nevidi, more onda ruka poszluvati? — Jeli jeden kotrig nepoztaje delnik Dobra drugoga? Imaju anda kotrigi téla tvojege obchintzvo med szobum? Zakaj?

2.

*Kakvo télo
je Czirkva.*

Chije télo je Czirkva? — Gdo je nevidyena glava Czirkve? — Gdo szu kotrigi Czirkve? Kakvo télo je Czirkva? — Po chem sze kerztcheniki zjediniju? Prez Vére, ufanya y lyubavi? — Zakaj je Czirkva anda jedno dùhovno télo?

3.

*Koja szú
dùhovna Do-
bra Czirkve?*

Koja Dobra imenujemo télovna? Koja pako dùhovna? — Je Kritzush szvoji Czirkvi penez ali télovna Dobra dal? Nego kakva? Koja szú dùhovna Dobra Czirkve? Nészu sz: Shakramenti dùhovna Dobra? Ali aldov sz: meshe, molitva, dobra déla? Kakva szú ovo Dobra? — Jeli sze szamo nekoji kotrigi vsivaju Shakramentov ali Aldova sz: Meshe? — Ali ako jeden kotrig kaj dobroga chini, jeli drugi nikaj od toga néma? — Kakvih Do-

brih jeszu vszi kotrigi Czirkve delniki? —
Vu chem ztoji anda obchinztvo szvèteh? —
Jeszu vszi kerztcheniki pobosni? — Zakaj
imenujemo obchinztvo, obchinztvo szvèteh?
Jeszu vszi kerztcheniki k-szvètozi pozvani?

4.

Nészu pred nami nikakvi pravoverni kerzt-
cheniki bili? — Kam szû ovi dozpeli? — Je-
szu dushe nyihove takaj pomerle? — Mo-
rejuli ali dushe nyihove josche z-Czirkvum
zjedinyene biti? — Zakaj? Jeli Czirkva né
jedno dùhovno télo? — Morejuli takaj dushe
prokleteh z-Czirkvum zjedinyene biti? Za-
kaj ne? Jeszu one vu lyubavi preminule?
Kak szû pako dushe vu Purgatoriumu y szvet-
czi vu nebu iz ovoga szvéta preminule? —
Moreju Dushe vu Purgatoriumu y szvètczi
vu nebu z-Czirkvum zjedinyene biti? Zakaj?
Koji kotrigi Czirkve imaju anda med szobum
obchinztvo?

*Koji kotrigi
Czirkve
imaju med
szobum ob-
chinztvo?*

5.

Kakvo obchinztvo imamo mi pravover-
niki na zemlyi med nami? — Kakvo imamo
z-szvètczi vu nebu? Moremo mi nye postu-
vati, y oni za nasz moliti? — Kakvo ima-
mo z-Dushami vu Purgatoriumu? Po chem
moremo mi nyim pomochi? — Kaj moreju
one za nasz chiniti? —

*Kakvo ob-
chinztvo i-
maju kotrigi
Czirkve med
szobum?*

I. Dokànchanye Nàvuka.

*Barka Noema je kip Czirkve kerst-
chanzke.*

Kakgoder taki po ztvarjanyu szvéta broj lyudih povekshal sze je, ovak povekshala sze je takaj hmanyocha lyudih. Bog vsza mogucha je vchinil, da nye na pobolshanye sivlenya dopelya. Dugo vrémena puztil je on nye po Noemu, jednom mudrem y pobosnem chlovekú opominyati; ali vszi opomenki bili szu zahman; oni puztili szú Noema govoriti, y vchinili szú, kaj szú hoteli. Na jedenput dokonchal je Bog vsze ove zlochezte lyudi iz zemlye izbrizhati, szamo Noema zkupa z-nyegvemi hotel je zachuvati. Iz ovoga Czilya zapovedal je Bog Noemu jednu neizmerno veliku ladju napraviti, vu koji lyudi y sivina ztanuvati budú mogla; on povedal je nyemu kak vizzoka, kak shiroka y duga ova ladja biti mora. Noe y nyegvi Szini delali szú ovu, akoprem od drugéh lyudih oszmehavani bili jeszu. Kak berse ladja gotova bila je, tak zapovedal je Bog nyemu z-senem, szvojemi tremi szini y nyihovemi senami vu ovu ztupiti, y vszakoverztnu sivinu z-szobum vzeti, koja vu vodi siveti néje mogla. Komaj da to zversheno bilo je, tak puztil je Bog jakoga desgya, koj 40 dnevov y nochih nepreztancze zleval sze je, y zkupa iz vszeh zkrovnih meztih zemlye, iz zviranykih y iz zdenczov izishle szú vode, koje najvisheshe gore pokrile jeszu. Vszi lyudi po tom zgubili szú sivlenye. Szamo Noe z-szvojemi oszlobodil sze je, pokedob ladja, vu koji on bil je, od raztuche vode vsze zmirom holye podignyena, nyemu szegurnozt doprineszla je.

Jeli je potrebno, Dragi! da vam z-vnogemi rechmi povem, koja iz ovoga pripovedanya navchitsze morete? Jeli nezpoznavate vu ladji, vu koji Noe y

nyegvi oszlobodyeni jeszu, kipa nashe szvète jedine blaseno chineche Czirkve? Jeli néje Czirkva ona ladja, na koji Jesush Kriztush 33 let tak nezatrudlyivo delal je, da vsze one od zkvarjenja oszlobodi, koji sze vu ovu ladju podaju? Tak je: Czirkva, vu koje naruchaju mi porodyeni, y do vezda tak zkerblyivo odhranyeni jeszmo, je ona Barka, zvun koje Zvelichenya ufati sze néje! Hvalimo anda predohromu Bogu, koj nasz k-Czirkvi ovi pozval, pred tulikemi millioni lyudmi izebral, y za naveke blasene vchiniti hoche. Zpoznajmo ali takaj nashu dusnozt, koju nam ravno ovo miloztche puno Zvanye nalase! Hochu rechi: obdersavajmo vsza ona, koja ova Czirkva nasz vuchi, dersimo ova iztinita y nedvojena; ar szamo ono véruvati hoteti, kaj Bog odperto ochituval, kaj razlosno vu Evangeliumu zadersava sze, ne pako takaj ono, kaj ova nam za véruvati napervoztavlya, nasz od poganinov razluchavalo nebi. *Koj Czirkvu neposzlusha, veli szam Jesush, nyega za poganina dersi. (Matth. 18.) Amen.*

II. Dokànchanye Nàvuka.

Kriztush poztavlya Petra za glavu Czirkve.

Kak dugo Jesush, pochetnik Czirkve kerztchanzke, po szvétu hodil je, tak bil je on szam Glava ove; ali kajti on na zemlyi za navéke oztati né imal, nego po dovershenom poszlu nashega odkuplenya k-otczu szvómu nebezkomu povernutisze je moral, kaj je vchinil Jesush, da szvoju ztoprav vtemelyenu Czirkvu prez Poglavara prez glave neoztavi? Chujte dragi! Jednoch kada Shimon Peter vu imenu vszeh drugeh Apostolov Bosanztvo Jesusha ochito bi bil valu-

val, tak rekel je Zvelichitely nyemu: *Ti jeszi Peter, y zverhu ove pechine podignul budem Czirkvu moju: — Tebi dam klüche kralyestva nebezkgoga, y kaj goder zavesesh na zemlyi, bude zavezano y na nebu; y kaj god odvesesh na zemlyi, bude odvezano y na nebu.* (Matth. 16.) Po oveh rechih ohechal je anda Kriztush Petru, da on nyemu po szvojem odhotku vszu oblazt zverhu zkupchine pravoverneh kerztchenikov podeliti hoche.

Priblisavala sze je vura odhotka Jesusha iz ovoga szvéta, y Jesush, koj za vsze pri Otczu nebezkom molil je, da nye vu véri zdersati bi hotel, proszil je zadnich oszebito za Petra, da nyegva véra pomcnshala sze nebi. *Shimon!* tak oszegural je Jesush nyega szam; *Shimon ja szém za te proszil, da tvoja véra nepomensha sze, y ti, kada sze jednoch praobernesh, tak objachi tvoju bratju.* (Luc. 22.)

Zadnich izkazal sze je Kriztush pri Tiberionzkom Morju Apostolom, koji ravno ribe lovili jeszu. Po jedni z-chúdom vchinyeni lovini rib pozval je Jesush Petra k-szebi, y poztavil nyemu pitanye ovo: *Shimon szin Jonasha lyubishli mene?* Peter odgovori: *Gozpone! ti znash, da lyubim tebe.* Onda rekel je Jesush nyemu: *paszi ovcze moje.* Chez mali chasz pital je zopet Jesush Petra: *Shimon szin Jonasha lyubishli mene?* Peter zopet odgovoril je: *Gozpone! ti znash, da lyubim tebe.* Y takaj Jesush ponovil je: *paszi ovcze moje.* Zadnich pital je Jesush trejtich Petra. *Shimon Szin Jonasha lyubishli mene?* Nato razsaloztil sze je Peter, y prebojal sze kajti Jesush jedno, y onoizto pitanye vre triputi nyemu poztavil je; metem toga on priszigava, da on Jesusha lyubi: *Gozpone! veli on: ti jeszi vszaznajuchi, ti znash, da lyubim tebe, y vezdu rekel je Jesush k-nyemu: paszi ovcze moje.* (Joann 21.)

Zpoznajte, Dragi! iz ovoga pripovedanya, vu Petru Oblazt, koju nyemu Jesush Kriztush predal je; ar Petru je on obechal, da on na nyim Czirkvu podigel, y nyemu klúche Neba predal bude; za Petra je on pred szvojum mukum oszebito za zdersavanye y jakozt vu véri proszil; Petru po szvojem goreztajanyu izruchil je on pazti Ovcze nyegve, tojezt: rávnanye zverhu vszeh pravoverneh kerztchenikov prez razlúke: Peter anda po zasztuplenyu Jesusha bil je vidyena glava Czirkve, y predpoztavljeni pravoverne Obchine. Ali jeli Peter josche sive? Gdo je nyegov pravdeni Nameztnik? Jeli ne ovo rimzki Papa, koj, kakgoder vu chazti, Petru, ovak nyemu y vu oblazti szleduje? Ov anda josh dan danashni ima oblazt zverhu pravoverneh, kak nyu Peter imal je. O chuvajte sze anda, Dragi! da od ove Glave Czirkve kerztchanzke zametavajuch nebi miszlili, ali govorili; zatisznite, kuliko moguche je, bedaztem blaznikom proti nyegvoj Oblazti, hmanya vuzta, reczite nyim; da Papa otec, najvekszi paztir, prvi Poglavar, od iztoga Kriztusha odluchena Glava Czirkve je, y da zametavanye ali vrazenye ovoga, jedno zametavanye y vrazenye iztoga onogaje, koj nyega za Glavu Czirkve odluchil je. Amen.

III. Dokànchanye Návuka.

*Obchinztvo szvétéh nasz prítiravati mora,
da dobro chinimo.*

Vre prvi pravoverniki vchinili szú jedno obchinztvo szvétéh. Oni bili szú jedno szerdcze y jedna dùsha. Oni nészu imali szamo vrémenita obchinzka dobra odkuda sivali jeszu; nego oni szu takaj zkupa, y jeden za drugoga molili, aldove zvershavali, y Boga dichili. Oni postuvali szu szvéte vu nyihovih grobih, y proszi-

li nye za nyihov zagovor, puni najszegurneshe zaufanozti, da y oni za nye vu Nebu pri Bogu proszili budú. Zadnich molili szú oni takaj za dushe pokojneh vu Purgatoriumu Boga, da ovak y ovi jednoch pri tronushu Bosanzkem, pri Bogu za nye prosziti bi hoteli. Dragi! kulika je to miloztcha za nasz, da y mi vu obchintvu szvèteh sivemo? Kuliko veszelye mora sze vu szerdczu nashem zbuditi, da mi kotrigi jedne Czírkyve jeszmo, koja detczu szvoju z-tak velikemi miloztchami nadeluje? Kuliku hvalu najvishnejemu Bogu davati moramó, koj nasz prez nashih zaszlusbih iz szame miloszerdnozti k-Czírkyvi szvoji pozval je?

Naj bude anda jedino terszenye nashe, da sze Czírkyve ove chverzto dersimo, y nigdar od ove ne oddrusimo! Terszimo sze ali takaj vsze zmirom vishe y vishe dobra vchiniti, ar z-chem vishe dobra vchiniti budemo, ztem vekshega déla od Dobrih drugeh verneh imali budemo! Ovo obchintvo Szvèteh pri nami najvchini, da jeden drugoga vu Kriztushu Jesushu bratinzki lyubimo. Vszi jednako govorimo; da nebude med nami neszlnozti y razdrusenye, nego da zversheni budemo, y jedni vu pameti, y mishlenyu. Na kratkom, terszimo sze, da vszigdar sivi kotrigi Czírkyve oztanemo, da y mi jednoch vredni budemo, kotrigi preobladajuche Czírkyve vu nebu poztati. Amen.

NÀVUK 10.

**Od deszetoga, jedenàixtoga y dva-
nàixtoga kotriga Vére.**

**Od gréhov odpuztchanya, téla gore-
ztajanya, y sitka vekivechnoga.**

PITANYE 1.

Kaj zadersava vu szebi deszeti kotrig Vére?

Razláganye.

Deszeti kotrig vére ízgovarja sze ovak: *Gréhov odpuztckanye.* Ov kotrig Vére vuchi nasz, da Kriztush szvojoi Czírkví dal je oblazt gréhe odpuztchati. Kriztush rekel je szvojem Apostolom: *vzemeté Dúha szvétoga, kojém odpuztíte gréhe, odpuztcheni budú, kojém pak zadersíte, zadersani budú.* (Joann. 20.) Ovde Kriztush nechini nikakvu íznembu. Czírkvá ima anda oblazt vsze grehe, kuliki, y kak veliki bi bili, odpuztchati.

Metemtoga vendar nedaje Kriztush ovu oblazt vszem pravovernikom vu Czírkví, nego szamo Apostolom. On hotel je pako, da Czírkvá nyegva do koncza szvéta terpi, anda morala je oblazt ova na nameztnike Apосто-

1.
Prava Czír-
kva ima o-
blazt gréhe
odpuztiti.

2.
Ovu oblazt
vu Czírkví
imaju szamo
Biskupi y
Meshniki.

lov prenezi sze. Nameztniki Apostelov vu o-
vi oblazi jeszu Biskupi y Méslniki. Vu pra-
voj Czírki imaju anda Biskupi y Meshniki
oblazt gréhe odpuztchati. Vsi pravoverniki
moreju odpuztchanya gréhov delniki poztati,
ali ne vsi pravoverniki imaju oblazt gréhe
odpuztchati. Ali takaj Biskupi y Meshniki ne
odpuztchaju gréhe vu szvojem imenu, nego
vu imenu Bosjem, koj oszebito po gréhu
zbantuje sze, y anda takaj szam íz laztovite
mochi gréhe odpuztcha. Meshniki jeszu sza-
mo Szlusbeniki Bosji, óni moreju anda szamo
vu imenu Bosjem, y na meztu Boga gréhe
odpuztchati.

3.

*Kaj odpuzt-
chanye gre-
hov zrokuje.*

Kakgoder miloztcha poszvetchujucha po
gréhu íz dushe pretirava sze, ovak ova takaj
zopet vu dushu povratcha sze, kada gréhi od-
puztcheni jeszu. Od toga szegurne nasz chini
sz. Pavel govorechi: *Vi jezte oprani, vi jezte
poszvetcheni, y opravicheni po imenu Gozpo-
na nashega Jesushu Kriztusha, y po Dùhu
nashega Boga. (1 Cor. 6.)* Zato zove sze
oproztchenye gréhov *Opravichenye*, kajti gré-
shnik po tom pravichen y szvét poztaje. Ali
néli, ako jednoga gubavoga z-josh tak lepe-
mi opravami odevali budemo, tak nyega ven-
dar josche chiztoga ozvati nebudemo mogli?
Ravno ovak y nasha dùsha nigdar pravichna
y szveta ozvati sze nebi mogla, ako zname-
nya gréhov szamo bi sze pokrivala, ne pako
iztinito ízbriszala. Gréhi anda pri opraviche-
nyu iztinzko izbrischeju sze, y dùsha poztaje
lepa y chizta, kak ona pred gréhom bila
je.

Razgovori.

1.

Kak sze izgovarja deszeti kotrig vére? Kaj nasz vuchi deszeti kotrig vére? — Je Kriztush szvoji Czirkvi oblazt dal gréhe odpuztchati? — Zakaj velish ti, da Kriztush szvoji Czirkvi oblazt dal je? — Kaj veli Kriztush szvojem Apostolom? — Komu szû gréhi odpuztchani? komu zadersani? — Jeli Kriztush pri podelyivanyu ove oblazti vchinil kakvu iznembu? — Kada anda gréhi vnogi y veliki jeszu, tak onda ovi od Czirkve odpuztchati sze nemreju? Zakaj moreju?

Je Kriztush szvoji Czirkvi oblazt dal gréhe odpuztchati?

2.

Morejuli vszi pravoverniki odpuztchanya gréhov delniki poztati? — Moreju ali takaj vszi pravoverniki gréhe odpuztchati? — Zakaj ne? — Komu je rekel Kriztush: *kojem vi odpuztite?* Zakaj nemreju anda vszi gréhe odpuztchati? — Kak dugo imala je Czirkva Jesusha Kriztusha obztati? — Jeszuli anda y nameztniki Apostolov oblazt gréhe odpuztchati imati morali? — Zakaj? Gdo szû nameztniki Apostolov? Czeszari ali Kralji? — Gdo tima anda vu pravoj Czirkvi oblazt gréhe odpuztchati? — Zakaj Biskupi y Meshniki? Jeli Meshniki vu szvojem imenu gréhe odpuztchaju? — Gdo sze navlaztito po gréhu zbantuje? Meshnik? — Gdo more anda iz laztovite mochi gréhe odpuztchati? — Jeli Bog vszigdar szam iz Neba dojde, da nasz od gréhov odvese? — Koga je Bog za ovu szlusbu odredil? — Vu chijem imenu odpuztchaju anda meshniki gréhe? —

Gdo ima vu Czirkvi oblazt gréhe odpuztchati?

3.

*Kada gréhi
odpuztchaju
sze, jeli do-
bivamo mi-
loztchu po-
szvétchuju-
chu?*

Po chem pretirava sze miloztcha po-
szvétchujucha iz dushe nashe? — Po chem sze
Bog zbantuje? — Kada sze pako miloztcha
Bosja povratcha? Kak dugo gréhi odpuztche-
ni nészu? — Gdo veli to? Jeli veli sz. Pavel
szamo: *Vi jezte oprau?* Kada anda nam
gréhi odpuztchaju sze, jeli sze onda milozt-
cha poszvétchujucha povratcha? — Kaj veli
sz. Pavel? — Y kada gréshnik opravichen
je, kak sze ov chin zove? Jeli ovo né opra-
vichenye? — Jeli poztajemo mi po odpuzt-
chanyu gréhov pravichni y szvéti? — Kak
sze zato imenuje oproztchenye gréhov? Za-
kaj opravichenye? — Jeli je gubavi chizt?
Ako ov pako vu lepih opravah oblechen je,
jeli je on, onda chizt? — Ako anda na-
shi gréhe chizto nebi sze izbriszali, bilì sze
onda pravichni y szvéti ozvati mogli? — Kaj
biva anda po opravichenyu? Jeli sze ovde
nashi gréhi zakrivaju?

PITANYE 2.

Kaj zadersava vu szebi jedenaizti kotrig Vére?

Razlúganye.

*1.
Kaj sze po
téla gore-
ztajanyura-
zmeva.*

Jedenaizti kotrig Vére izgovarja' sze ovak:
Téla goreztajanye. Po téla goreztajanyu ra-
zméva sze, da Bog vu zadnyem dnèvu prebu-
di vsze mertve, y da lyudi z-télmi, koja szú
imali vu sivilènyu, goreztaneju sze.

Vi znate, moja Detcza! da mertvo télo vu grob polase sze, tam zegnije, y prah poztaje. Nijeden chlovek nezna, gde vszi prashki zegnitoga téla lesiju, josche menye more chlovek zegnito télo czelo y sivo nazad vchiniti. Bog szàm ovo zna, on vre iz pouchetka napravil je télo chlovechanzko iz praha zemlye, y zjedinił ovo z-dushum, on anda takaj raztepeno télo zopet czelo y sivo vchiniti more.

2.
Bog szam
more mert-
ve prebudil-
ti.

Ali jeli to vchinyeno bude? Jeli Bog mertve jednoch prebudil bude? Tak je, moja Detcza! Jesush Kriztush ovo je rekel: *dojde vura, kada vszi oni, koji vu grobeh lese, glaszta szina Bosjega chuli budú; koji dobro vchinili jeszu, budu na sivlenye, koji pako zlo vchinili jeszu, budu na zkvarjenye ztali sze.* (Joann. 5.) Vu grobih jeszu mertva téla, téla anda ztala sze budú. Ali télo prez dùshe siveti, ztati sze nemore; téla anda zopet z-dushum zjediniła sze budú. Lyudi anda z-szvojemi télmi, koja vu sivlenyu imali jeszu, ztali sze budú. Od toga szegurne nasz chini Job govorechi: *Znovich budem z-kosum mojum oblechen, y vu mojem télu budem videl Boga mojega.* (Job. 19.)

3.
Bog mertve
vu nyiho-
vom lazto-
vitom tèn
prebudil bu-
de.

Akoprem pako lyudi z-onemi iztemi télmi, koja vu sivlenyu imali jeszu, ztali sze budú, tak vendar z-télmi ovemi chudnovito bude premenenye. Od toga vnoga nam pripoveda sz. Pavel (1 Cor. 15.) On prizpodablya mertvo télo jednomu szemenu, koje sze poszeje. Szeme dohadya vu zemlyu, mertvo télo takaj dojde vu zemlyu. Szeme vu vno-go lepshi zpodobi izhadya, nego predi bilo

4.
Goreztaja-
nye pobosneh
bude tepo y
odicheno.

je; télo takaj vnogo lepshe ztalo sze bude; nego ovo predi bilo je. Predi bilo je vmer-telno; potlam bude nevmertelno. Predi bilo je zametavano, potlam bude dichno. Predi bilo je szlabo, potlam bude puno jakozti. Predi bilo je grubo y sivinzko, (animale) potlam bude fino, y duhovno. Od vszeh oveh laztovitoztih szegurne nasz chini sz. Pavel po peldi goreztajuchega Jesusha.

5.
Goreztaja-
nye hma-
nyeh bude
odurno.

Vi vre gori chuli jezte, moja Detcza! ré-
chi Jesusha, da szamo oni, koji dobro vchi-
nili jeszu, na sívlenye, oni pako, koji zlo
vchinili jeszu, na zkvarjenye ztali sze budú.
K-zkvarjenyu né potrebno lepo télo, niti le-
po goreztajanye; kak goder jeden zpametni
Otecz szamo dobromu detetu lépu, zlochezto-
mu pako zlocheztu opravu daje, ovak y Bog
szamo pobosnem dusham lépo, hmanyem pa-
ko gerdo y odurno télo dal bude.

6.
Zrok gore-
ztajanya je,
da dusha vu
szvojem té-
lu naplat-
chena ali
kastiguwa-
na bude.

Akoprem dusha prez téla síveti more,
lak vendar ona télo szvoje lyubi. Ona sze ne-
rada razdrusuje od nyega po szmerti, ona
sze rada zjedini z-nyim pri goreztajanyu; kaj-
ti ona ne kak Angeli, prez téla, nego k-té-
lu odredyena je. Ona chùti nad jednem le-
pem y zdravem télom veszelje, anda je je-
dno szrečno goreztajanye za nyu jedna plat-
cha. Ona chùti nad jednem gerdom y boli
punom télom salozt, anda je jedno neszrečno
goreztajanye za nyu jedna kastiga. Télo szlu-
silo je dushi vu ovem sívlenyu za orudelje
dobra ali zla, pravo anda je, da ona vu
szvojem télu ali platchu ali kastigu prime. Iz
ovoga zroka bude takaj goreztajanye tél.

R a s g o v o r i.

1.

Kak sze izgovarja jedenàizti kotrig Vére? *Kaj sze razmeva po tela goreztajanyu?*
Kaj sze razmeva po tela goreztajanyu?

2.

Kaj sze pripetcha z-télom vu grobu? — *Gdo more mertve prebuditi.*
Jeli ono ovde lépo y czelo oztaje? — Znali koj chlovek gde vszi prasheki zegnitoga téla lesiju? — Moreli koj chlovek zegnito telo nazad czelo y sivo vchiniti? — Nego gdo zna gde vszi prasheki zegnitoga téla lesiju? Gdo je télo chlovechanzko iz zemlye napravil? — Gdo more razdvojeno télo nazad szlòsiti? Zakaj Bog? — Gdo je dushu z-télom z-pervincze zjedini? — Gdo more anda télo nazad sivo vchiniti? Zakaj Bog? —

3.

Budeli pako Bog lyudi zopet prebudil? *Budeli Bog mertve prebudili vu nyihoven laztovitom telu?*
Odkud znamo to? — Kaj veli Kriztush, koja vura bude doshla? — Moreli sze pako télo prez dushe goreztati? More télo prez dushe siveti? — Z-kem anda téla nazad zjedinyena budû? — Buduli sze lyudi z-jednem drugem télom ztali, nego vu sívlenyu imali jeszu? —

4.

Jeli téla pri szvojem goriztajanyu nebudu drugu zpodobu na sze vzela? — *K-che zpodobu budû téla pobosneh ztala sze?*
K-che mu prizpodoblya szvétì Pavel mertvo télo? Kam dohadya széme kada sze széje? kam dojde pako mertvo télo? — Kaj je lepshe, szeme ali czvet? — Vu kakvi zpodobu izhadya anda széme? Vu ztari? — Vu kakvi zpo-

dobí bude anda télo pobosnéh iz zemlye go-
reztalo sze? — Kakve laztovitozti bude télo
pobosnéh imalo? — Je nashe télo vezda ne-
vmertelno? Kakvo pako onda bude? — Je
vezda nashe télo odicheno? — Kakvo pako
po goreztajanyu bude? — Je nashe télo ve-
zda jako? — kakvo pako po goreztajanyu bu-
de? — Je nashe télo vezda fino, y dùhu zpò-
dobno? kakvo onda bude? — Po kakvi peldi
nasz szegurne chini od odichenoga goreztaja-
nya szvéti Pavel? —

5.

*Vu kakvi
zpodobizta-
la sze budù
téla hma-
nyeh?*

Na kaj sze budù goreztali oni, koji zla
vchinili jeszu? — Jeli k-zkvarjenyu potrebnò
lépo télo? — Koji detczy daje jeden zpameti
Otecz lépu opravu? Koji pako zlocheztu?
Kakvo télo bude anda Bog pri goreztajanyu
himányem dal? —

6.

*Zakaj bude
goreztaja-
nye tél?*

Jeli sze dusha rada razluchava od téla?
Jeli sze ona rada zopet z-nyim zjedinila bude?
Kaj chùti dusha nad jednem lepem y zdravem
télom? Kaj pako nad betesnem y gerdom?
Jeli je pravo, da dusha takaj vu szvojem télu
naplatchuje sze? — Jeli je nyoj szlusilo télo
za orudelje dobrih chinov? — Y ako dusha
zla vchinila je, jeli né nyoj takaj télo k-to-
mu szlusilo? — Je anda pravo da dusha takaj
vu szvojem télu kastiguje sze? Zakaj? — Bi-
li sze pako mogla dusha vu szvojem télu na-
platchati ako nikakvo goreztajanye nebi bilo?
Ali bili sze mogla ova kastigovati vu szvojem
télu? — Zakaj bude anda goreztajanye tél?

PITANYE 3.

Kaj zadersava vu szebi dvanáisti kotrig Vére?

Razláganye.

Dvanaizti kotrig vére izgovarja sze ovak: *Sitek vekivechni.* Z-ovemi rechmi verujemo y valujemo blasentzvo vekivechno, koje selyu blaseneh y odebraneh zversheno zpunilo y zashtilo bude. Vre vu pervem kotrigu vére, kada od ztvarjanya (Navuk 5. pit. 3.) govorril jeszem, vam raztolnachil jeszem, da mi selimo, da sze vszi zkupa za naveke zvelichimo, y od ovud vam pokazal jeszem, da dusha nasha na vsze veke sivala bude. Ali kagoder na ovom szvétu vszi jednako sívlenye némajú, ovak y na drugem szvétu vszi jednako sívlenye imáli nebudú. Nekoji budu za naveke szrechno, drugi pako za na veke neszrechno sivali.

1.
*Kaj sze po
sitku vekivechnem
razmeva.*

Dusha vre na oszebnom szúdu taki po szmerti ali vu Purgatorium, ali vu pekel obszudyena bude, ali pak vzeme sze vu nebo. Vu Purgatorium obszudyuju sze dushe oneh, koji, akoprem vu miloztchi Bosji vumerli jeszu, vendar zbog vu sívlenyu vchinyenih gréhov praviczí Bosanzki zadozta vchinili nészu. Vu pekel dojde dusha onoga, koj vu szmertnem gréhu vumira. Vu Nebo dojde dusha onoga, koj vu miloztchi Bosji vumerl, y za vchinyene gréhe ali vu ovom, ali vu drugem sívlenyu zadovolyno vchinil je.

2.
*Dusha vre
na oszeb-
nom szúdu
obszudyena
bude.*

3.
Purgatorium nahadya sze.

Purgatorium je mezto, gde dushe vrémenitu kastigu za gréhe terpiju, za koje vu sívlenyu zadovolyno vchinile nészu. Y mezto vremeniteh kastig nahadya sze; ar tuliki lyudi vumiraju vu malih y leško odpuztlivéh gréhih. Ovi nemreju taki vu nebo dojtí, kajti josche chizti nészu. Oni nemreju vu pekel dojtí, kajti szamo vu maléh gréhih, ne pako vu szmertnih vumerli jeszu. Oni moraju anda vu jedno vrémenito mezto kastig, tojezt vu purgatorium dojtí. Zvun toga opominya nasz szvèto piszmo: *da za mértve naj molimo, da od gréhov odveseju sze.* (2 Machab. 12.) Mertvi pako nemreju od szmertnih gréhov, ali od vekivechnih kastig oszloboditi sze, nego od vrémeniteh kastig; anda vuchi nasz izto szvèto piszmo, da mezto vrémeniteh kastig iliti purgatorium nahadya sze.

4.
Od pekla, y od vekivechnoga neszrechnoga sívlènya proklèteh.

Vekivechno neszrechno sívlenye je vu peklu. Pekel je mezto, gde dushe proklèteh na veke trapiju sze. Dùsha jednoga vu szmertnem grèhu vumirajuchega taki po szmertí dojde vu pekel. Tak veli szvèto piszmo od onoga bogatusha: *Bogatush je vumerl, y vu pekel zakopan.* (Luc. 16.) Na szudnyi dan budú prokleti za na veke z-télom szvojém vu pekel obszudyeni, ar szudecz nyim rekel bude: *Odhadyajte prokleti od mene vu ogeny vekivechni.* (Matth. 25.) Moraju pako za naveke od Boga odztupiti, tak y za naveke vidyènya Boga mentuvani budú. Moraju prokleti vu ogeny vekivechni iti, tak budú oni takaj vekivechnu neizmernu bol na télu y na dushi terpele. Zato sívlenye proklèteh vishe vekivechna szmert, nego vekivechno sívlenye vu szvètom piszmu oziva sze.

Vekivechno blaseno sívlenye pako je vu nebu. Nebo je najszrecheshe prebivalische blaseneh, vu kojem Bog vérnem szlugam szvojem szebe od licza do licza izkasuje, y nyim szamoga szebe za platchu vekivechnu podaje. Pravichne y ochiztchene dushe dojdeju taki po szmertí vu nebo, zato zdiava Pavel govorechi: *ja selim raztaviti sze, szamo da z-Krízťushem budem.* (Philipp. 1.) Na szùdnyi dan budu pravichni takaj z-télom vu nebo prijeti, ar szùdecz Bosanzki nyim bude rekel: *hodte szim blaseni Otcza mojega, vsivajte kralyestvo, koje vam je pripravlyeno. Onda pravichni vu vekivechno sívlenye ztupili budú.* (Matth. 25.)

5.
Pravichni
z-télom y
z-dúshum
dojdu vu
Nebo.

Vu nebu je pravo blasentvo. Pravo blasentvo je vekivechno vsivanye vszega dobra. Vu nebu vsivaju sze pravichni vszega dobra, ar Bog je najvekshe dobro. Pravichni pako vu nebu budu Boga videli y vsivali sze, ne morebiti szamo vu nyegvih ztvorenyih, ali vu kipu, nego *od licza do licza kak je.* (1 Cor. 12.) Kak malo komu voda pomenkati more, ako on pri zviranyku je, ravno ovak malo more pravichnomu vu Nebu kakvo dobro na tèlu y na dùshi pomenkati; kajti on pri Bogu je, koj zviralische vszega dobra je. Poleg toga, kak lepo mora Nebo biti, gde Bog szebe od licza do licza pokasuje. Kak vugodno mora pajdastvo vu nebu biti, koje iz szamèh angelov y szrečnih lyudih szloseno je! Vidite anda, moja detcza! da Szvetczi vu nebu za na veke vszega dobra, anda jednoga pravoga blasentva vsivali sze budu, zato takaj sívlenye szvetczev vu Nebu vekivechno sívlenye imenuje sze.

6.
Vu nebu je
pravo bla-
sentvo.

B a z g o v o r i .

1.

*Kuliko ver-
ztno je ve-
kivechno sí-
vlenye?*

Kak sze izgovarja dvanàizti kotrig vére?
Kaj vérujemo y valujemo z-rechmi dvanàiztoga
kotriga vére? — Jeli josche vnogi lyudi na
szvétu siveju? — Jeli ali vszi szrechno sive-
ju? — Kak dugo bude dusha vszakoga chlo-
veka sivela? — Jeli bude ali takaj vszaka
dusha na veke szrechno sivela? — Kuliko
verztno je anda vekivechno sívlenye? —

2.

*K-chemu
sze bude du-
sha na o-
szebnem
szúdu ob-
szúdila?*

K-chemu sze bude dusha na oszebnem
szúdu obszúdila? — Koje dushe obszudyuju
sze vu Purgatorium? — Gdo dojde vu pe-
kel? — Gdo dojde vu nebo? —

3.

*Jeli sze na-
hadya Pur-
gatorium?*

Kaj je Purgatorium? — Jeli nevumiraju
vnogi lyudi vu malih gréhih? — Jeli ovi vu
nebo dojdu? Zakaj ne? Moreli kaj nechizto-
ga vu nebo dojti? — Ali jeli dojdú ovi vu
Pekel? Zakaj ne? — Jeli nasz mentuju mali
gréhi miloztche poszvetchujuche? — Kam
moraju anda oni dojti, koji vu malih gréhih
vumiraju? — Jeli sze anda nahadya Purga-
torium?

4.

*Kada dojde
dusha vu
pekel?*

Gde je vekivechno sívlenye? — Kaj je
pekel? — Kaj veli szvèto pizsmo od boga-
tusha? — Kam je pokopan po szmertí? —
Kada dojde anda dusha vu pekel? — Zakaj
taki po szmertí? — Kada dojde pako takaj y
télo greshnika vu pekel? — Kada bude za-
dnyi szùd? — Kaj bude onda szudecz Bosan-

zki gréshniku rekel? Budeli on rekel: *hodte k-meni?* — Od koga budú anda prokleti odztupiti morali? — Chesza budú anda za na veke mentuvani? — Y kam budú prokleti iti morali? — Kaj budú oni za na veke terpelí? — Zakaj ozivamo sivlenye prokleteh vekivechnu szmert?

5.

Gde je pako vekivechno sívlenye? — *Kada dojdú pravichni z-dushum kada z-té-lom vu nebo?*
Kaj je Nebo? — Zakaj je sešel Pavel razztaviti sze? Z-kem da bude? — Kam dojdú anda ochiztchene dushe taki po szmertí? — Kada budú pako pravichni takaj z-té-lom vu Nebo prijeti? — Kaj bude Kriztush onda pravichnem rekel? — *Odhadyajte od mene?*
Kam budú pravichni onda prijeti? —

6.

Gde je pravo blasenzstvo? — Jeszi ti *Gde je pravo blasenzstvo?*
iztinzki szrechen kada tebi kaj dobroga pomenka? Kada anda? — Y kak dugo bude vsivanye dobra terpelo? — Gdo je najvekshe dobro? — Koga budu szvetczi vu nebu videli, y vsivali sze? — Jeli budu szvetczi onda Boga szamo vu kipu videli? — Nego kak? — Kakvoga dobra budú sze szvetczi vu nebu vsivali? Moreli komu voda pomenkati, koj pri zviralischu nahadya sze? — Gdo je zviralische vszega dobra? — Pri kém szú szvetczi vu nebu? — Moreli szvetczem vu nebu kaj na télu ali na dushi pomenkati? — Kak mora nebo zgledeti? — Iz chesza je szloseno pajdastvo vu nebu? — Je ovo pajdastvo vugodno? — Kuliko dobra budú sze anda szvetczi vu Nebu vsivali? Y kak dugo

budû sze ovoga vsivali? — Gde je anda pravo blasentstvo? — Zakaj vu Nebu?

I. Dokànchanye Nàvuka.

Makabeanzka mati nagovarja szvoje szedem szine po pogledu nèba na stalno podnashanye mùk.

Antiokus, on nepobosni Kraly, hotel je jednoch sidove, koji onda pravoverniki jedini bili jeszu, k-bolvanztvu prisziliti. On zapovedal je Czirkvu Jeruzalemzku ozkruniti, y ovu Czirkvu Jupitra ozvati. Czirkvu pako vu Goriczim odluchil je k-tomu, da sze poganimi nutri goztiti, y vszakojachka neszramna delati budû mogli. Sidovzke szobote y drugi szvetki nészu sze szvetili, y nigdo né szmel vishe valuvati da Sidov bi bil. Dapache oni priszileni bili szû, da na narodyeni dan kralya szvetka Bakusha obvershavati y ovomu alduvati jeszu morali, ako z-najodurneshum szmertjum vumreti nészu hoteli. Metemtoga vre onda imal je Bog szvoje, koji nyemu y poleg naj chutlyivesheh mukah véni oztali jeszu. Pripetilo sze je med oztalemi, da szedem szini zkupa z-materjum popadyeni pred kralya dopelyani, y proti zapovedi szvinzko meszo jezti primorani bili jeszu. Metemtoga vendar oni rajshû hoteli szû vumreti, nego ovoga gréha vchiniti. Zato razzszerdil sze je Kraly, y zapovedal, da najztareshemu zmed szedem szinov jezik sze naj odrese, kosa od glave pochemshi szleche, perzti na rukah y nogah odszecheju. Za tem dal je nyega vu razbelenu pech hititi, y sivoga zpèchi. Doklam on ovak nutri trapil sze je, tak nagovarjali szû sze Mati y oztali brati med szobum na zpo-

dobnu ztalozt, *Bog*, rekli szû oni: *Gozpon na iztini-tozt gledel bude, y nasz batrivel.* (Machab. 7.)

Komaj bil je prvi zkonchan, tak pograbili szû drugoga. Y ovomu szlekli szû kôsu od glave pochemshi, y pitali nyega, jeli od prepovedanoga mesza jezi hoche, ali pako na zpobobu brata mûchiti sze. On pako rekel je: ja to vchiniti nechû, ako ti o kraly! *nam taki sivlenye vzmesh, tak nasz kraly szvêta, za chijega zapoved mi vumremo, pri goreztajanyu na vekivechno sivlenye prebudil bude.* Y nut takajj ov, kak perveshi bil je obszechen, zpechen y zkonchan. Ovak vchinyeno je z-trejtem, chetertem, petem y sheztem, koji vszi z-kupa z-jednakum ztaloztjum jednake muke podnashali jeszu. Vezda zaostal je josche najmenshi zmed nyih. Kraly stimal je, da vendar ovoga po obechanyu vremeniteh dobrih, na prekorachenye Zakona genul bude; ali mali né gâ poszluhnul, y mati nehotecha szina szvogâ na nevernozt nagovoriti, rekla je: *Moje dete, proszim tê, poglej na nebo.* Nebojsze haharov, nego vchini, kak y tvoji Brati, vumri kak oni, y onda dojdesh k-tvojem bratom, y budesh sze jednoch z-nyimi na vekivechno sivlenye gorezta. Doklam mati josche govorila je, tak rekel je mladenech kralyû: kaj chakash, ja hochu mojemu Bogu pokoren biti, y ne tebi, ja rad vumrem; neodvlachi szamo z-mukum. Na to bil je on na jeden josche kervolochneshi nachin, nego nyegvi Brati, zkonchan zkupa z-materjum szvojum.

Tuliko, Dragi! vchinilo je ufanye jednoga buduchega sivlenya pri makabeanzki materi y nenyih szedem szinih. Jeli nebi moralo ovo ufanye ravno tuliko, dapache josche vishe, ako to Bog bi potrebuval, pri nami vchiniti? Jeli pri vszakoverztnih nevolyah ovoga szvêta nebi morali y mi na nebo pogledati, y nasz z-blasenem ufanyem ovoga batrivoti? Tak je, obter-

sheni Roditelyi! kojem szmert detczu iz naruchaja ztergnula je, poglejte na nebo, tam nyu jednoch videli budete, prez da ovu y kada vishe iz vashe nazochnozti zgubite. Neszrechni Gozpodari! kojem jedna neprevidyena neszrecha vez imetek vzela je, poglejte na nebo, tam ztoverztno zadobili, y dobra vekivechnoga sitka prijemali budete. Sziromaski beteslyivi kerztcheniki! koje najchutlyiveshe boli vu pozteii vre dugo vrémena privezane dersiju, poglejte na nebo, tam jednoch z-Krztushem na veke razveszelili sze budete, poklamkam ovde z-nyim vremenito terpeli jezte. Zadnich vi vszi, koji krise, pregone, zametavanye y potrebcchinu terpíte, poglejte na nebo, tam z-vekivechnum zmoznóztjum vasha kratka traplenya naplatchuvana budú. Amen.

II. Dokànchanye Nàvuka.

Jesush razglashenoj gréshniczi opraztcha gréhe.

Poklamkam Jesush jednoch pri jednom prestimaneshem Farizeushu na goztchenyu bi bil, tak ztupila je jedna sena vu lisu, koja do vezda razvuzdano sive-la, ali vezda ovo sivlenye iz szerdeza posaluvala je. Ona taki hiti sze pred nóge Jesusheve, kushuje ove, mochi ove z-szuzami szvojemi, y zbriszava nye z-laszmi glave szvoje. Dapache, kaj vishe je, ona ima poszùdu drage mazti, z-kakvum premoguchi y prestimani Gozti poleg navade mazali sze jeszu, y ovu puztila je ona na noge Jesusha kapatí. Vsza ova gledel je Farizeush z-szerditoztjum, y on chudil sze je, da Jesush od jedne takve pershone szamo doteknuti sze dá. O! miszlil szí je on: da bi on znal, kakva ova zlochezta se-

na je, on zaizto ovo nyoj nebi dopuztil. Metemtoga pochel je Jesush szledechega razgovora z-nyim, y rekel nyemu: Shimon, (ovak zval sze je Farizeush,) imam ti nekaj povedati. Mester, odgovoril je Farizeush, ja szêm selyen znati y chûti, povech!

Nekoj poszudbenik, veli Jesush, imal je dva dusnike, jeden bil mâ je deszetputi vishe dusen, kak drugi. Obodva pako nyega zplatiti nèszu mogli. Poszudbenik bi bil mogel nye prodati dati y ovak szebe napatiti; on metemtoga obodvem prikazal je dúga. Koj zmed obodveh, miszlish ti, bude nyemu zahvalneshi, y nyega bolye lyubil? On zaizto, odgovori Farizeush: komu deszetputi vishe prikazal je. Pravo szî szûdil, odgovoril je Jesush, y oberne sze nazad k-seni. Vidish ovu senu Shimon? vidish ti nenyô genyeno, y salozti puno szerdcze? Ja szem kakti gozt k-tebi vu hisu doshel, ali vode nogam mojem nèszi dal, ova pako z-szuzami polevala je noge moje, y z-laszmi szvojemi briszala; ti priatelzkoga kushcza meni nèszi dal, ova pako, od kada je doshla, né preztala kushuvati noge moje. Ti glavu moju z-oljem nèszi namazal, ona pako izte noge moje mazala je z-dragum maztjum. Nyoj anda pripetcha sze kak y dusniku, koj vishe lyubi, kajti nyemu vishe prikazano je; zato y tebi velim: da sze nyoj vnogi gréhi odpuztchaju, kajti vnogo lyubila je. Odpuztchaju sze tebi gréhi tvoji, rekel je Jesush pokorni greshniczi. Ove rechi videle szû sze Farizeushu y oztalem goztom zpachlyive y kastige vrédne; Jesush pako rekel je josche jedenput seni: *Véra tvoja je tebe zvelichita, hodi vu miru.* (Luc 7.)

Vezda, Dragi! jedno kratko pitanye. Jeli ne Jesush vu ovoj lepi priliki ochitno pokazal, da on oblazt ima gréhe odpuztchati; y jeli né on ovu iztu oblazt szvojem Apostolom dal, kada pri szvojem vu nebo zasztuplenyu nyim rekel je: *Vzemite Dúha szvètoga, kojem*

gréhe odpuztíte, nyim odpuztcheni jeszu. (Joann. 20.) Y jeli ne nahadya sze ova oblazt josche zmirom pri Biskupih y Meshnikih, koji nameztniki Apostolov jeszu? — O! vputíte sze anda, kak dober y miloszerden Gozpon, Bog nash je, koj neche, da sze gdo zkvari, nego da sze vszi oberneju, y siveju: livalite nyemu, da on vashoj szlabochi, koja vash vu tak vnogi gréh porine, na jeden tak lyubljeni nachin na pomoch dojtí je hotel; y potrebújte ovo nepreczenyeno dobrochintvo, kulikoputi tak neszrechni jezte, da vu gréh opadnete prez odvlachenya, da morebiti vu gréhu nevmrete, nego da po mjlóztchi Bosji vu Jesushu Kríztushu zopet oprávircheni vekivechno sívlenye zadobíte. Amen.

III. Dokànchanye Nàvuka.

Vera vu jedno buduचे goreztajanye je moguchi nachin szuprot stráhu szmèrti.

Nikaj né ztrahoviteshega, nego da mi jednoch zovemi iztemi télmi, koja vu sívlenyu imali jeszmo, zopet goreztali budemo. Ova iztina z-najrazlosneshegi y z-najodperteshemi rechmi vu szvétom píszmu zadersava sze. Chujmo szamo kaj Jesush Kríztush vu szvétom Evangeliumu veli: *ztanovito ztanovito velim vam, dojde vura, y vre je vezda, vu kojoj vszi, koji vu grobeh jeszu, chuli budu glasza Szina Bosjega; y pojdeju, koji dobro vchinili jeszu, na goreztajanye sívlenya, koji pako zlo vchinili jeszu, na goreztajanye szúda.* (Joann. 5.) Kaj je odperteshega, kaj je vputlyiveshega, kak ov izgovor izte vekivechne iztine, koja dapache ovoga z-priszegum podtverdyava: *Ztanovito, ztanovito velim vam.* Doshlo bude anda jedno vréme koje nigdo nezna, jedno vréme, gde szin Bosji,

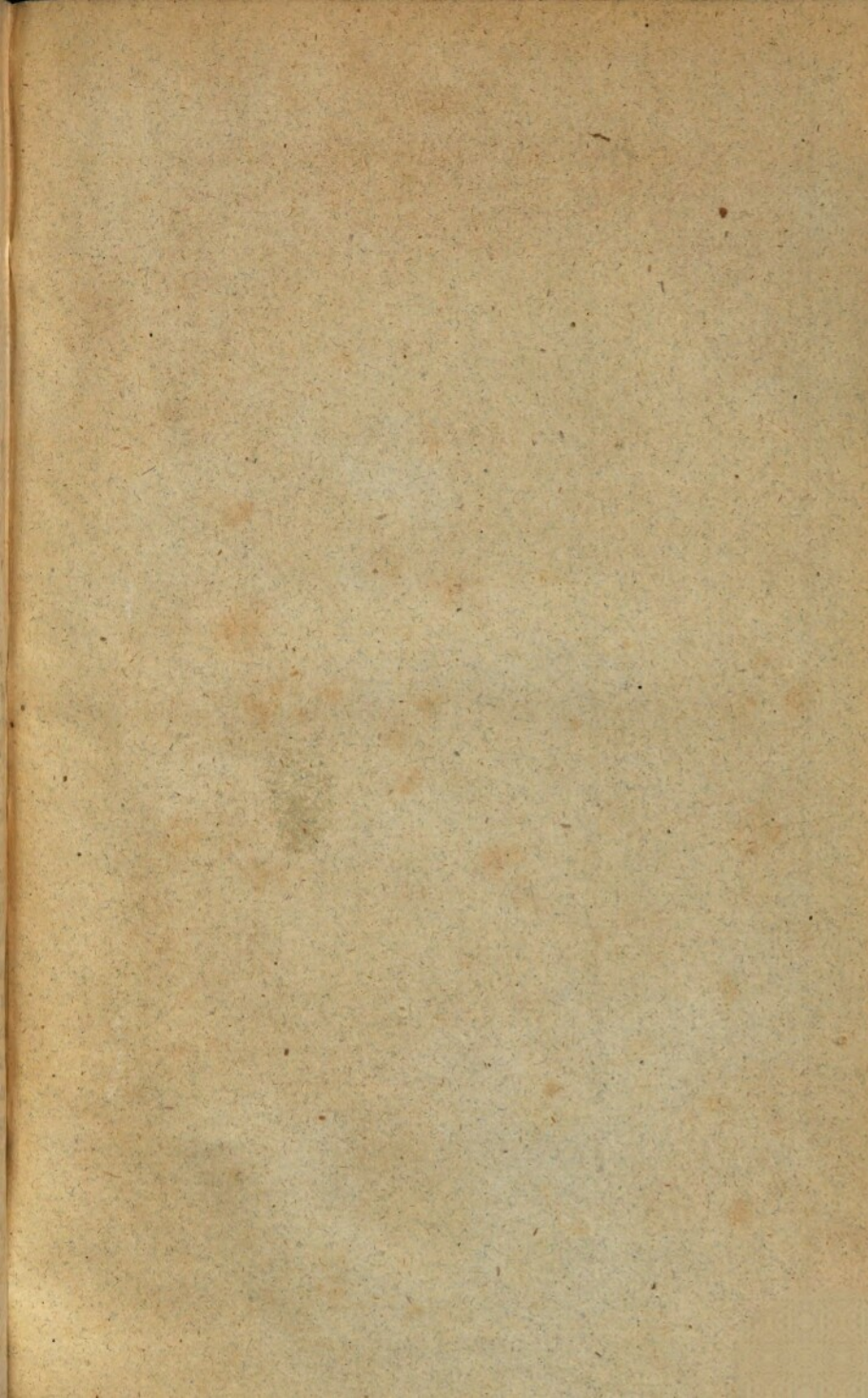
szvoje Angele razposhilyal bude, da z-glaszom velikem tija vu nuterno zemlye kriche: *Ztanete sze mertvi, y dojdite na szùd.* Doshlo bude jedno vréme, gde nash pepel nazad osivel, nashe kozti zopet zjedinile sze, nasha téla ztala sze, y mi nash pred szudcza Bosanzkoga poztaviti budemo morali, da íz nyegvih vuzt nepremenlyivi izrecek nashe vekivechne odluke chujemo.

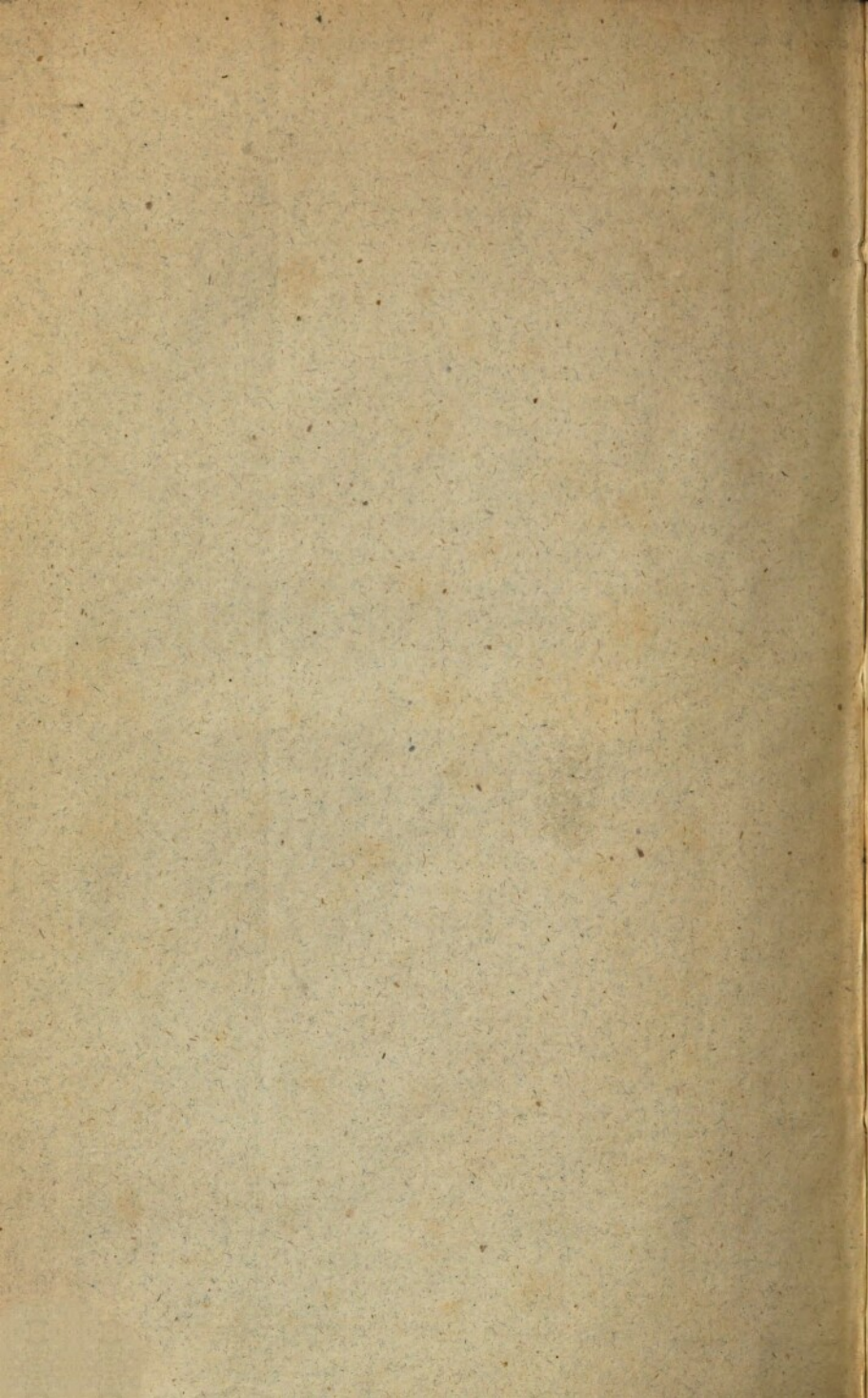
Gde szú vezda oni ztrashlyivczy, koji sze pred szmertjum nerazumno bojiju? Naj bude, da szmert nash z-szilum iz ovoga sivlenya ztergava, da ona nashe télo zkoncha, da ona nash na prah y pepel oberne! Batrivozti je dozta za nash, da zadnich y pak jeden dan doshel bude, vu kojem mi szmertu na szram nashu glavu zopet íz praha podignuli, y jedno novo sívlenye vu kotrigih nashih chutili budemo. Ja znam, tak govoril je vre negda Job na batrivozt dushe szvoje: *Ja znam; da moj Odkupitely síve, y vu zádnyem dnévu od mertveh goreztanem sze, y znovich budem z-kosum mojum oblechen, y vu mojem telu budem videl Boga mojega.* (Job. 19.) O batrivna miszel! dabi ti szamo vszigdar y nasha bila. Dabi ti oszebito szerdcza oneh napunila, koji vre pri szamem zmishlavanyu szmertu derhtaju, y ztrashiju sze! Dabi ti nyihovu nevalyanu, dapache vnogiput kastige vrednu plashlyivozt pretirala, y vu nye vnogo bolye jednu szvetu selyu, nazkorom raztaviti sze, zaszadila! Ar znati, da nash Odkupitely od mertveh ztal sze je, znati, da ravno ov Kriztush takaj na szudnyi dan nash od mertveh zopet prebudil bude, znati, da mi onda z-ovem iztem télom obdani, Boga vu szvetlozti nyegve zmosnozti y nyegvoga velichantzva od licza do licza videli, lyubili, y prez koncza vsivali sze budemo! kulika batrivozt, kuliko radoztno vmi-
renye je ovo za szerdcze nashe! Amen.

(Konecz ztrani I.)

svoje Angeli / zapošljal bude, da v glasu svem
 tija tu interno ximlje krihan: Kamen zve mervu, v
 dobitu na zrak. Hoshlo bude jedno vreme, da nash
 papel nash oivci, nasho kovi kovi xednalo xve,
 nasho tla stala xve, v mi nash puci sardca posavko-
 ga pozitiviti bademo morai, da se izvisti tuz nepre-
 mialivni izrecek nasho vektivno odlike chupina.
 Ode san veda oni xtrahivici, koji xve pueh
 ximertan neravnano pojiz? Naj bude, da ximert nash
 xacim it ovoga sivliva xivava, da ona nasho telo
 xivava, da ona nash na prvi v papel ohera! Patis-
 vosti je docta za nash, da zimbah v papl jeden dan do-
 abel bude, v kojim mi ximerti na svem nashu glavu
 xovt iz praha podigniti, v jedno novo sivliva v ko-
 tuzi nashu chitih bademo. Ja xuan, tak govori jo
 vta nasho Job, na pativot daska savice: Ja xuan, da
 moj Ocujevi, xue, v tu zidavim dnev od nasho
 govortovim xve, v zionich biden v zionim mojim o-
 nuchan, v tu mojem lelu biden tial Boga mojeva.
 (Job, 19.) O pativna naxel! dabi ti xzamo vaxidat
 v maha dila. Dabi ti ozehlo xevdca onch napavila,
 koji xve pri xzanim ximilavava ximerti dicitan,
 v xivahim xve! Dabi ti vzhovu korjavu, dachko
 vaxigot kaxine vrehu plahivost vrehala, v tu
 vte vnoo dbe v jednu xzemu xivru, naxidrom xim-
 vil xve, xevachal! Ar xzani, da nash Otkupitelj od
 vrtveh stal xve jo, xzati, da ravno ot Kristusa takaj
 na xudavi dan xve od nasho xovt prebudi bude,
 xzati, da mi onca v ovem xzemu tiam odhani, Boga
 vavotlozi vteva ximertati, v vtevoza veltcham-
 xiva od hixa do hixa vidihi, ximili, v nash konca xiv-
 vall xve buditno! Kojka pativost, kudo vedotno vmi-
 vevte v ovo za xevdca nashel! Amen.

Österreichische Nationalbibliothek

+Z183065805

